

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**ÇOCUK KİTAPLARINI RESİMLEMEDE DİJİTAL
TEKNOLOJİNİN KULLANILMASI ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

YELİZ ARAZ

**İZMİR
2010**

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**ÇOCUK KİTAPLARINI RESİMLEMEDE DİJİTAL
TEKNOLOJİNİN KULLANILMASI ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

**DANIŞMAN
YRD. DOÇ. EMİNE HALIÇINARLI**

YELİZ ARAZ

**İZMİR
2010**

EK A YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi / Doktora Tezi / Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak sunduğum “Çocuk Kitaplarını Resimlemede Dijital Teknolojinin Kullanılması Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

...../...../.....

Yeliz ARAZ

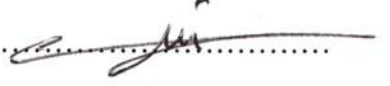
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından.....

..... GÜZEL SANATLAR Anabilim Dalı

..... RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ Bilim Dalında

YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Emine HALICIOĞLU

Üye : Yrd. Doç. Turan ENGİNOĞLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. İrfan Yurdabakan

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. —

28/4/2010

Prof. Dr. h. c. İbrahim ATALAY
Enstitü Müdürü

Referans No	369332		
Yazar Adı / Soyadı	Yeliz	Araz	
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C.	24199795950	
Telefon / Cep Telefonu	232 2651362	536 6299428	
E-Posta	yeliz.araz@gmail.com		
Tezin Dili	Türkçe		
Tezin Adı (Özgün)	Çocuk kitaplarını resimlemede dijital teknolojinin kullanılması üzerine bir araştırma		
Tezin Adı (Çeviri)	Illustrated children's books in a research on the use of digital technology		
Konu	Güzel Sanatlar	Konu Ekle	
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi		
Enstitü / Hastane	Eğitim Bilimleri Enstitüsü		
Bölüm	Resim Bölümü		
Anabilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı		
Bilim Dalı	Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı		
Tez Türü	Yüksek Lisans		
Yılı	2010		
Sayfa	184		
Tez Danışmanı-1 Ad /Soyad	Yrd. Doç. Dr.	Emine Hacınarlı	
Tez Danışmanı-2 Ad /Soyad	Seçiniz...		
Tez Danışmanı-3 Ad /Soyad	Seçiniz...		
Dizin Terimleri	İllüstratif resimleme=Illustrative illustration Çocuk kitapları=Literature of children Çocuk edebiyatı=Children's literature		
	Dijital İllüstrasyon = Digital Illustration		
Önerilen Dizin Terimleri			
Kısıtlama	Yok	Seçiniz...	İzin Belgesi
Proje No	(Proje desteği aldıysa)		
Türkçe Özet	ÖZET ÇOCUK KİTAPLARINI RESİMLEMEDE DİJİTAL TEKNOLOJİNİN KULLANILMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTI		
İngilizce Özet	Yeliz ARAZ ABSTRACT ILLUSTRATED CHILDREN'S BOOKS IN A RESEARCH ON THE DIGITAL TECHNOLOGY Yeliz ARAZ		
Ekler			

ÖNSÖZ

Günümüzde dijital illüstrasyon ölçüde büyük ve yaygın bir sektör haline gelmiştir. Çocuk kitabı resimlemenin de bu değişime uygun olarak bir gelişme içinde olması gerekliliği doğmuştur.

Bu araştırma, çocuğun gelişimine uygun dijital illüstrasyonları yapmaya başlayan illüstratörlere yeni bakış açıları kazandırabilir. Profesyonel anlamda çalışan illüstratörler içinde çocuğun gelişine ve isteklerine uygun çalışmalarda yol gösterici olabilir.

Bu çalışmada görüşleriyle yardımcı olan danışmanım Yrd. Doç. Dr. Emine Haliçınarlı'ya, 3 yıl boyunca atölyesinde çalışmış olduğum ve araştırma konumu ortaya çıkmasında yardımcı olan Prof. Yüksel Uslay'a, araştırmalarımda bana destek olan değerli meslektaşım Metin Yıldız'a, çevirilerimde bana yardımcı olan İskender & Neslihan Öztürkdaş'a, ilk grafik tabletimi alarak destek olan kardeşlerim Güliz & Mustafa Arslan'a ve Deniz Araz'a, her zaman arkamda duran ve çalışmalarımda motivasyonumu borçlu olduğum sevgili annem Dilber Orhan'a minnettarım. Ayrıca araştırmalarından, kitaplarından, makale ve röportajlarından yararlandığım tüm araştırmacılara teşekkür ederim.

Yeliz ARAZ

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	i
DEĞERLENDİRME KURUL ÜYELERİ	ii
YÖK DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
RESİM LİSTESİ	viii
ÖZET	xii
ABSTRACT	xiv

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	3
1.1.1 1-7 Yaş Resimli Çocuk Kitabı Kavram ve Gelişim Durumu.....	3
a. 1-7 Yaş Çocuk Gelişimi Özellikleri.....	3
b. 1-7 Yaş Resimli Çocuk Kitabı Özellikleri	5
c. Yurtdışında 16.yy'dan Günümüze Kadar Gelişen Resimli Çocuk Kitapları	10
- Modern Resimli Çocuk Kitabı	20
- Avrupa'da Resimli Çocuk Kitabı	30
- Asya'da Resimli Çocuk Kitabı	42
- Amerika'da Resimli Çocuk Kitabı	45
- Dr. Seuss ve Resimli Ders Kitapları Dönemi	50
d.Türkiye'de Tanzimat Döneminden İtibaren Gelişen Resimli Çocuk Kitapları	54
1.1.2 İllüstrasyonun Resimli Çocuk Kitabındaki Yeri ve Önemi	80
a. İllüstrasyon Tanımı ve Tarihi.....	80
b. İllüstrasyon Geleneksel Türleri.....	86
- Kurşunkalem ve Kuruboya teknikleri.....	86
- Mürekkeple Çizim Teknikleri.....	87
- Keçeli Kalem ve Marker Teknikleri	87
- Suluboya ve Anilin Boya Teknikleri	88
- Pastel Boya Tekniği	89
- Guaj ve Tempera Teknikleri	90

- Akırlık Boya Teknikleri.....	90
- Karışık Teknikler	91
- Püskürtme Teknikleri.....	91
- Bilgisayar Destekli İllüstrasyon Tekniğı	92
c. İllüstrasyonun Uygulama Alanları	93
d. Resimli Çocuk Kitaplarında illüstrasyon Özellikleri.....	96
1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	99
a. Araştırmanın Amacı	99
Dijital İllüstrasyon Önemi.....	100
Bitmap.....	102
Vektör.....	105
b. Araştırmanın Önemi	106
Dijital İllüstrasyon Araçlarının Çocuk Kitabı Resimlemedeki Önemi	108
1.3 Problem Cümlesi	109
1.4 Alt Problemler	109
1.5 Sayıtlılar	110
1.6 Sınırlılıklar.....	110
1.7 Kısaltmalar	110
1.8 İlgili Yayın ve Araştırmalar	111

BÖLÜM II.

YÖNTEM.....	118
3.1 Araştırmanın Modeli	118
3.2 Evren ve Örneklem	119
3.2.1 Evren	119
3.2.2 Örneklem	119
3.3 Veri Toplama Araçları	119
3.4 Veri Çözümleme Teknikleri	120

BÖLÜM III.

BULGULAR VE YORUMLAR 122

3.1. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum	122
--	-----

“Okul öncesi çocuğun gelişimine uygun kitap özellikleri nelerdir?”	
3.2. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum	122
“Okul öncesi çocuğun gelişimine uygun kitap illüstrasyonları nasıl olmalıdır?”	
3.3. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum	123
“Çocuk kitapları resimlemede kullanılan teknolojik araçlar nelerdir ve nasıl kullanılmalıdır?”	
3.4. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum	129
“Bilgisayar çocuk kitapları resimlerken hangi programlar kullanılmalıdır?”	
3.5. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum	140
“Dijital illüstrasyonda kullanılan programların sağladığı olanaklar nelerdir?”	
3.6. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum	142
“Grafik programlarındaki yaratıcılığı geliştiren yönler nelerdir?”	
3.7. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum	144
“Dijital illüstrasyonun hangi yöntemler kullanılır ve bu süreçte nasıl bir yol izlenmektedir?”	

BÖLÜM IV.

SONUÇ VE ÖNERİLER	157
4.1 Sonuç	157
4.2 Öneri	159

BÖLÜM V.

KAYNAKÇA	161
-----------------------	------------

RESİM LİSTESİ

Resim 1: Tilki Reynard (Reynard the Fox), Hollanda, 1869	11
Resim 2: Lewis Carrol, Alice's Adventures in Wonderland, 1866	14
Resim 3: Lewis Carrol, Alice's Adventures in Wonderland, 1866	14
Resim 4: Little Black Sambo illüstratör Helen Bannerman, 1899.....	15
Resim 5: L. Frank Baum, Wonderful Wizard of Oz, 1900	16
Resim 6: The Blue Fairy Book "Sindirella", illüstratör: G.P. Jacomb Hood, 1889	18
Resim 7: George Cruikshank	19
Resim 8: Sultan, Ivan Yakovlevich Bilibin, 1905	19
Resim 9: The Babes in the Wood, Randolph Caldecott, 1936.....	20
Resim 10: Mark Twain, Huckleberry Finn'in Maceraları, E.W. Kemble, 1884.....	22
Resim 11: "The Pied Piper of Hamelin", illüstratör Kate Greenaway	22
Resim 12: P. Dorothy Lathrop, Animals of The Bible, 1937	23
Resim 13: The Merry Adventures of Robin Hood, Howard Pyle 1883.....	24
Resim 14: The Princess and the Pea, Edmund Dulac, 1911	25
Resim 15: Amerikan Weekly Magazine, G.E. Studdy – 1925.....	26
Resim 16: Amerikan Weekly Magazine, Henry Raleigh – 1926.....	27
Resim 17: Ten Little Rabbits, Maurice Sendak, 1970	28
Resim 18: "Zathura" adlı kitaptan bir illüstrasyon, Chris Van Allsburg	28
Resim 19: Tony Di Terlizzi, The Field Guide	29
Resim 20: Struwwelpeter, The Story of Fidgety Philip,	30
Resim 21: Beatrix Potter'ın "The Tale of Peter Rabbit", 1902	31
Resim 22: A Small Forest, illüstratör Elsa Beskow, 1932	31
Resim 23: Lewis Carroll, Alice in Wonderland, illüstratör Peter Newell, 1890.....	32
Resim 24: Babar, yazar ve illüstratör Jean de Brunhoff, 1931	33
Resim 25: Tove Jansson, Finn Family Moomintroll, 1948	33
Resim 26: Yazar Dutch, Miffy, illüstratör Dick Bruna, Fransa–1955	34
Resim 27: Annette Tison ve Talus Taylor, The Barbapapa, Fransa–1970	34
Resim 28: Mr. Tickle, Roger Hargreaves, 1971	35
Resim 29: Little Miss Chatterbox, Adam Hargreaves 1984	35
Resim 30: Raymond Briggs, The Snowman, İngiltere–1978	36
Resim 31: Martin Handford, The Where's Wally?, 1987	37

Resim 32: David McKee, Elmer the Patchwork Elephant, 1989.....	38
Resim 33: Jiri Trnka'nın Kitap İllüstrasyonlarından örnekler	39
Resim 34: Marian Murawski.....	40
Resim 35: KatalinSzegedi, Alice's Adventures in Wonderland	41
Resim 36:Krisztina Renyi	41
Resim 37: Chouju Thief, Chouju Giga rulosundan çalışma, Japonya	42
Resim 38: Chouju Thief, Chouju Giga rulosundan çalışma	43
Resim 39: Ribbon Knight, Osamu Tezuka, 1953-1956, 1963-1966.....	43
Resim 40: Mitsumasa Anno, Anno's Journey, Tokyo-1977	44
Resim 41: Taro Gomi, Everyone Poop, Japonya-1977	45
Resim 42: Johnny Gruelle'nin Raggedy Ann, 1918	45
Resim 43: Rapunzel, Johnny Gruelle, 1914.....	46
Resim 44: Wanda GÁG, Millions of Cats, 1928	47
Resim 45: Dick and Jane, William S. Gray, 1930	48
Resim 46: The Cat in the Hat, illüstratör Dr. Seuss, 1957	50
Resim 47: Where The Wild Things Are, Maurice Sendak,1963	52
Resim 48: Best Word Book Ever, Richard Scarry, 1963	53
Resim 49: Babies and Baby Animals, Gyo Fujikawa, 1963	54
Resim 50: Beyit (Çocuk Dergisinden illüstrasyon), Münif Fehim	58
Resim 51: Abdullah Ziya Kozanoğlu, Türk korsanları Kitap Kapağı, 1926	59
Resim 52: Ramiz Gökçe, Kitap illüstrasyonu, 1953	61
Resim 53: Cemal Nadir Güler, Amcabey, 1932	62
Resim 54: Alfabe, İlhap Hulusi Görey, 1937.....	62
Resim 55: Suat Yalaz, Karaoğlan Kitap Serisi Kapak İllüstrasyonu	64
Resim 56: 23 Nisan Çocuk Bayramına Çağrı, Mürşide İçmeli, 1985.....	66
Resim 57: Ayşegül Kitap Serisi, Gilbert Delahaye, Marcel Marlier, 1954	67
Resim 58: Gökten Üç Elma Düştü, Eflatun Cem Güney, 1960	68
Resim 59: Cahit Uçuk, Türk İkizleri, 1958.....	69
Resim 60: Ece ile Yüce Serisi: Ece Abla Oluyor, Mustafa Delioğlu, 1964.....	70
Resim 61: Nasreddin Hoca, Ali Püsküllüoğlu, Mustafa Delioğlu,1987	71
Resim 62: Ferit Avcı, Kırmızı Fili Gördünüz mü?, 1995	73
Resim 63: Can Göknil, Deniz Masalı, 2008	74

Resim 64: Feridun Oral, Böğürtlen Cini ve Sarı Karga, YKY Yayınları	76
Resim 65: Küçük Ayı, Gülsüm Cengiz - Nazan Erkmen, 2008.....	78
Resim 66: Huban Korman, Küçük Cadı Şeroks'un Maceraları	79
Resim 67: Bir Piksel Resim Dosyası	103
Resim 68: Bir Vektörel Resim Dosyası	105
Resim 69: Wacom tablet ve Basıca duyarlı kalem	124
Resim 70: Yeliz Araz, Skeç örneği, Photoshop, 2010	124
Resim 71: Wacom Basıca duyarlı kalem ayarları	125
Resim 72: Wacom Basıca duyarlı kalem ve mouse ayarları.....	126
Resim 73: Yeliz Araz, Dijital illüstrasyon, 2006	131
Resim 74: Kağıt dokusu paleti	134
Resim 75: Red Pepper Dijital İllüstrasyonu, Corel PainterX.....	135
Resim 76: Corel Painter Scratchboard fırça denemeleri	136
Resim 77: Yeliz Araz, Dijital illüstrasyon Suluboya, 2005	137
Resim 78: Vektörel Klipart Çalışması örneği	139
Resim 79: İllüstratör: Maurie J. Manning.....	140
Resim 80: İllüstratör: Maurie J. Manning.....	141
Resim 81: Adobe Illustrator Brush Paletleri	143
Resim 82: Adobe Illustrator Border ve Sembol paletleri.....	143
Resim 83: Çalışma sayfasının boyut ve çözünürlüğünü ayarlama seçimi kutusu. ..	145
Resim 84: Wacom Grafik Tablet yardımıyla fotoğraf üzerinden eskiz çizimi	145
Resim 85: Fırça paletinden kesit, kategoriyi ve çeşitliliği göstermektedir.	146
Resim 86: Corel Painter X, Fırça Paleti Listesi	147
Resim 87: Brush Tracking	148
Resim 88: İllüstratör: Maurie J. Manning, Sepia eskiz, Painter 2009	149
Resim 89: İllüstratör: Maurie J. Manning, Sepia eskiz, Painter 2009	150
Resim 90: Yeliz Araz, Adobe Illustator Programında Eskiz Aşaması, 2004.....	151
Resim 91: Yeliz Araz, Adobe Illustator Programında Eskiz Aşaması, 2004.....	151
Resim 92: Rhoda Grossman, Dijital İllüstrasyon eskiz aşaması.....	153
Resim 93: Rhoda Grossman, Dijital İllüstrasyon eskiz aşaması.....	153
Resim 94: Grossman R., Dijital İllüstrasyon renklendirme aşaması.	154
Resim 95 : Corel Painter X Renk Paleti.....	154

Resim 96: Corel Painter X, Mixer Paleti	155
Resim 97: Fırça ve renk karışımları denemeleri	155
Resim 98: Kişisel fırça paleti oluşturma ayar penceresi	156
Resim 99: Rhoda Grossman, Dijital İllüstrasyon renklendirmesi.....	156

ÖZET

ÇOCUK KİTAPLARINI RESİMLEMEDE DİJİTAL TEKNOLOJİNİN KULLANILMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.

Yeliz ARAZ

**D.E.Ü EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI RESİM ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ
İZMİR, 2010 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Emine Halıçınarlı)**

Bu araştırma, resimli çocuk kitaplarının nasıl başladığı ve günümüze kadar olan yolculuğunu kapsamaktadır. Bu çalışmada çocuk kitapları resimlemede dijital teknolojinin sağladığı olanaklar ve kolaylıklar üzerinde durulmuştur.

Birinci bölümde, araştırmaya ait kavramsal çevre ve temel bilgiler yer almaktadır. Ayrıca birinci bölümde, araştırmanın amacı, önemi, problem cümlesi, sayıtlıları ve sınırlılıkları ilgili bilgileri kapsamaktadır ve araştırmaya ilişkin problem durumu açıklanmıştır.

İkinci bölümde araştırmanın yöntemi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri açıklanmıştır. Nitel araştırma kapsamında ele alınan konu, verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden “temel araştırma” yöntemi kullanılmıştır ve verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Gerek internetten gerekse tez ve konuyla ilişkili yerli yabancı kaynaklardan çok sayıda faydalanılmıştır.

Üçüncü bölümde, alt problemlere ilişkin bulgu ve yorumlar açıklanmıştır. Dijital teknolojinin kullanımı, dijital illüstrasyon kavramı ve bilgisayar ortamında resimleme konusu hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca, teknolojik araçların illüstrasyona olan faydaları, bilgisayar programları hakkında özet bilgiler ve bilgisayarda resimleme tekniği hakkında temel bilgiler yer almaktadır.

Dördüncü bölümde, araştırmaya ilişkin sonuç ve öneriler açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İllüstrasyon, Çocuk Edebiyatı, Çocuk Kitapları, Dijital İllüstrasyon

ABSTRACT**ILLUSTRATED CHILDREN'S BOOKS IN A RESEARCH ON THE DİGİTAL
TECHNOLOGY****Yeliz ARAZ****D.E.U****INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES, MASTER OF SCIENCE THESIS IN
THE DEPARTMENT OF FINE ARTS EDUCATION, İZMİR, 2010****Thesis Adviser: Yrd. Doç. Dr. Emine Halıçınarlı**

This is an approach about using digital technology on drawing juvenile books. In my thesis, I searched how juvenile books started and continued from the beginning to the present. The thesis have included possibility and facilities of using dijital technology in the juvenile books.

The first part covers about conceptional and basic knowledges of the search. There is also including the first part, the aim of the research, its importance and problem sentence, premise, boundedness of the search.

In the second part, its interpreted which data collecting and analysing metod using of the research. The thesis have been a qualitative research. Its also informed about research sample and research group of the thesis. Its has been used sample of basic research metod for a finding data. Its has been used descriptive analysis approach for analysing data. Its have been quoted many books, thesises, local and foreign sources in this thesis.

In the third part is to explain and interpret findings related to sub-problems. The use of digital technology, digital illustrations and concepts in computer information was given about the picture. Also, the illustration of the benefits of technological tools, computer programs and digital illustration summary contains basic information about techniques.

In the fourth section, conclusions and recommendations relating to research are described.

Key Words: Illustration, Children's Literature, Juvenile Books, Digital Illustration.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Metin ve resim geçmişten günümüze gelen ayrılmaz bir ilişki içindedir. Metnin anlaşılmasında resimlemenin büyük bir rolü vardır. Özellikle çocuklardaki anlama yetisini güçlendirdiği ve bu nedenle de öğrenmeyi kolaylaştırdığı düşünüldüğünde resimli kitapların çocuk gelişimi için önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Yılmaz'a (2005) göre, “çocuğun sağlıklı gelişimi ve nitelikli eğitimi için küçük yaşlarda kitapla tanıştırılıp onu sevmesi sağlanmalıdır. Okumaya ilgisi olan çocuğa bu ilgisini davranışa dönüştürme fırsatı verildiğinde bu davranış çocuğun ilköğretim ve onu takip eden tüm öğrenim hayatında etkili olacaktır. Okuma alışkanlığı kazanan çocuğun bu alışkanlığı okul hayatında sürdürerek başarılı bir öğrenci ve toplumda saygın bir yere sahip olması mümkündür.”

Bu araştırmada illüstratörlere çalışmalarını çocukların gelişimine uygun yapabilmelerine yol gösterici öneriler verilmiştir. Böylelikle kalitesi yüksek ve yaratıcı çalışmalar yapabilmeleri hedeflenmiştir.

Resimli çocuk kitapları yurtdışında olduğu kadar ülkemizde de yaygınlaşmış olduğu görülmektedir. Fakat, illüstrasyon özellikleri ve kullanılan geleneksel illüstrasyon teknikleri Türkiye’de yurt dışında olduğu kadar önemsizlenmemektedir. Bu durum Türkiye’deki resimli çocuk kitaplarının gelişmesini yavaşlatmaktadır. Çünkü, illüstratör geleneksel tekniklerle çalışırken birçok sorunla karşılaşmaktadır. Bu sorunları çözüme ulaştırırken de çok zaman ve emek harcamaktadır. İllüstratörün yurt dışındaki gelişime ulaşması için ise daha hızlı çalışması gerekmektedir. Bu sorunlarla ilgilenmek yerine teknik açıdan kendini yenilme denemelerine zaman vermesi ve bu şekilde tekniğini geliştirmeyi hedeflemesi gerekmektedir. Ancak bu şekilde çalışma sürecini hızlı ve yaratıcı hale getirebilir.

Gelişen teknolojinin illüstratörlere sunduğu olanaklar yadsınmayacak kadar çoktur. Bu olanaklar, illüstratörün çalışmalarına hız kazandırdığı gibi illüstrasyonda

baskı kalitesini de arttırmasını sağlamaktadır. Kaliteli baskıyla elde edilen renklerin canlılığı çocuğun ilgisi üzerinde etkilidir. Bu nedenle, bu araştırma, çocuk gelişimine uygun uyarıcı ile ilgili olduğu kadar yapılan çalışmaların bilgisayar yardımı ile daha rahat, hızlı, kaliteli ve yaratıcı olmasını destekleyen bir kaynak olarak hazırlanmıştır.

Bilgisayar, 1980’de Türkiye’de grafik alanında kullanılmaya başlanmış ve grafik ürünlerinin artmasında rol almıştır. Aynı gelişmenin kitap resimleme alanını da olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Bu araştırma, bilgisayarda kitap resimleme alanında çalışan illüstratörlerin kaynak ihtiyacına yönelik olarak ortaya çıkmıştır.

Dijital Teknoloji, bilgisayar ve illüstrasyon konusunda kolaylık sağlayacak araçları kapsamaktadır. Bilgisayar programları ile yapılan çalışmalara Bilgisayarlı İllüstrasyon Tekniği denilmektedir. Bu yeni teknik dünya çapında çok yaygınlaşmış olmasına rağmen Türkiye’de hala bir çekince olarak görülür. Geleneksel tarzda çalışan illüstratörler dijital illüstrasyon tekniğini sanatsal açıdan değersiz ürünler verdiği gerekçesiyle kabullenememektedirler. Holland (2006) bilgisayarla resimleme yapmayı şöyle anlatmaktadır; “Radyoaktif bir maddeyi robot kollarla tutuyormuşsunuz gibi... Fiziksel bir unsur eksik. Tabii işinizi bitirdiğiniz zaman güzel çıktılar alabilirsiniz, fakat bu resim yaparken boyayı hissetmek gibi bir şey olamaz.” Bu nedenle, pek çok illüstratör dijital illüstrasyonun başlangıç aşamasında çalışmanın oluşumunu hissedememekten bahsederler. Onlar için dijital illüstrasyon sadece program kullanmak gibi görülür. Fakat, sadece program kullanmak, kaliteli bir çalışmanın ortaya çıkması için yeterli değildir. Bilgisayarda kitap resimlemek için program bilmek başlangıcı oluşturmaktadır. İllüstratörlerin illüstrasyon yaparken dikkat etmeleri gereken noktaları bilmesi ve ona göre resimleme yapması gerekir. Bunun dışında diğer bir fayda ise zamanın iyi kullanılabilmesidir. Zamanın iyi kullanılabilmesi de illüstratörün üretimi açısından önem kazanmaktadır.

Bu nedenle “çocuk kitaplarını resimlemede dijital teknolojinin kullanılması üzerine bir araştırma” adlı çalışma uzmanlara destek ve yol gösterici olarak düşünülmüştür.

Bu bölümde araştırmanın anlam bütünlüğü verilmeye çalışılmıştır ve bununla beraber araştırmanın gerekçesini içeren problem durumuna, araştırmanın amacı ve önemine, problem cümlesine, alt problemlere, sayıtlara, sınırlılıklara ve kısaltmalara yer verilmiştir.

Problem Durumu

1-7 Yaş Resimli Çocuk Kitabı Kavram ve Gelişim Durumu

1-7 Yaş Çocuk Gelişimi Özellikleri

Bu araştırma çocuk etkeni göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Resimli çocuk kitaplarının hedef kitlesi olan çocuk, kitap resimlemede başlangıç noktası olmalıdır. Bu nedenle, araştırmanın başlangıç noktasında çocuk tanımına ve resimli çocuk kitaplarının çocuk ile olan ilişkisi oluşturmaktadır.

Dilidüzgün'e göre (2004) çocuk, kendine özgü algıları olan ve bu algıları ile dünyayı kendi bakış açısıyla değerlendiren, henüz sosyal, dilsel, ruhsal yetiler anlamında tam olarak gelişmemiş yetişkinlerin dünyasına uzak bir varlıktır.

Çakmak (1994) araştırmasında kitap illüstrasyonlarının çocuğun gelişimi açısından önemini şöyle anlatmaya çalışmıştır; çocuklar etrafındaki olayları hissedebilir fakat hislerini analiz edemeyebilirler. Bu nedenle de düşünsel olarak anlamlandırılan kavram ya da olgular kelimeler ile ifade edilemeyebilir. Bu aşamada çocukların kendilerini ifade edebileceği bir takım görsel ve işitsel materyaller devreye girer. Bunlardan biri de kitap ve kitap resimlemeleridir.

Işıtan'a (2005) göre "... çocuk kitapları sayesinde çocuk kendi kültürü ve toplumdaki rolü hakkında bilgi edinir. Edebiyat çocukların kendilerini anlamalarını sağlamaktadır. Çocuk kitabı okuduğunda ve onu anlamlı bulduğunda kendi kendini tanımlayabilecek, aile ve toplum içinde gelişen rolünü kavrayacaktır."

Çocuğun kitapla ilişkisi okul öncesi dönem dediğimiz 1-7 yaş arası dönemde başlar. 1-7 yaş arasındaki çocukların okuduğu ya da kendilerine okunan kitaplar

“Resimli Çocuk Kitapları” adı altında toplanır. Yani, içerisinde resim olan her kitap bu tür içerisine girmemektedir. Resimli kitaplarda basit bir öykü, ard arda resimlerle, hem resim hem metin yoluyla çocuğa anlatılmaktadır. Bazı resimli çocuk kitaplarında konu metin olmaksızın sadece resim olarak verilmiştir. Böyle durumlarda da resimler tek başına olayı tanımlayacak güçte olmalıdır. Metnin varlığı halinde ise, resimle metin ögesi birbirinin tamamlayıcısı durumundadır. (Işıtan, 2005)

Işıtan'nın da araştırmasında bahsettiği gibi çocuğun kültür iletişimi sağlayan önemli araçlardan biri olan resimli kitap, çocukların okuma alışkanlığı edinmiş, algılama gücü gelişmiş ve estetik değerlendirme yeteneği kazanmış bireyler olarak yetişmesini sağlar. Böylece çocuğun beğenilerini, hayal dünyasını genişletir. Temelden çocuğun estetik algısını oluşturan ve sosyalleşmesini destekleyen resimli çocuk kitapları çocuğun gelecekteki yaşamını yakından etkilemektedir.

Resimli kitaplar erken çocukluk döneminden itibaren başlamaktadır. Bu döneme ait kitap türleri oyuncak kitaplar, kavram kitapları ve okumaya hazırlık kitaplarıdır. Erken çocukluk dönemi resimli kitapların ortak özelliği eğlendirici ve çocuğun hayal dünyasını geliştirmeye yönelik olmalarıdır. 8-10 Sayfadan oluşan oyun kitapları, bilgi verici kavram kitapları ve okumaya hazırlık kitapları birbirine benzer özelliklerdedirler.

Resimli çocuk kitapları birçok özelliğe sahip olmalıdır. En önemli özelliklerinden biri kitap içindeki resimlendirmelerdir. Resimlerin öykü ile örtüşmesi çocuğun olayı görsel yoldan algılayabilmesi sağlamaktadır. Önemsinmesi ve dikkate alınması gereken ise; kitabın sadece okumaya yönelik düşünülmesi olgusunun eksikliğidir. Bu kapsamda çağdaş ve gerçek bilginin yanı sıra aynı derecede görsel, estetik, teknik değerlerin de dikkate alınmasıdır. (Gökaydın, 1996)

Çocuk yeterli kalitede uyarıcısı olmayan kitabın renklerini ilgi çekici bulabilir. Fakat bu o kitabın nitelikli uyarıcılara sahip olduğunu göstermemektedir. Bu noktada kitabın niteliklerinden bahsetmek gerekmektedir.

1-7 Yaş Resimli Çocuk Kitabı Özellikleri

Kitap ve kitap içeriklerinin çocuklar üzerinde büyük etkisi olduğu için resimli kitap özelliklerini iç ve dış yapı olarak iki ayrı başlık altında toplamak gerekir. Resimli çocuk kitaplarının, hem dış yapı hem de iç yapı özellikleri son derece önem taşır. Dış yapı özellikleri olarak başta kağıt olmak üzere kitap kapağı tasarımı ve niteliği, sayfa düzeni, harf seçimleri ve boyutları, renk gibi konular sıralanabilir. Kitapların içyapı özellikleri ise tema, konu, kahramanlar, plan, resim, fotoğraf, illüstrasyonlar, dil ve anlatımdır. Sever (2004) resimli kitaplardaki iç ve dış yapının önemini şöyle açıklamıştır; “Dış ve iç yapıyı oluşturan bu öğeler çocuğun dünyasına uygun biçimde hazırlanırsa, yazar ve çizerin paylaşmak istediği duygu ve düşünceler, çocuğa başarılı bir biçimde aktarılabilir.”

Bu iç ve dış yapıyı oluşturan özellik ve ilkelerin birbirleriyle tutarlılığı ve bütünselliği, çocuk kitaplarının niteliğini belirleyen en temel etkidir. Bu nedenle, çocuk kitaplarının belirtilen özelliklerinin bilinmesi, çocuklar için seçilecek kitaplarda yetişkinleri yönlendirir. Çünkü çocuğun ilgisine göre bir kitabın yeterli nitelikte olup olmadığını anlamak mümkün değildir. Doyran’ın (1997) da dediği gibi, “Her tamamlanmış ve bütünleşmiş sağlam yapı temel bir biçim ve içerik bütünlüğü göstermelidir. Eğitsel değer ne denli anlamlı ve gelişmiş kurgulansa da bu değeri sunma biçimi, kitapla okuyucu arasında ilk iletişimin kurulmasını sağlar. Bu iletişim sağlıklı bir biçimde gerçekleşmediğinde kurgulanmış bilimsel değer işlevsiz kalır.”

Çocuğun kitapla olan ilişkisi okul döneminde biraz daha farklılaşır. Normal olarak içinde bulunduğu bilişsel gelişim dönemine göre, eğitim sürecini destekleyici resimli kitaplara ihtiyacı olmaktadır. Bu döneme ait okumaya hazırlık kitapları bol tekrarlardan oluşan hikayelerdir. Resimlemelerin yazıyla aynı oranda olması gerekmektedir.

Doyran (1997) resimli ders kitapları hakkında şöyle düşünmektedir; “Çocuğun yöntemli öğrenme sürecinin başlangıcında kitapla ulaşacağı ilk düşünce bilginin değeri değil, onun ilginçliği ve güzelliğidir.” Erkmene (1996) göre resimli ders

kitapları eğitim sürecini etkilediğini şu cümlesinde vurgulamaktadır; “İyi tasarlanmış nitelikli malzeme ile hazırlanmış ve nitelikli basım yöntemleriyle sunulmuş bir kitap eğitim süreçlerini hızlandırır.”

Tüm bu görüşler doğrultusunda çocuk kitaplarının fiziksel nitelikleri şu şekilde sıralanmaktadır.

İç Yapı Nitelikleri

Tema: Kitap metinleri, yazarın, aktarmak istediği temayı ve çocuklarda ortaya çıkmasını amaçladığı davranışları açık seçik belirtmelidir. Tema politik ve ideolojik fikirleri içermemelidir. Bazı temalar var ki diğer ülkelerde çocuklara resim ve metin ile bazıları ise ancak resimlerle verilebilmektedir. Örneğin, “Hiroshima Atom Bombası (Toshi Maruki’s Hiroshima No Pika), sosyal şiddet (Eve Bunting’s Smoky Mighi) ve eşcinsellik (Michael Will Hoite’s Daddy’s Roommate) gibi” (Işıtan, 2005).

Kitaplarda, evrensel değerleri ve estetik değerleri kazanmaya yönelik olmalıdır. Bu temalar, çocuğun bilişsel gelişim dönemi dikkate alınarak işlenmelidir ve bütün bu oluşturulması amaçlanan davranışlar çocuğu gerçeklikten uzaklaştırmadan kazandırılmalıdır. Kitaplar oluşturulurken yazar, illüstratör, psikolog, pedagoji uzmanı ve grafik tasarımcının işbirliği yapmasını gerektirir.

Konu: Çocuk kitaplarında, tema ve konu ilişkisi güçlü olmalıdır ve konu çocuklarda, güven duygusunu artırmalı, sağlam ve gerçekliği güncel konular kullanılmadır. Resimli kitapların konuları çocukların yaş düzeyine göre belirlenmelidir. Örneğin 4–5 yaş grubundaki resimli çocuk kitabının konusu, ya çocuğun bir gelişim sorusunu cevaplamalı, ya da herhangi bir konuda çocuğun bilgisini pekiştirmelidir. Ancak çocuğun ihtiyaçları doğrultusundaki konular onun ilgisini çekebilir. Böylelikle çocuk içinde bulunduğu gelişim problemleriyle başa çıkabilir. Beklenen davranışları daha kısa zamanda sergiler. Bir sonraki gelişim dönemine geçebilir. Bu nedenle yazarın çocuğun gelişim dönemine göre konular seçmesi gerekir.

6–7 yaş grubundaki çocuklar artık okula başlamış olup, okuma yazmayı öğrenme uğraşı içindedirler. Çocuğun hayat hakkındaki bilgisi, okuma becerisinin çok üstündedir. Bu nedenle, çocuğun kendi kendine okuyabileceği eserler; kavram ve dil açısından çocuğun yaşına uygun hikaye ve masallar olmalıdır.

Kahramanlar: Kitap kahramanları çocukların kolayca örnek alabildiği ve taklit etmekten zevk aldıkları bir unsurdur. Bu nedenle, kitaplarda kullanılacak olan kahraman modeli çocuğun fiziksel ve ruhsal durumunu bozmayacak sağlam karakterli, abartısız gerçeklere daha yakın ve az sayıda olmalıdır. Masal ve masalımsı türlerinde ise kahramanlar çocuğun hayal gücünü güçlendirmelidir.

Dil ve Anlatım: Kitap metni duruluk, akıcılık, açıklık, yakınlık, çeşitlilik ve kişisellik içermelidir. Çocuğun algısına göre planlanmış olmalıdır ve anlatımda devrik cümlelerden kaçınılmazdır. Yaş grubuna göre, cümledeki kelime niteliği ve sayısı yazar tarafından amaca uygun hale getirilmelidir. Daha güncel bir dil ve anlatım çocuğun duygu ve düşüncelerini geliştirmesinde etkin bir rol oynar. Bunun yanı sıra noktalama işaretleri doğru kullanılmalıdır. Yazım kurallarına uyulmaya özen gösterilmelidir.

Resimli çocuk kitapları ortalama olarak 2000 kelimedenden oluşmaktadır. Bu nedenle kelimeler çok dikkatle seçilmelidir. Kitapta bolca tekrarlara rastlanmaktadır. Bol sözcük tekrarı olan ritmik kitaplar anlatılan hikayenin çocuklar tarafından kolayca öğrenilmesini sağlar. Çocuk kitaplarında anlatım, tek özne ve tek yüklemden oluşan kısa ve yalın cümlelerle yapılmalı; cümlelerde edilgen çatılı eylemler yerine, etken çatılı eylemler kullanılmalıdır. Kitaplarda argo söyleyişlerden, bol mecaz ve istiare kullanmaktan kaçınılmalı; çocukların kullanımında güçlük çektiği bağlaç ve edatlara (mademki, gerçi, aksi halde, rağmen, sanki vb.) mümkün olduğunca yer verilmemelidir. (Sever, 1995)

Dış Yapı Nitelikleri:

Ön Kapak: Çocuk kitaplarının dış kapağında; kitabın ve yazarının adı, yayınevinin adı ve simgesi; konuyu tanıtıcı resimler bulunması gerekir. (Ceyhan ve Yiğit, 2004). Özellikle okul öncesi yaş grubu için hazırlanmış kitaplarda, kitap kapağı sağlam olmalıdır.

Büyüklik (Boyutlar): Çocuklar, genellikle değişik boyutlardaki kitapları karıştırmaktan ve okumaktan hoşlanırlar. Ancak, ilke olarak, çocuk kitapları hacim ve ağırlık yönünden taşınabilir, kitaplık düzenlemesine de uygun olmalıdır.

Kağıt: Kağıt mat ve dayanıklı olmalıdır. Kağıt ve karton %100 beyazlatılmış selülozdan imal edilmiş olmalıdır. 170 – 200 g mat kuşe uygundur.

Cilt: Çocuk kitapları dayanıklı olmalıdır. Kapağının dayanıklılığını artırmak için selefona veya lak yapılmalıdır. Tutkallama tekniğiyle yapılan kitap ciltlerinde kitap sayfalarının açılabilir olmasına dikkat edilmelidir. Bu cilt şekli hem kolay hem de dayanıklıdır. Kitap sayfaları düzgün olmalı, leke, delik, kir, kırışık, yırtık, buruşukluk, katlanma ve diğer görünüş kusurları ile baskı hataları bulunmamalı; baskı arka yüze geçmiş olmamalıdır. Kitap kenarları düzgün ve çapaksız kesilmiş olmalı, dikiş ve ciltleme kusurları bulunmamalıdır.

Punto (harf büyüklüğü): Çocuk kitaplarında metin kısımlarının başlıklar dışında kalan bölümlerinde kullanılan harflerin büyüklüğü çocukların yaşlarına göre uygunluk göstermelidir. 1–6 yaş için punto büyüklüğü 20–24 altında olmamalıdır. Yazı okunaklı ve serifsiz bir karakterle yazılmış olmalıdır.

Sayfa Düzeni: Kitaplarında sayfaların tek sütun üzerine düzenlenmesi gerekir. Sayfa kenarlarında normal boşluklar (marj=2.5x2.5 cm) bırakılmalıdır. (Ceyhan ve Yiğit, 2004). Sever'e göre (1995); "Okul öncesi ve okumaya yeni başlayan çocuklar için hazırlanan kitapların dörtte üçü resim, dörtte biri yazı; 8 yaşın üzerindeki çocuklar için hazırlanan kitapların dörtte ikisi resim, dörtte ikisi de yazı olmalıdır...."

Işıtan'a (2005) göre, 2-3 yaş grubu için hazırlanmış kitaplarda, genellikle hiç metin bulunmaz.... Metin varsa alt yazı halinde resmi ifade eden bir kelime veya cümleciktir.... Bunlar başlangıç anlamında "ABC" kitapları olarak da adlandırılır. 4–5 yaş grubundaki çocukların hayat tecrübeleri biraz daha fazla olup, bir önceki gruba göre daha gelişmişlerdir. Çevreleri daha da genişlemiştir. Bu gruba hazırlanmış kitaplarda kısa bir metin, ait olduğu resimlerin yanında yer alır. 6–7 yaş grubundaki

çocuklar için ise metin kısa, cümlelerin basit olmasına dikkat edilmelidir.

Görüt (İllüstrasyonlar): Çocuk kitaplarında yazılı metin ile ilgili ve içeriği açıklayıcı resimlemeler kitabın görüt kısmını oluşturmaktadır. İşlevsel olması, iyi ve kolay yorumlanabilmesi; eğitcilik özelliğinin bulunması; sanat değeri taşıması gerekir. İllüstrasyonlarda derinlik, çizgi, renklendirme ve gölgelendirme önemlidir. Renklerin canlı ve parlak olması, çizgilerin nesneleri çevrelemesi ve gölgelendirme ile 3 boyutlu alanlar oluşturulması dikkate edilmesi gereken özelliklerdir.

Çocuklar için hazırlanmış kitaplarda, resimler çocuğun yakın çevresinden tanıdığı insan, hayvan, eşyalara ait olabilir. Renkler parlak, çizgiler net, genelde kalın hatlıdır. Kitaplardaki resimler konuya uygun, sayfa düzeninde de birlik ve bütünlüğü sağlamalıdır. Resimler anlatılan konuya göre; açıklayıcı ve estetik değeri olmalıdır.

Renklerin canlılığından bahsederken sadece renkli resimlerin daha etkili olduğunu söylemek doğru değildir. Çünkü Russell'a (2001) göre "...renkler kültürel farklılıkları da vermektedir. Kültüre has renkler kullanılmaktadır. Renk seçiminde sadece canlı renkler olmalıdır gibi düşünmek yanlıştır. Siyah-beyazla da çok başarılı resimlendirmeler yapılmaktadır."

Okumaya hazırlık kitaplarındaki resimlemeler daha gerçekçi olmalı ve konu içindeki verilen öğreti ile birebir örtüşmelidir. Dolaysız ve ayrıntılı, figürler abartısız olmalıdır. Ayrıca, ders kitaplarındaki resimlerin Ceyhan ve Yiğit'e (2004) göre, "Metinle aynı yüzde, karşılıklı iki sayfada yer alması, sayfaya yanlamasına konulmaması, metnin okunmasını zorlaştırmaması, renkli olması, öğretim açısından tercih edilir."

Sonuç olarak, resimli çocuk kitabının uyarıcı özellikleri olması çocuk gelişimini etkileyici önemli etkenlerden biridir. Şimdiye kadar yapılan araştırmalardan elde edilen bilgilere göre kaliteli uyarıcılara sahip resimli kitap seçimi çocuğun gelecek yaşantısında çok etkilidir.

Yurtdışında Ortaçağ'dan Günümüze Kadar Gelişen Resimli Çocuk Kitabı

Resimli çocuk kitapları ortaçağda yeterli gelişime ulaşamadığı görülür. Fakat 1700'lü yıllardan sonra baskı tekniklerindeki yenilikler çocuk kitabı resimlemelerinde değişikliklere yol açmıştır.

Edebiyat, sözel öykülerin ağızdan ağza anlatılmasıyla başlamıştır. Daha sonra anlatılan bu hikayeler gelecek dönemlerde hikaye kitaplarına dönüşmüştür. Bazı kitaplar birkaç hikayenin bir araya getirilmesiyle oluşmuştur. Hikayelerin birçoğu farklı dillere çevrilmiştir. Bu kitaplar bulundukları ülkelere göre sadece dilde değil resimlemelerde kültürel farklılıklar görülebilir. Bu gelişimi incelerken hala güncelliğini koruyan hikayelere rastlanmaktadır.

Çocuk edebiyatının birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazıları Yalçın ve Aytaş'ın (2002) "Çocuk Edebiyatı" kitabındaki "Çocuk edebiyatı, çocuğun ilişkilerini düzenleyen, yaş grubuna göre, duygu ve düşüncelerini eksiksiz olarak anlatmasını sağlamayı amaç edinen edebi bir türdür." tanımıdır. Diğerisi ise, Şirin'nin (2000) "Çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce ve duyarlıklarına, zevklerine, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacı ile gerçekleştirilen çocuksu bir edebiyattır." açıklamasıdır.

En erken edebiyat eserleri Klasik Yunan ve Roma Dönemi'ne aittir. Bu bölgede çocuklarda dahil yaşayan halk, Homer tarafından yazılmış şiirleri, İliada Trojen Savaşı'nı ve Odyssey'in öyküsü bilmektedirler. Bu hikayelerin yetişkinlerin anlayabileceği seviyede olmasına rağmen çocukların da bu hikayeleri biliyor olması çocukların doğaüstü olayları ve kahramanlık içeren bu tarz hikayeleri etkileyici bulduklarının bir göstergesi sayılabilir. Dolayısıyla edebiyatın başlangıcından bu yana çocuk edebiyatının da aslında gelişen bir olgu olduğu görülür.

Diğer benzer çalışmalar Eski Yunan'ın Ezop Masallarıdır, bu öyküler ahlaki değerler veren hayvan masallarıdır. Romalılar Yunanlılardan etkilenmiştir. Virgil's Aeneid, Romalıların atalarının öyküleri ve Ovid's Metamorfoz, yüzyıllarca çocukların dilinde kalmıştır ve hala okunmaktadır. (Işıtan, 2005)

Resim1:Tilki Reynard (Reynard the Fox), Hollanda, 1869
<http://backwatersman.files.wordpress.com/2009/10/reynard-the-fox.jpg>

Ortaçağda, Hristiyanlığın yaygın olması nedeniyle çocuk edebiyatı üzerinde durulmamıştır. Bu dönemde, canavarlara karşı savaş ve kahramanlık öyküleri (Anglo-Saxon-Viking) ve mesaj içerikli (Tilki Reynard) hayvan hikayeleri görülmektedir.

Bunlara ek olarak, eğlenceli dini öyküler, rahiplerin yaşantıları (süslü ve geliştirilmiş) ve yarı gerçek yarı hayali büyük kahramanlık öyküleri (yerel efsaneler) dinleyiciye ahlaki ve dini değerler vermektedir. Ortaçağda öykü anlatıcılarının anlattığı tamamen komik uzun serilerde hayal ve gerçek arasında fazla bir fark yoktur. (Russell, 2001)

Ortaçağda çocuk edebiyatının amacı sadece ahlaki değerlerin hikayeler yoluyla çocuğa kazandırılmasıydı. Çocukları eğlendirmeyi amaçlayan kitaplar onları doğru yönde etkilemez görüşü ancak yıllar sonra kırılabilmiştir.

Resimli çocuk kitaplarının gelişimini etkileyen faktörlerden biri de baskı teknikleridir. Baskı tekniklerinin gelişimi, kitap basımını kolaylaştırması ve renkli baskıların yapılabilirliğini artırması açısından önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle, ülkelerdeki resimli çocuk kitapları gelişimini incelerken döneme ait baskı tekniklerinin gelişimini de göz önünde tutmak gerekir. 16.yy ağaç kalıplar kullanılmıştır. Bu dönemde kitap resimleme kenar süsü olarak görülür.

İngiltere’de özel olarak çocukların serbest okuma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hazırlanan eserlerin yayımı 17. yüzyılda başlamıştır. Bu kitaplar, eski çağlara ilişkin efsaneleri, ortaçağın ünlü hikayelerini ve peri masallarını içermektedir. “Ali Baba ve Kırk Haramiler”, “Alaaddin ve Lambası”, “Gemici Sinbad” gibi binbir gece masallarından yararlanılarak kaleme alınan bu masalların çocuklar için kitapçıklar halinde basımı yapılmıştır. Ucuza satılan bu kitaplar ABD’de çoğaltılmış ve büyük bir ilgi görmüştür (Şirin, 2000)

Orbis Pictus, eğitimci Johann Amos Comenius tarafından yazılmış ve 1658’de Nürnberg’de basılmış olan “Resimlerle Görülen Dünya” adlı ilk resimli çocuk ansiklopedisidir. Bu çocuk ansiklopedisi ağaç oyma yöntemiyle resimlenmiştir. Latince ve Almanca dillerinde resimleri ağaç kalıplara oyulup basılan kitap, okuma yazma öğretmek amacıyla yapılmıştı (Kaya, 2003). Öncü’ye (2007) göre, resimli çocuk kitaplarının bu kitapla başlayan serüveni, günümüze kadar giderek artan bir hızla devam etmiş, başlangıçta yalnızca eğitim amacıyla hazırlanan resimli kitaplar, süreç içerisinde konularındaki çeşitlenmeyle birlikte zenginleşmiş ve gelişmiştir. Öyle ki, bugün ırkçılık, boşanma, bilim ve teknolojiye gelişmeler, tarih, toplumsal olaylar, cinsellik vb. pek çok konu, resimli çocuk kitaplarında farklı metin türleri içerisinde görülmektedir.

18. yy sonlarında ağaç baskı tekniğinin Thomas Bewick tarafından farklı uygulanmasıyla ortaya çıkan ağaç oyma tekniği ise, hem görüntü kalitesinin yükselmesine hem de resimleme ve metnin aynı sayfada aynı anda basılabilmesine olanak sağlamıştır. (Öncü, 2007)

Bu sıralarda Fransa’da Charles Pearault 14. Lui döneminde çocuk kitaplarının babası olarak anılmaktaydı. Halk ağzında dolaşan masalları toplayıp, kısaltarak çocuklar için 1697 yılında basmıştır. Bunların içinde “Kül Kedisi”, “Parmak Çocuk”, “Mavi Sakal”, “Kırmızı Başlıklı Kız”, “Çizmeli Kedi”, “Uyuyan Güzel” gibi eserler vardır. Böylece ilk kez Fransız çocukların kendilerine ait kitapları olmuştur. Bu kitaplar önce İngiltere’de sonra da Almanya’da basıldılar. İngiltere’de bunları John Newberry İngilizce’ye çevirip, 1727 yılında “Tales of Matter Goose” adı altında yayınladı (http://www.turkceciler.com/cocuk_edebiyati.html, 11.03.2010)

J. J. Rousseau fikirleri ve çocuk kitaplarına olan bakış açısıyla çocuk edebiyatına değişik düşünce tohumlarını ekmiştir. J. J. Rousseau resimli kitabın çocuğu eğitici ve aynı zamanda eğlendirici özelliğe sahip olması gerektiğini vurgulamaya çalışmıştır. Bu düşünce eğitici ve aynı zamanda eğlendirici kitapların başlangıç noktası sayılabilir.

A Little Pretty Pocket-Book, 1744’te John Newbery tarafından hazırlanan ilk resimli hikaye kitaplarından. John Newbery’nin küçük çocuklar için hazırladığı bu kitap birçok şarkı ve tekerlemeyi içermektedir. Çocukları eğlendirirken eğitmeyi amaçlayan bu kitap biçim ve içerik açısından gelecek dönem resimli kitaplara yol gösterici olmuştur.

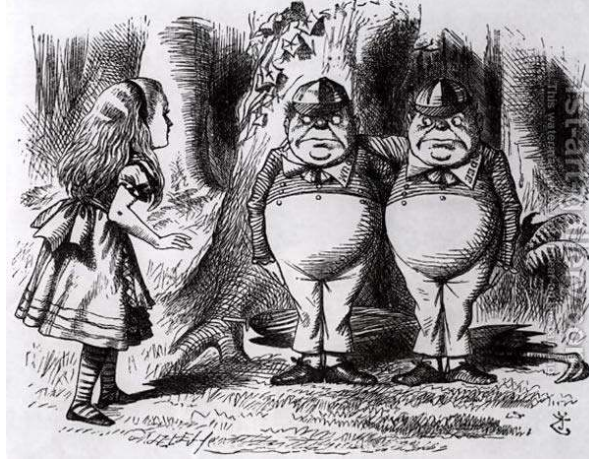
Ağaç baskı tekniği Batı’da, Çin ve Japonya’da görsellerin çoğaltılmasında yoğun bir şekilde kullanılmış ve süreç içerisinde renkli baskılar yapabilmeyi sağlayacak şekilde geliştirilmiştir (FEEC,1976:330).

15.yy’da Gutenberg’in harf basımında büyük kolaylık sağlayan, hareketli harf kalıpları bulunuşu ile birleştirilerek, resimleme ve kelimelerin birlikte basılabilmesine olanak sağlamaktaydı (Lewis,2006:138). Görüntüler bu teknikle ancak çerçeveli olarak basılabilmiştir. Bu baskılara örnek olarak John Tenniel’in Alis Harikalar Diyarı adlı resimleme çalışmaları gösterilebilir.

Resim 2: Lewis Carrol, Alice's Adventures in Wonderland, illüstratör John Tenniel, 1866

<http://www.1st-art-gallery.com/thumbnail/188638/1/The-Mad-Hatters-Tea-Party,-Illustration-From-Alices-Adventures-In-Wonderland,-By-Lewis-Carroll,-1865.jpg>

Resim 3: Lewis Carrol, Alice's Adventures in Wonderland (Alis Harikalar Diyarı), illüstratör John Tenniel, 1866

<http://www.1st-art-gallery.com/thumbnail/188639/1/Tweedledum-And-Tweedledee,-Illustration-From-Through-The-Looking-Glass,-By-Lewis-Carroll,-1872.jpg>

Lewis Carrol'un yazdığı Alice's Adventures in Wonderland diğer adıyla Alis Harikalar Diyarı, John Tenniel tarafından resimlenmiştir. Ağaç oyma tekniğinin kullanıldığı resimlemeler metinle birlikte aynı sayfada basılmıştır. 1866'da çocukları eğlendirmeye yönelik çalışılmış ilk başarılı resimli çocuk kitabıdır. Çok sayıda versiyonu yapılan ve çizgi film serisi haline gelen bu kitap resimli çocuk kitapları anlamında bir klasik olarak görülmektedir.

Almanya, çocuk edebiyatının doğduğu yer olarak düşünülebilir. 16.yy'da Almanya'da resimli çocuk kitapları dini özellikler taşımaktadır. Çocuklar için

hazırlanan resimli kitaplar öncelikle öğretici ve öğüt verici özellikte olduğu görülmektedir. Daha sonraki dönemlerde ise, J. B. Basedow, J. F. Herbart, F. Froebel gibi eğitimciler sayesinde çocukların gelişim dönemlerine uygun çocuk kitapları yapılmaya başlanmıştır. Heinrich Hoffmann'nın Struwwelpeter adlı eseri Almanya'daki çocuğun gelişim dönemine uygun ve kaliteli uyarıcılara sahip ilk resimli çocuk kitabı çalışması olarak değerlendirilmektedir.

İngiltere'de ise renkli baskı denemeleri George Baxter tarafından 1828'de yapılmaya başlanmıştır. Farklı kalıplarla renkli baskı denemelerini yapan İngiliz illüstratör ve baskı uzmanı George Baxter Londra'da ticari amaçlı uygulanabilir renkli baskı metodunu keşfetmiştir. Fakat sadece üç renge kadar geliştirebilmiştir. Bu baskı metodu ancak Çin'de gelişimine devam edebilmiştir. İngiltere'de ise ancak 19.yy'ın başlarında renkli baskı teknolojisinin gelişme sürecinde tekrar gündeme gelmiş ve George Savage tarafından Londra'da yeniden canlandırılmıştır. Tabi ki de bu gelişme tamamen gravür ustası George Baxter'ın keşfinden yola çıkılarak geliştirilebilmiştir.

Resim 4: Little Black Sambo illüstratör Helen Bannerman, 1899
<http://www.biocrawler.com/w/images/4/49/LittleBlackSamboCover.jpg>

İskoç illüstratör Helen Bannerman'ın resimlediği Little Black Sambo's Doodle 1899 yılında Londra'da yayınlandı. Yaşamını Hindistan'da geçiren illüstratör yaptığı

resimleme ile Hintli bir çocuğun hikayesini anlatmıştır. 20.yy ilk on yılında çok sayıda baskı ve değişik versiyonu yapıldı. Amerikan versiyonu Brave Little Sambo Florence White Williams tarafından resimlenmiştir. Hikayenin konusu zenci ırkla ilgili olması nedeniyle bazı ülkelerde eleştiri odağı olmuştur. Bu nedenle hikaye tekrar resimlenme sürecinde metinde ve karakter isimlerinde değişikliğe uğramıştır. Zenci bir çocuğu anlatan bu hikaye 1996'da Fred Marcellino tarafından tekrar illüstre edildi. Fakat bu kez karakterlerin isimlerini değişmesine rağmen hikaye metninde değişiklik yapılmadı. Dönemin en çok satan resimli çocuk kitabı olmuştur. Little Black Sambo'nun yeni versiyonları genel halk tarafından iyi bilinir hale gelmiştir ve bu çocuk kitabı 1970'lerin başına kadar baskıda kalmıştır.

Resim 5: L. Frank Baum, Wonderful Wizard of Oz, 1900

http://1.bp.blogspot.com/_jNfLasUQDFg/R1Ai09MLVVI/AAAAAAAAAYo/NclUiWdbiW8/s1600-R/Denslow-Oz-ch5-2.jpg

L. Frank Baum'un Wonderful Wizard of Oz adlı kitabı 1900'de George M. Hill Company tarafından yayınlandı. Baum 1904'ten 1920'ye kadar olan dönemde eğitim amaçlı başarılı Oz serilerini oluşturmuştur. Bu kitap Amerikan Pop kültürü içinde de en çok bilinen hikayelerden biridir. Birçok dile çevrilmiş başarılı bir resimli çocuk kitabıdır. Diğer bir özelliği ise illüstrasyonlara sayfada geniş alan verilmesidir.

Renkli arka fon ve renk skalası geniştir. Böylece taklitçileri zorlayan bir tasarıma sahiptir. Harf tipiyle eski monotype (tek tek harflerden boyları ayarlanmış satırlar dizen mekanik dizgi makinesi. http://www.sakioğlu.com/grafikerlik/harf_dizgi.php, 21/02/2010) tasarımının yenilenmiş halidir.

Ashier'e (1986) göre, 17. yy'da bakır gravürün başlamasıyla ağaç oymada her yönde bir gerileme başladığı görülmüştür. Bakır gravürden sonra çinko, çelik gibi diğer metaller üzerine elle ve asitle oyma teknikleri doğmuştur. 18. yy başında taş baskının icadı ile beraber kitap resminde yeni bir anlatım ve çalışma yöntemi başlamıştır.

1796'da Almanya'da Bavyeralı yazar Alois Senefelder tarafından bulunan litografi (Taş Baskı) tekniği, baskı maliyetinin düşük olması nedeniyle kitap basımının artmasında önemli bir role sahiptir. Bu baskı tekniği sayesinde 1700'lerden sonra resimli kitap sektöründe artış görülmektedir. Litografi tekniği çoklu basıma uygun olmadığı için kitap içi resimleme sayısı sınırlı kalmıştır. Kitap içi illüstrasyon sayısı 1920 ve 1930'lu yıllar arası gelişme gösterebilmiştir. 1920'den 1930 yılına kadar bütün imkanlar zorlanarak litografi ofset baskı (ofset baskı) tekniğine geçilmiştir. Böylelikle resimli çocuk kitapları değişmeye başlamıştır. Ofset baskı tekniği sayesinde kitap içi kullanılan illüstrasyon sayısı, illüstrasyondaki renk tonları gelişme göstermiştir. Resimli çocuk kitaplarının piyasa değeri azalmıştır. Böylelikle resimli çocuk kitabı her evde okunabilecek duruma gelmiştir.

Baskı kalitesi arttıkça kitabın fiziksel özelliklerinde de gelişmeler olmuştur. Platt & Munk Yayınevi kağıt kapaklı kitapları satıştan kaldırmış ve ilk olarak "Never Grow Old Series" resimli çocuk kitaplarını ciltli kapak halinde yayınlamaya başlamıştır. 1930'ların başında yeni gelişmelere uygun olarak, dokuz ciltten oluşan (John Newbery) Mother Goose çocuk kitabı serisini ve yine Helen Bannerman'ın Little Black Sambo adlı kitabını yeni baskı ve ciltleme teknikleriyle yeniden yayınlamıştır. Bu kitapların illüstrasyonları Eulalie Banks tarafından yapılmıştır.

Amerikalı illüstratör ve yazar Rose O'Neil The Kewpies and Dottie Darling

isimli ilk illüstrasyonu 1910’da oyuncak olarak üretilmiştir. Bu oyuncakın hikayesi 1912’de The Kewpies Their Book ve 1916’da The Kewpie Primer adlı resimli çocuk kitapları olarak yayınlanmıştır.

Resim 6: The Blue Fairy Book “Sindirella”, illüstratör: G.P. Jacomb Hood, 1889
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cinderella_3_from_The_Blue_Fairy_Book_1889_author_Andrew_Lang.jpg

19. yy başlarında Peri Masalları “Fairy Book” koleksiyonu göze çarpar. “Fairy Book” (Peri Masalları Serisi) Grimm Kardeşler ve Hans Christian Andersen gibi ünlü edebiyatçıların halk dilinde dolaşan hikayelerinin Andrew Lang tarafından toplanıp birleştirilmiş halidir. Andrew Lang’in ilki “The Blue Fairy Book” olmak üzere 1889 ile 1910 yılları arasında Longman yayınevi tarafından yayınlanmış oniki resimli “Fairy Book” serisi masal kitabı tarihte Andrew Lang’in Renkli Peri Masalları olarak geçer. Bu kitaplar Henry J. Ford, Cary Wilkins, Lancelot Speed ve G.P. Jacomb Hood Hardcover tarafından resimlenmiştir. Bu kitapta ağaç oyma

teknikleriyle yapılmış seyrek resimlemeler yer almıştır.

Resim 7: Old Bumblehead the 18th trying on Napoleon Boots, George Cruikshank, Pierce Egan's Life, 1823
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Cruikshank_-_Old_Bumblehead.png

19.yy ortasında başlayan resimli seri yayınlar Gustave Doré, George Cruikshank, Thomas Vilhelm Pedersen, Ivan Yakovlevich Bilibin ve John Bauer gibi illüstratörlerin resimlemeleriyle yayınlanmıştır. Hayal gücü zengin resimler ve metinlerden oluşan bu kitaplar, çocuklara fantastik bir dünya sunmaktadır.

Resim 8: Sultan, Ivan Yakovlevich Bilibin, 1905
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Bilibin3_sultan.jpg

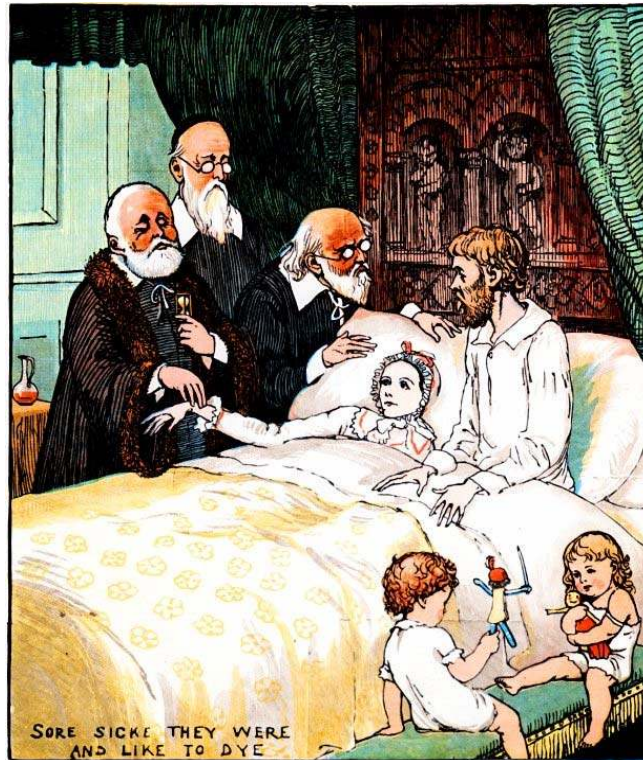
19. yüzyıla gelindiğinde gelişen teknolojiyle farklılıklar görülen resimli çocuk kitapları modernleşmeye devam ederken kitap illüstrasyonları da daha ayrıntılı hale gelmiştir. Bu nedenle illüstrasyonlardaki değişiklik resimli çocuk kitaplarına olan

ilgiyi arttırmıştır. Bu dönem resimli çocuk kitabı gelişimini alt başlıklar altında incelemek gerekir.

Modern Resimli Çocuk Kitabı

1850'lilerin geç dönemlerinde, kendi döneminin en iyi ağaç oymacılarından biri olan Edmund Evans, çocuk kitaplarının resimlemeleri için Walter Crane, Randolph Caldecott, Kate Greenaway gibi yetenekli ve önemli sanatçılarla çalışmaya başlamıştır. 19.yy sonlarına doğru ortaya çıkan ilk modern resimli kitapların bu adı geçen İngiliz illüstratörler tarafından resimlenen şiir ve kısa hikayeler olduğu görülür.

Crane çalışmalarında uçuk renklerle cesur kompozisyonlar, Greenaway narin çizgilerle renklerin değerini sağlamlaştıran kompozisyonları, 1870'ler ve 80'lerde Caldecott'un uyumlu çizgisel düzenlemeler ve ılık renkleri bir arada kullandığı kompozisyonları önemlidir. (Sarı, 2006)

Resim 9: The Babes in the Wood, Randolph Caldecott, 1936

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Babes_in_the_Wood_-_1_-_illustrated_by_Randolph_Caldecott_-_Project_Gutenberg_eText_19361.jpg

Bu sanatçılar, karşılıklı sayfaların uyumuna gösterdikleri özen, resimleme ve metnin aynı sayfada uyumlu bir şekilde tasarlanması konusunda gösterdikleri titizlikle, resimli çocuk kitaplarının hem biçim hem de içerik açısından modern bir yapıya kavuşmasına ve kalitesinin artmasına öncülük etmişlerdir. (Levarie, 1968). Bu üç sanatçı metni birbirine bağlı, birbirini takip eden tıpkı çizgi film kareleri gibi resimleyerek çizim yapmışlardır. İllüstrasyonlar gerçekçi bir yaklaşımla ve detaylı olarak çalışılmıştır. Modern resimli çocuk kitabının ortaya çıkışı, kitap resmine değişik bir bakış açısı ve çizgi kazandıran bu illüstratörler sayesinde 19.yy ve 20.yy'ın gelişim göstergesi olmuştur.

19.yy sonlarında Louis Daugerre tarafından bulunan fotoğraf, taş baskı tekniğinin geliştirilmesinde kullanılmıştır. 1850 yılında Fransa'da Gillot, litografi taşı yerine kurşun plakaları kullanıp bunları ahşap bloklara monte etmek suretiyle resimleme ve metnin aynı sayfada birlikte basılabilmeye olanak tanıyan bir yöntem geliştirmiştir. 1872'de ise Gillot'un oğlu bu iki tekniği birleştirerek foto oyma baskı (Fotolitografi=Photoengraved line cut) adı verilen tekniği oluşturmuştur. 1880'lerde ise yarım ton baskı (half-tone cut) Fransa, İngiltere ve Amerika'da aynı zamanlarda kullanılmaya başlanmıştır (Levarie, 1968). Fotolitografi ile kitap resimlemeleri daha renkli ve zarif hale gelmiş karmaşık ve iç içe görüntüleri basımı kolaylaşmıştır. Bu dönemdeki teknik gelişmeler kitap maliyetlerinin düşmesini sağlamıştır. Böylece resimli kitaplar yaygınlık kazanmıştır. Bu gelişmeler sadece illüstrasyon açısından olmayıp aynı zamanda resimli çocuk kitabı özelliklerini de değiştirmiştir. Ayrıca modern resimli kitapların ortaya çıkışı, okul öncesi çocuklara yönelik değişik boyutlarda, renkli resimli kitapların oluşmasını sağladığı görülmektedir.

Amerika'da ilk yazılan çocuk kitaplarının başlıca özelliği öğretici ve belirli ahlak kurallarının öğretilmesine yönelik olduğu görülür. 19. yüzyılın sonlarına kadar ağırlığını hissettiren dini gelenekler bu ülkede çocuk edebiyatının gelişmesini büyük ölçüde etkilemiştir. Bununla birlikte, Avrupa'da ortaya çıkan yeni eğitim-bilim görüşlerinin ışığı altında aynı yüzyılın ortalarında çocuklara özgü eserlerin de yayımı başlamıştır. Louisa May Alcott ve Mark Twain (Samuel Langhorne Clemens) gibi ünlü yazarların kaleme aldıkları eserler örneğin “Küçük Kadınlar (1868)”, “Tom

Sawyer'ın Maceraları (1876)" ve "Huckleberry Finn'in Maceraları (1884)" ilk Amerikan çocuk klasiklerinin önde gelenleri arasında sayılabilir.

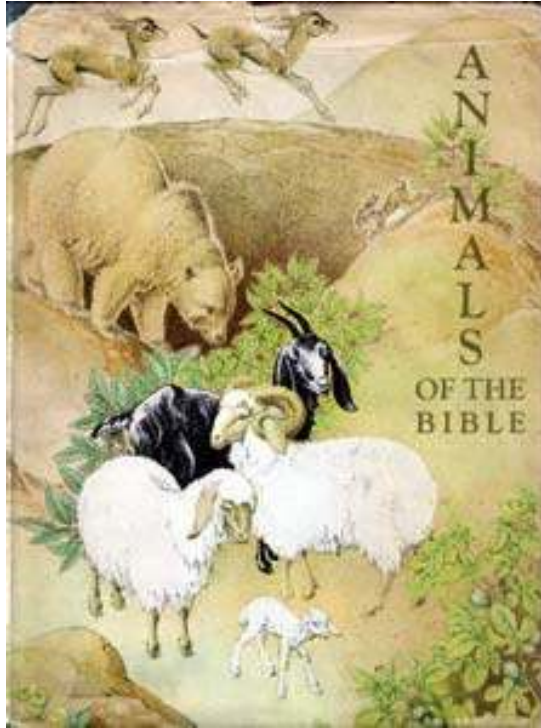
Resim 10: Mark Twain, Huckleberry Finn'in Maceraları, E.W. Kemble, 1884
<http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Huckleberry-finn-with-rabbit.jpg>

Resim 11: "The Pied Piper of Hamelin", illüstratör Kate Greenaway
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Pied_Piper2.jpg

Kate Greenaway ilk olarak Under The Window (1879) adlı çocuk kitabını yapmıştır. Sanayi Devrimi'nden etkilenmemiş ve İngiltere'de en çok satılan çocuk kitabı olmuştur.

19.yy başlarında resimli çocuk kitapları ve illüstratörleri ödüllendirilmeye başlanmıştır. Bu onur ödülleri, 1922'de Newbery Medal ve 1938'de Caldecott Medal American Library Association (ALA) tarafından, 1955'te Kate Greenaway Medal Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP) tarafından her yıl verilmeye devam etmiştir.

Resim 12: P. Dorothy Lathrop, Animals of The Bible, 1937
http://www.lathrop.pagebooks.net/lathrop_animals_of_the_bible.jpg

1922'de ilk Newbery Ödülünü Hendrik Willem Van Loon "The Story of Mankind" ile, 1938'de ilk Caldecott Madalyasını Dorothy Lothrob "Animals of The Bible" ile, 1956'da ilk Kate Greenaway Madalyasını Edward Ardizzone Tim "All Alone" ile almıştır.

19.yy'ın sonu ve 20.yy'ın başları Amerikalı ve İngiliz illüstratörlerin bir kısmı

çocukları eğitmek kadar eğlendirmek düşüncesinin önemli olduğunu fikri ile resimlemeler yapmışlardır. Rose O'Neil, Arthur Rackham, Cicely Mary Barker, Willy Pogany, Edmund Dulac, W. Heath Robinson, Howard Pyle ve Charles Robinson bunlardan bazılarıdır.

Amerikalı illüstratör ve yazar Howard Pyle 1883'te *The Merry Adventures of Robin Hood of Great Renown in Nottinghamshire* yazıp resimlemiştir. 1888'de *Harper's Weekly* ve *St. Nicholas Magazine* gibi sürekli yayınlar için illüstrasyonlar çalışmıştır.

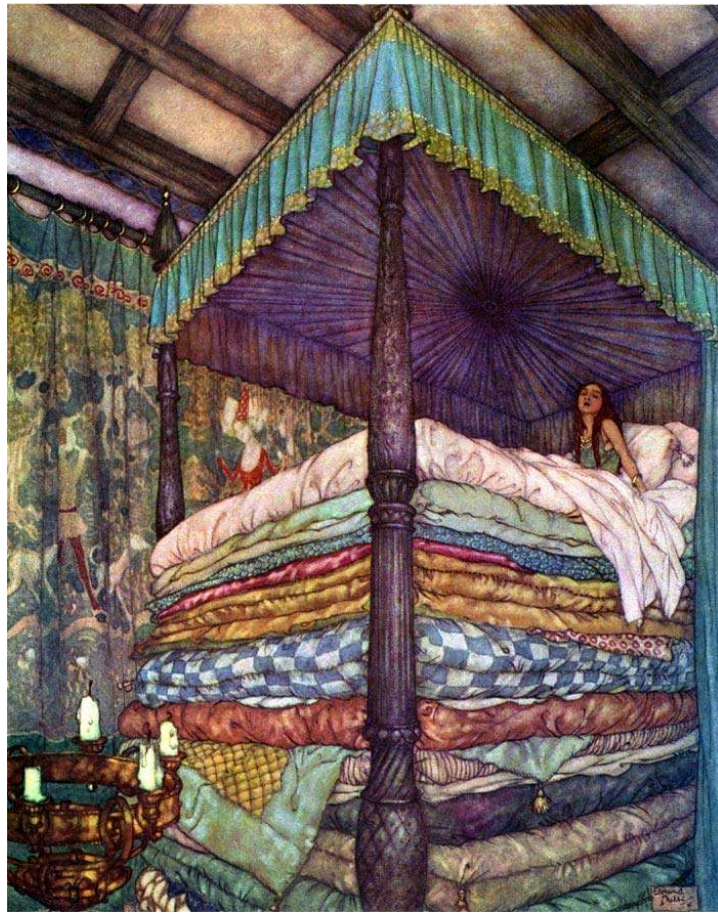

Resim 13: *The Merry Adventures of Robin Hood*, Howard Pyle 1883
http://en.wikipedia.org/wiki/File:The_Merry_Adventures_of_Robin_Hood,_2_Frontispiece.png

1920'li yıllarda Avrupalı sanatçıların Amerika kıtasına göçleriyle birlikte Amerika'nın resimli çocuk kitabı değişik kültürler sayesinde çeşitlilik kazanmıştır.

Empresyonizm etkilerinin Amerika'nın resimli çocuk kitaplarında izlenmesinin de sebebi bu durum olduğu gözlenmektedir.

Kılıç'a (2003) göre, 20. yüzyılda çocuk kitaplarının resimlendirilmesi artık ayrı bir uzmanlık konusu olmuştur. Birçok usta ressam özellikle çocuk kitaplarını resimlemeyi bir uğraş alanı olarak seçmiştir. Arthure Rackham, Edmund Dulac, Williy Pogany, Ludvig Bemelmans, Boris Artzybasheff, Feodor Rojankorsky bu alanda ün yapmış çağdaş sanatçılardandır.

Resim 14: Hans Christian Andersen, The Princess and the Pea, Edmund Dulac, 1911 http://www.artsy crafts sy.com/dulac/dulac_princess_pea_p.jpg

Fransız illüstratör Edmund Dulac, 1907'de 1001 gece masalları için 50 tane renkli illüstrasyon, Shakespeare'in The Tempest (1908) 40 renkli illüstrasyon, of The Rubaiyat of Omar Khayyam (1909) için 20 renkli illüstrasyon çalışmıştır. Hans Christian Andersen ve Edgar Allan Poe'nun eserleri içinde 28 renkli ve pek çok tek renk illüstrasyon çalışması yapmıştır. I. Dünya Savaşı sırasında da çalışmalarına

devam etmiştir. 2. Dünya Savaşı sırasında Polonya parası tasarımlarını yapmıştır. The American Weekly, Country Life ve The Hearst sürekli yayınları için illüstrasyon çalışmalarında bulunmuştur.

Resim 15: Amerikan Weekly Magazine, G.E. Studdy - 1925
<http://www.bpib.com/illustra2/various2.htm>

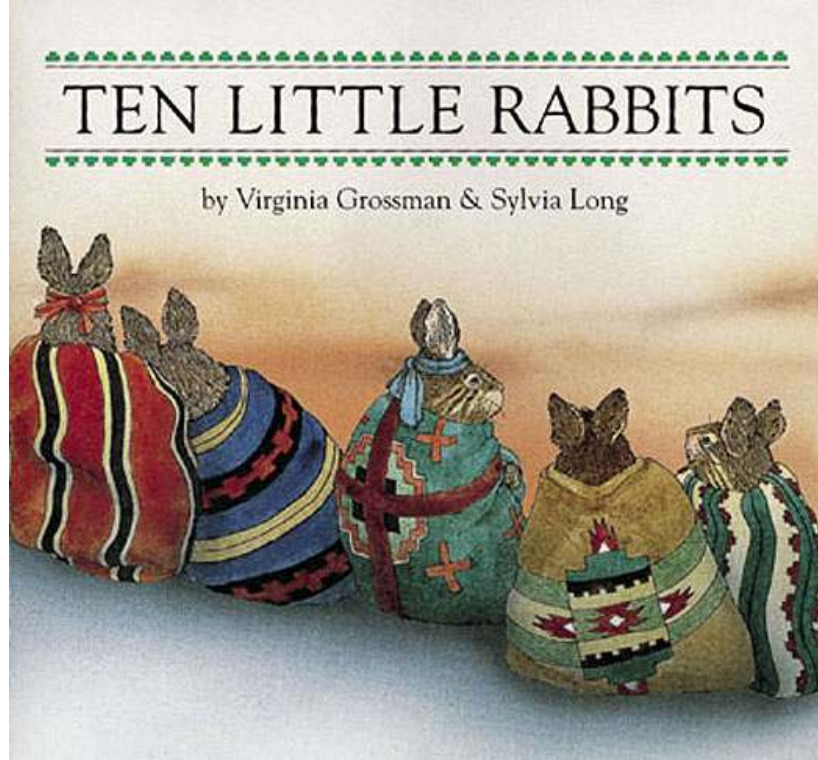
Bu dönem ekonomik koşullar nedeniyle kitap resimlemeler azalmıştır. Resimli kitaplar genellikle 8–12 sayfa arasıydı ve hikayenin vurgulanması gereken yerlerinde resimlemeleri bulunmaktaydı. İllüstrasyon ve kitap giderlerini karşılamak zorlaşmıştır. Bu sorunu çözmek için, tirajı yüksek dergilerde çocuk hikayeleri yayınlama fikri düşünülmüştür. Böylece eğitici ve eğlendirici hikayeler her çocuğa ulaşacaktı ve maliyet açısından sorun çözülmüş olacaktı. Bu nedenle Amerika’da kadın dergilerinde resimli çocuk hikayeleri görülmeye başlandı. Ladies Home Journal, Good Housekeeping, Cosmopolitan, Woman's Home Companion, Amerikan

Weekly Magazine bunlardan bazılarıdır. Bu dergiler ev hanımlarının ilgisini çeken konuları içermektedir. Hem ucuz hem güncel olması okuyucu kitlesinin artmasını sağlamıştır. 20.yy'ın başlarında artan ilgiyle birlikte çocuklarda düşünülmüş ve onlar içinde bölümler oluşturulmaya başlanmıştır. Resimleme sayısı sınırsızdı ve hikayede sıklıkla kullanılmıştı.

Resim 16: Amerikan Weekly Magazine, Henry Raleigh - 1926
<http://www.bpiib.com/illustra2/various2.htm>

1960'lar boyunca bireysel tarzların daha da öne çıkmasıyla renkli baskı da çok gelişmiştir. Çizimler artık gerçekçi ve kısıtlayıcı tarzdan daha serbest ve hayal gücünü barındıran fantastik öğelere yer verilerek oluşturulmuştur. Fotoğrafik öğelerle zenginleştirilmiştir. Ezra Jack Keats'in *The Snowy Day* (1962), Leo Lionni'nin *Inch by Inch* (1960) adlı resimli çocuk kitabında illüstrasyonlar grafik tasarımlar ve kolaj kombinasyonları ile çeşitlilik kazanmıştır. (Sarı, 2006)

Resim 17: Ten Little Rabbits, Maurice Sendak, 1970
http://www.chroniclebooks.com/images/items/0811810/0811810577/0811810577_large.jpg

1970'lerde çocuk kitapları illüstrasyonları hayal gücü, kişisel yaratım, zenginlik, çeşitlilikte giderek gelişmiştir.

Resim 18: "Zathura" adlı kitaptan bir illüstrasyon, Chris Van Allsburg
http://www.nasa.gov/images/content/137686main_Zathura_3a.jpg

1980 ve 90'larda dikkate değer bir numaralı illüstrasyon sanatçıları arasında Chris Van Allsburg, Barry Moser, Jerry Pinkney, Alice Provensen'i sayılabilir.

Resim 19: Tony Di Terlizzi, The Field Guide
http://www.rmichelson.com/Artist_Pages/Diterlizzi/pages/Spiderwick-Chronicles.html

Günümüzün en ünlü sanatçıları Tony DiTerlizzi ve Mary Grandpre'dir. DiTerlizzi Holly Black'in yazdığı Spiderwick Chronicles kitap serisini, Grandpre ise Harry Potter roman serisini resimlemiştir. Spiderwick Chronicles okuma çağı çocuklara yönelik olarak hazırlanmıştır. Popüler olan bu romanların çok sevilmesinde illüstrasyonların etkisi vardır. Tony DiTerlizzi 2003 yılında The Spider and the Fly adlı kitabıyla Caldecott Honor Book seçilmiştir. (Sarı, 2006)

Avrupa’da Resimli Çocuk Kitabı

Almanya’da 1845’te Heinrich Hoffmann tarafından yazılıp resimlenen Struwwelpeter Hikayeleri Avrupa’da yapılan modern resimli çocuk kitabı tasarımlarına örnek oluşturmıştır. Struwwelpeter, Merry Stories And Funny Pictures, Shock-headed Peter, Cruel Frederick, The Dreadful Story of Harriet and the Matches, The Story of the Inky Boys, The Story of the Man that went out Shooting, The Story of Little Suck-a-Thumb, The Story of Augustus, who would not have any Soup, The Story of Fidgety Philip, The Story of Johnny Head-in-Air, The Story of Flying Robert isimli on bir küçük ve eğlendirici hikayeden oluşturulmuştur.

Heinrich Hoffmann yeni yıl hediyesi olarak oğluna kitap almak istemiştir. Fakat bulduğu kitapların oğluna uygun olmadığını anlamıştır. Bu nedenle oğlu için bu hikaye kitabını yazıp resimlemiştir. Bu hikaye kitabı dönemin ilk renkli resimli kitabı olduğu söylenmektedir. Struwwelpeter içindeki hikayelerin metinleri ve illüstrasyonları çocuk gelişimine uygun olarak hazırlanmıştır ve kaliteli uyarıcılar kullanılmaya çalışılmıştır.

Resim 20: Struwwelpeter, The Story of Fidgety Philip, illüstrator Zappel-Philipp 1845
http://www.gutenberg.org/files/12116/12116-h/12116-h.htm#Shock-headed_Peter

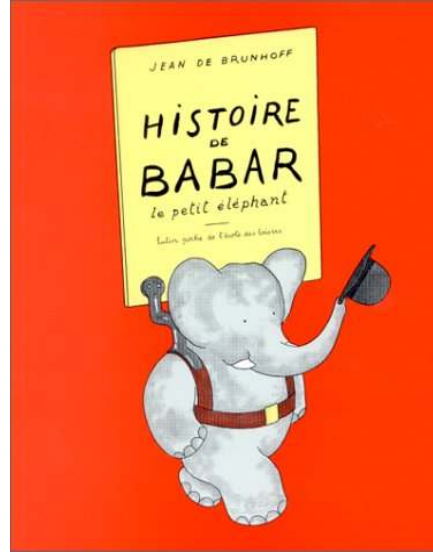

Resim 21: Beatrix Potter'ın “The Tale of Peter Rabbit”, 1902
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/f/fb/Peter_Rabbit_family.jpg

Almanya'daki ikinci önemli kitap ise, 1902'deki Beatrix Potter'ın “The Tale of Peter Rabbit” adlı kitabıdır. Bu kitap bir seri tavşan hikayeleriyle çocukların eğitimine yönelik yapılan örnek çalışmalardır. Eğlendirirken mesajlar vermeyi amaçlamıştır. Resimleri ise sade ve pastel renklere sahiptir. Çizgilerde detay fazladır ve renklerde tonlamalar görülmektedir. Beatrix Potter bu mesaj içerikli hayvan hikayelerine (fabl) devam etmiştir. 1910'a kadar bu hikayeler devam etmiştir. Sincap Nutkin'nin Hikayesi, Tavşan Benjamin'nin Hikayesi, Kedi Yavrusu Tom'un Hikayeleri ve Çişli Ördek Jemima'nın Hikayesi bunlardan birkaçıdır.

Resim 22: A Small Forest, illüstratör Elsa Beskow, 1932
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Small_elf.JPG

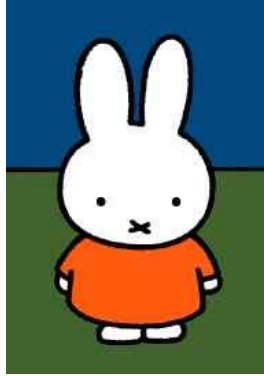
Resim 24: Babar, yazar ve illüstratör Jean de Brunhoff, 1931
<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Babar1.jpg>

Jean de Brunhoff'ın ilk Babar'ın Hikayesi adlı resimli çocuk kitabı Fransa'da 1931'de yayınlanmıştır. 1936 yılında Babar'ın Seyahatleri ve Kral Babar adlı kitaplar takip etmiştir. ABC of Babar (1936), Babar and Father Christmas (1940), Babar and His Children (1938), Babar the King. New York (1935), The Story of Baba (1934), The Travels of Babar (1934), Zephyr's Holidays (1937) serinin diğer kitaplarıdır.

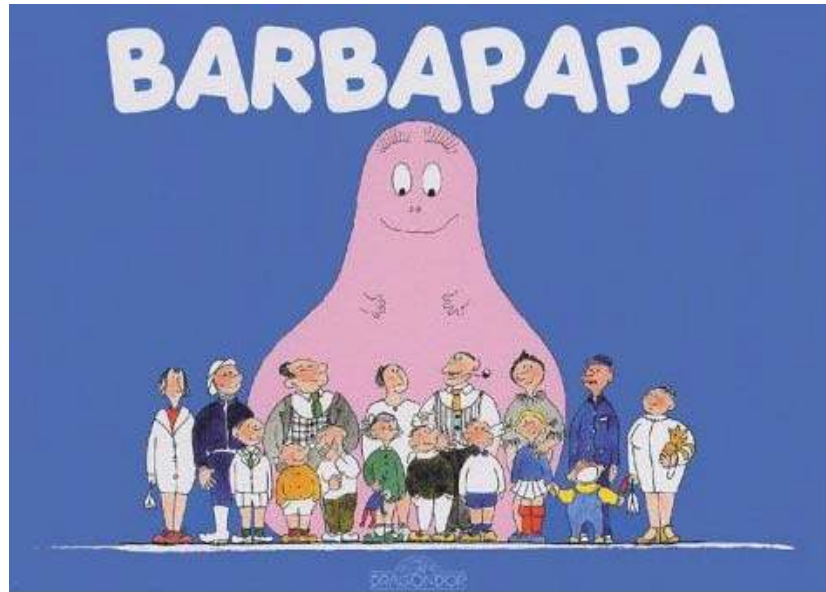
Resim 25: Tove Jansson, Finn Family Moomintroll, 1948
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Finn_family.png

1945-1980 yılları arası Finlandiyalı yazar Tove Jansson tarafından yazılan Moomin Books en iyi roman serisidir. Birbirinden farklı on dört kitaptan oluşmaktadır. Hepsinin ingilizce çevirisi yapılmıştır. Bunlardan sadece; The Book about Moomin, Mymble and Little My (1952), Who Will Comfort Toffle? (1960), The Dangerous Journey (1977), An Unwanted Guest (1980), Songs from Moominvalley (1993) film haline getirilmiştir.

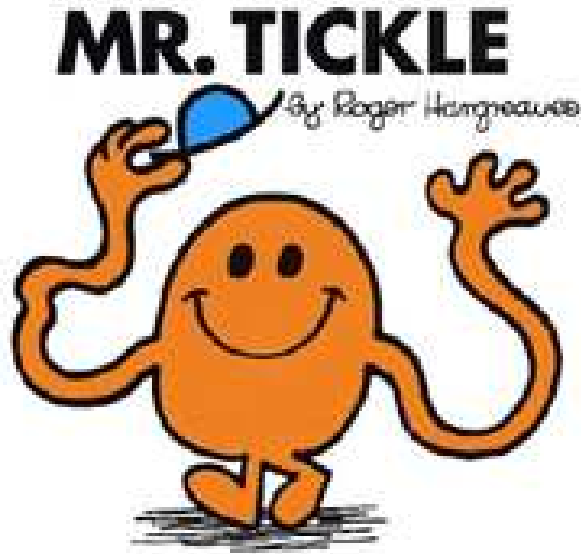
Resim 26: Yazar Dutch, Miffy, illüstratör Dick Bruna, Fransa–1955
<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Miffy.jpg>

Dutch'ın yazdığı ve Dick Bruna'nın resimlediği çocuk kitabı Miffy serisinin birinci kitabı 1955'te Fransa'da yayınlamıştır. Miffy, Hollandalı illüstratör Dick Bruna'nın çocuklara bir yandan oyun oynatırken diğer yandan da bilgi veren kitabının kahramanı olan sevimli tavşandır.

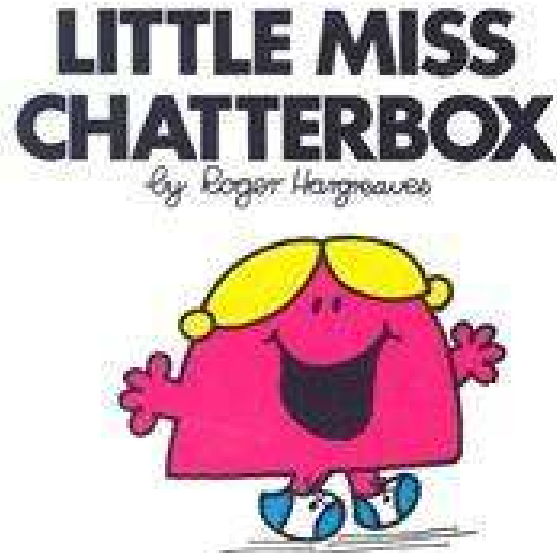

Resim 27: Annette Tison ve Talus Taylor, The Barbapapa, Fransa–1970
<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Barbapapa.jpg>

The Barbapapa Serisi kitapları Fransa’da 1970’te Annette Tison ve Talus Taylor tarafından yayınlanmıştır. Barbapapa hikayesinde şekil değiştiren pembe su damlası ve onun rengarenk çocukları kitabın kahramanlarıdır. Daha sonraki dönemlerde çizgi film haline gelen hikaye “değiş tonton” cümlesinden hatırlanmaktadır.

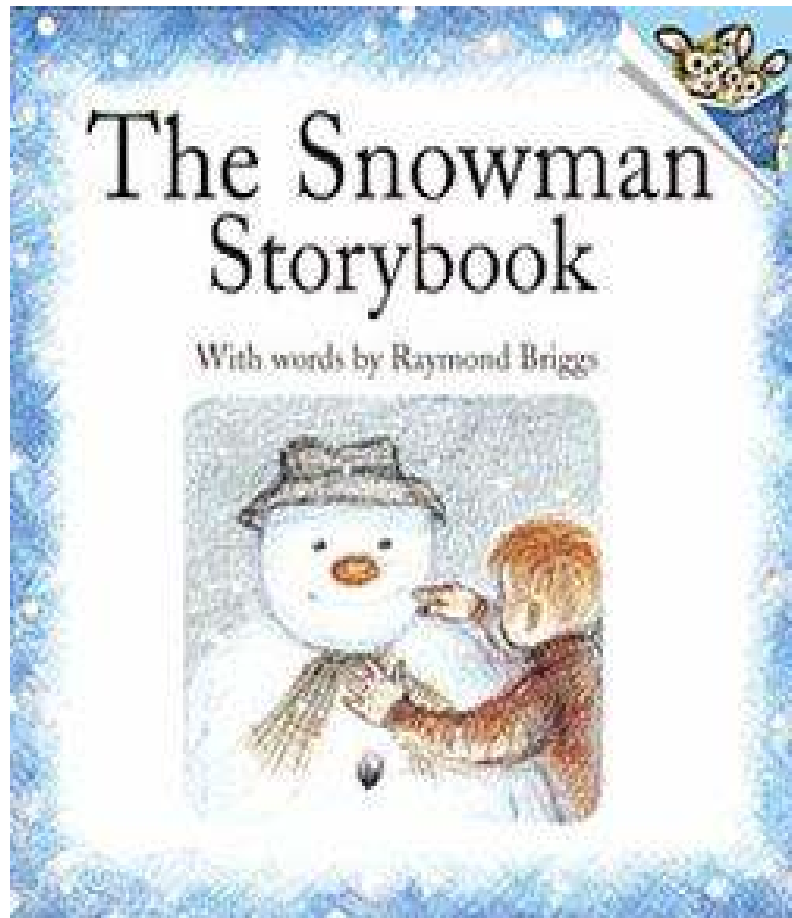

Resim 28: Mr. Tickle, Roger Hargreaves, 1971
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Mr._Tickle.jpg

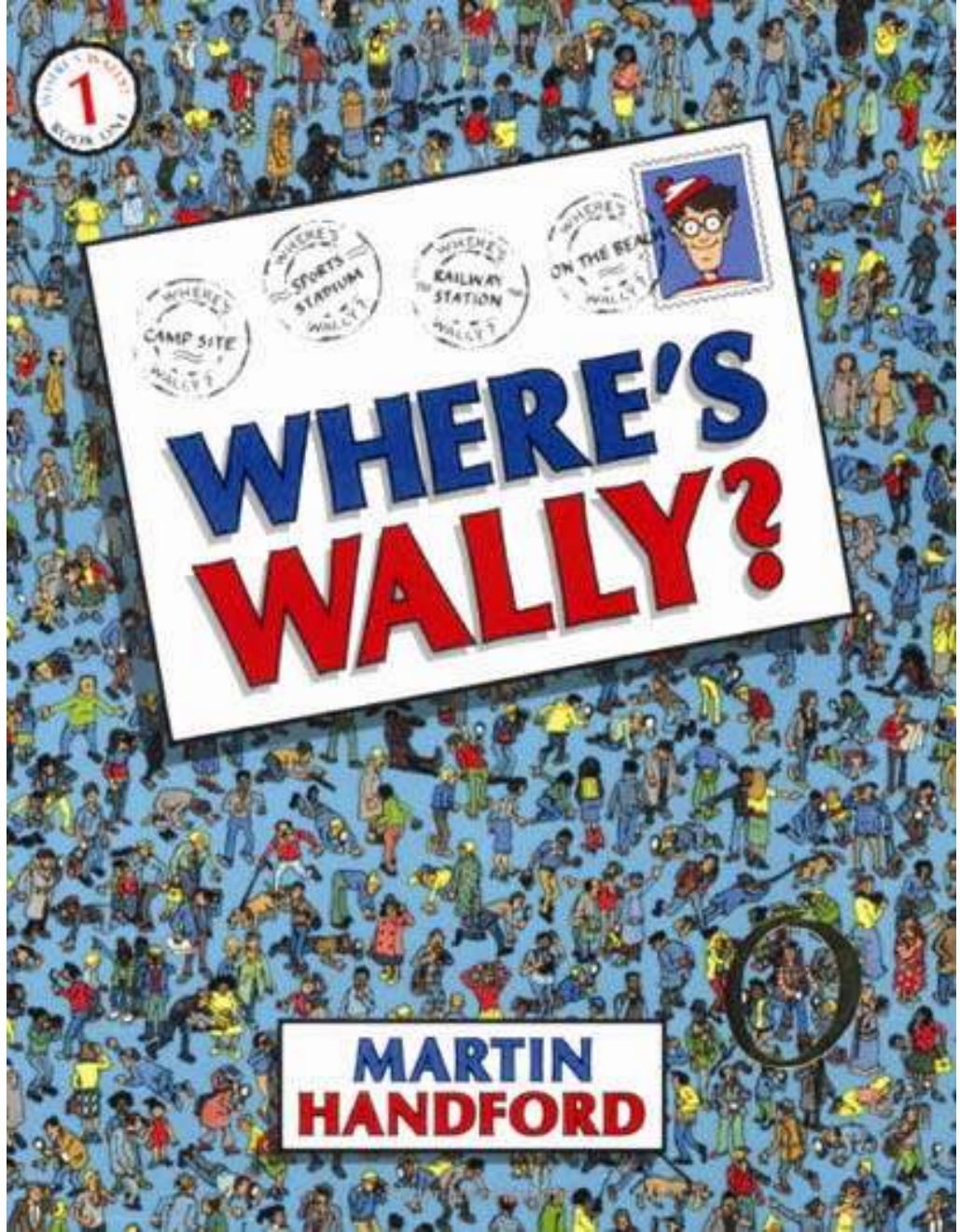
Resim 29: Little Miss Chatterbox, Adam Hargreaves 1984
<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Cbox.JPG>

Kırk sekiz kitaptan oluşan The Mr. Men Serisi'nin kırk altısı yayınlanan resimli çocuk kitabı serisi 1971'de İngiliz yazar ve illüstratör sanatçısı Roger Hargreaves tarafından yayınlanmaya başlamıştır. Daha sonra 1981 yılında Little Miss Serisi The Mr. Men serisinin bayan versiyonu olarak Roger Hargreaves ile başladı. Fakat ölümü üzerine çalışmanın devamını Adam Hargreaves illüstre etmiştir. Bu kitap serileri komik hikayelerden oluşuyordu. İllüstrasyonlarda ise canlı renkler ve kalın kontur çizgileri bu dönemde oldukça popülerdi. Bu kitap dünya çapında yirmi iki dile çevrilmiştir ve yüz milyonun üzerinde satılmıştır.

Resim 30: Raymond Briggs, The Snowman, İngiltere–1978
<http://img1.fantasticfiction.co.uk/images/h0/h700.jpg>

The Snowman Raymond Briggs tarafından 1978'de İngiltere'de yayınlanmıştır ve baştan sona yazısız sadece resimlerden oluşan bir kitaptır. Oscar ödülü adayı gösterilince çizgi filme dönüştürülmüştür ve hala İngiliz televizyonunda gösterilmektedir.

Resim 31: Martin Handford, The Where's Wally?, 1987
<http://booktopiabooks.files.wordpress.com/2010/01/9781406305890.jpg>

Kanada ve Amerika'da Where's Waldo? olarak bilinen The Where's Wally? Serisi İngiliz illüstratör Martin Handford tarafından 1987'de yayınlanmıştır. Bu kitap birkaç dile çevrilmiştir ve imtiyaz hakkı satılmıştır. Çok sayıda televizyon serisi, komik resimli romanı ve video oyunu serisi bulunmaktadır. Resimlemenin çok yer kapladığı bu kitap karikatür tadındadır. Kitap metni ise resimlemenin içine posta kartı şeklinde yerleştirilmiştir.

Resim 32: David McKee, Elmer the Patchwork Elephant, 1989
http://www.mywonderwall.co.uk/artwork-sample/favourites/mcgee_david/elephant_2_d5c.jpg

Elmer the Patchwork Elephant serisi, İngiliz yazar David McKee tarafından 1989 yılına kadar yirminin üstünde resimli çocuk kitap oluşturulmuştur. Kırk dile çevrilmiş ve çocuklar için televizyon dizisi haline uyarlanmıştır.

Polonya, Çekoslovakya ve Macaristan'da ise çocuk kitaplarının kültürel değerleri yansıtacak şekilde resimlendiği görülmektedir.

Çekoslovakya'daki illüstrasyon sanatçılarının en önemlisi Jiri Trnka'dır.... Adolf Born ve bilhassa Petka z prirodopisu a jine macourkoviny adlı kitabı ile Bratislava İllüstrasyon Bienali'nde (BIB) Altın Plaket kazanan Jan Kudlacek en önemli illüstrasyon sanatçıları arasındadır. (Mardi, 2006)

Geleneksel illüstrasyon teknikleriyle çalışılmış enerji dolu illüstrasyonlara sahiptir. Yine bilinen sözlü masallardan ve hikayelerden yola çıkıldığı görülür. Fakat kültürel farklılıkları gerek insan figürlerinde gerekse kompozisyon tasarımlarında hissedilebilir.

Resim 33: Jiri Trnka'nın Kitap İllüstrasyonlarından örnekler
<http://one1more2time3.files.wordpress.com/2009/03/trnka-children-b.jpg>

Çekoslovak sanatçılar tarafından resimlenen kitaplar sadece bir iletişim aracı olarak değil de aynı zamanda estetik yaşamın birer parçası olarak saygı duyulması gereken eserlerdir. (Mardi, 2006)

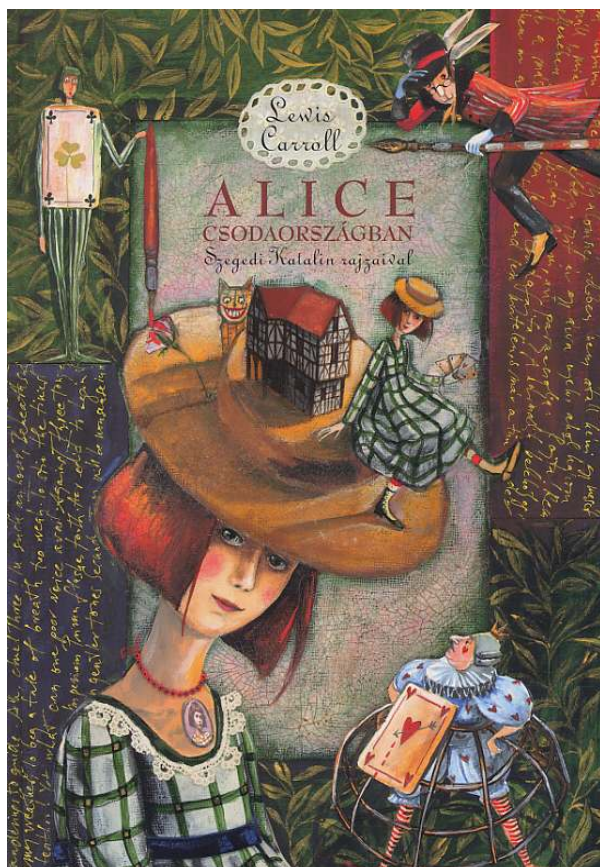
Polonyalı sanatçıların en önemlileri, Stanny Wilkon, Mlodozenic, Siemaszkowa, Jawarowski, Boratynski, Rycklicki, Wilbik, Rechowicz, Mroz, Grabianski, Majchrzak, Truchanowska, Gawryo, Witwicki, Konwicka, Butenko, Freudereich-Piekarska, Zkowska ve bu sanatçılar kadar önemli pek çok isim... sayılabilir. (Gönüllü, 2004)

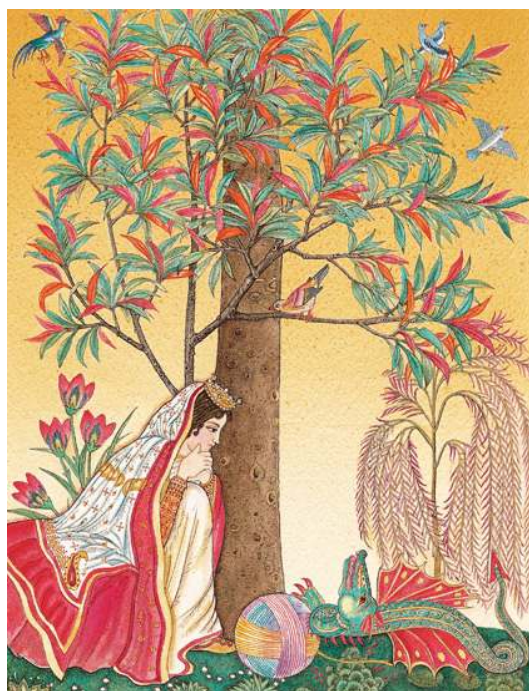
Resim 34: Marian Murawski
<http://www.art-m.pl/i7.html>

Polonyalı illüstratör Marian Murawski, Gönüllü'nün de (2004) araştırmasında belirttiği gibi, resimlerindeki kompozisyonlarında, renk demetinden çok, nesnelerin duygusal değerleri yerine yapılarını vurgulayan düz çizgilerin oluşturduğu sentetik çizimler kullandığı görülür.

Macaristanlı kitap resimleme sanatçıları olarak William Andrew Pogany, Paul Galdone, Krisztina Renyi ve Katalin Szegedi'nin illüstrasyonları örnek gösterilebilir. Çocuk kitapları resimleyen Szegedi'nin kendine has renkli üslubu çocukların sevebileceği onların yaşamına özgü küçük ayrıntılardan oluşmuştur. Renyi ise, Macaristan halkına özgü öğeleri içinde bulunduran resimler yapmış ve eserlerinde suluboya, pastel, baskı teknikleri olarak da aquatinto, serigrafı ve litografı baskıyı kullanmıştır. (Mardi, 2006)

Resim 35: KatalinSzegedi, Alice's Adventures in Wonderland
http://lavie-en-beads.up.seesaa.net/image/KatalinSzegedi_AIW.jpg

Resim 36:Krisztina Renyi
http://www.hungart.org/Works/_Kepzomuveszeti/renyi_krisztina/rk_08_h550px.jpg

1984 yılında çocuk kitapları için illüstrasyon çalışmalarında bulunmaya başlamıştır. İllüstrasyonlarında gerçekçi anlayıştadır. İllüstrasyonları tasarım ve kompozisyon açısından belirgin özelliklere sahiptir. Halk hikayeleri ve peri masalları ile ilgili olarak 50’den fazla kitap resimlemiştir. Çalışmalarında geleneksel illüstrasyon tekniklerinin tümünü kullanmaya çalışmıştır. Ancak çalışmalarında daha çok suluboya, airbrush ve litografi tekniklerini kullandığı görülmektedir. 1994 Ulusal Bologna Kitap ve İllüstrasyon (BIB) Sergisinde öne çıkan illüstratörlerden biri olmuştur. Bu sergide illüstrasyon dünyasının yer aldığı Japonya BIB Sergisine seçilmiştir ve halk masalları illüstrasyonlarıyla 2000 IBBY Onur Listesinde yer almıştır.

Asya’da Resimli Çocuk Kitabı

11. ve 16. yüzyıllarda yapılan dikey kompozisyonlu ilk Japon illüstrasyonlarına “emakimono” denilmektedir. Bu illüstrasyonlar din, aşk, savaş, efsaneler ve doğa ışık hikayeler resimlenmiştir. Japonya’da yaşanan ani kültür patlamasıyla ortaya çıkmış, illüstrasyonlar ruloların üzerine yapılmıştır. Gönüllü’ye (2004) göre, “...Bu, peşpeşe sıralı sahnelerle öykü kurma fikri hala Japon çağdaş ressamının kurgusunda yer alır.”

Resim 37: Chouju Thief, Chouju Giga rulosundan çalışma, Japonya
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ee/Chouju_thief.jpg

Ünlü rulolardan biri de (Chōjū-giga) Chouju Giga rulosudur. İllüstrasyon çocuklara uygun hazırlanmıştır. İllüstrasyonun tamamı siyah mürekkeple çalışılmıştır. Heyecan, mizah dolu bir dünyadaki maymun, tavşan ve kurbağaların serüvenlerini betimlemektedir. (Mardi,2006)

Resim 38: Chouju Thief, Chouju Giga rulosundan çalışma
http://farm1.static.flickr.com/14/91706154_a620a41035.jpg

Japonya’da çocuklar için tasarlanan ilk resimli kitap 1648 yılında tasarlanmıştır. Japon kitap resimleri 1860’lı yıllara kadar yabancı kültürlerle ilişki içine girememiştir. İkinci dünya savaşından sonraki dönemde Japon illüstratörlerin, Amerika illüstrasyon sanatından etkilendiği görülmektedir. (Mardi,2006)

Resim 39: Ribbon Knight, Osamu Tezuka, 1953-1956, 1963-1966
<http://jaccc.culturalnews.net/girlscomic.html> August 2007
http://z.about.com/d/manga/1/0/W/0/-/-/Tezuka_PKnight_500.jpg

Bu illüstratörlerden olan Osamu Tezuka karakterlerini genellikle büyük gözlü, uzun bacaklı olarak çizmiştir. Bu açıdan, Tezuka’nın karakterleri, Disney’in çizimlerine benzemektedir. Yarattığı karakterlerinde Disney’in Japon illüstratör Tezuka üzerindeki etkisi olabilir. Japonya’da çağdaş çocuk kitapları illüstrasyonları

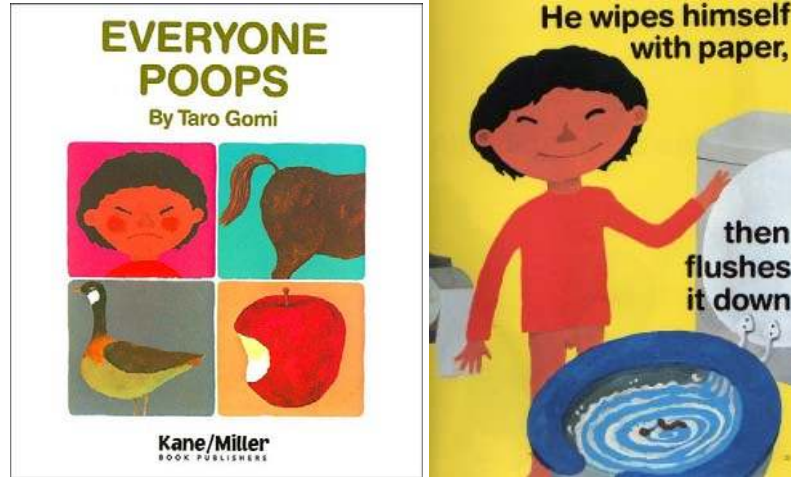
batılılaşma sürecindedir. Buna rağmen kendi öz kültürüne ait motifler taşımaktadır. Geleneksel teknik olan suluboya çağdaş illüstrasyon sanatçıları tarafından da kullanılmaktadır. (Mardi, 2006)

Resim 40: Mitsumasa Anno, Anno's Journey, Tokyo–1977
<http://chawedrosin.files.wordpress.com/2008/10/annos-journey-5.jpg>

Japon yazar ve illüstratör Mitsumasa Anno 1968 yılında başlangıç olarak Gizemli Resimler kitabıyla birlikte birçok illüstrasyonunu yayınlamıştır. "Anno's Journey" adlı kitabının küçük kahramanı değişik ülkelere seyahat eder ve gezdiği ülkelerdeki kültürlerle ilişki kurar. Bu nedenle Anno's Journey çeşitli ülkelerin kültürel özelliklerini yansıtan illüstrasyonlar içermektedir.

Resimli çocuk kitabı çalışmalarına 1950'lerin başında başlayan illüstratör Taro Yashima 1958 yılında yazıp resimlediği Umbrella adlı resimli çocuk kitabı ile Caldecott Madalyası almıştır.

Resim 41: Taro Gomi, Everyone Poop, Japonya–1977
http://i.somethingawful.com/u/garbage/day/2009/everyone_poops.jpg

Everyone Poop 1977’de Japonya’da yayınlanmıştır. Bu kitap Taro Gomi tarafından yazılıp illüstre edilmiştir. Çocuklara tuvalet alışkanlığını anlatmak ve çocuklara hayvanların tuvalet yapma şekillerini açıklamak için yazılmış hem eğlenceli hem eğitici bir kitap olarak önemlidir. Japonca olarak yazılan kitap İngilizce, İspanyolca ve Thai dillerine çevirilmiştir.

Amerika’da Resimli Çocuk Kitabı

Johnny Gruelle tarafından yazılıp resimlenen Raggedy Ann çocuklar ile 1918’de tanıştı. Bu çalışma 1920’de Raggedy Andy Hikayeleri ile devam etmiştir. Johnny Gruelle’nin Beloved Belinda (Sevgili Belinda), Eddie Elephant (Fil Eddie) ve Friendly Fairies (Perilerin Dostu) diğer resimli çocuk kitaplarıdır.

Resim 42: Johnny Gruelle'nin Raggedy Ann, 1918
http://wapedia.mobi/thumb/d42614621/en/fixed/470/420/Raggedy_Ann_%2526_Any_-_Project_Gutenberg_eText_17371.jpg

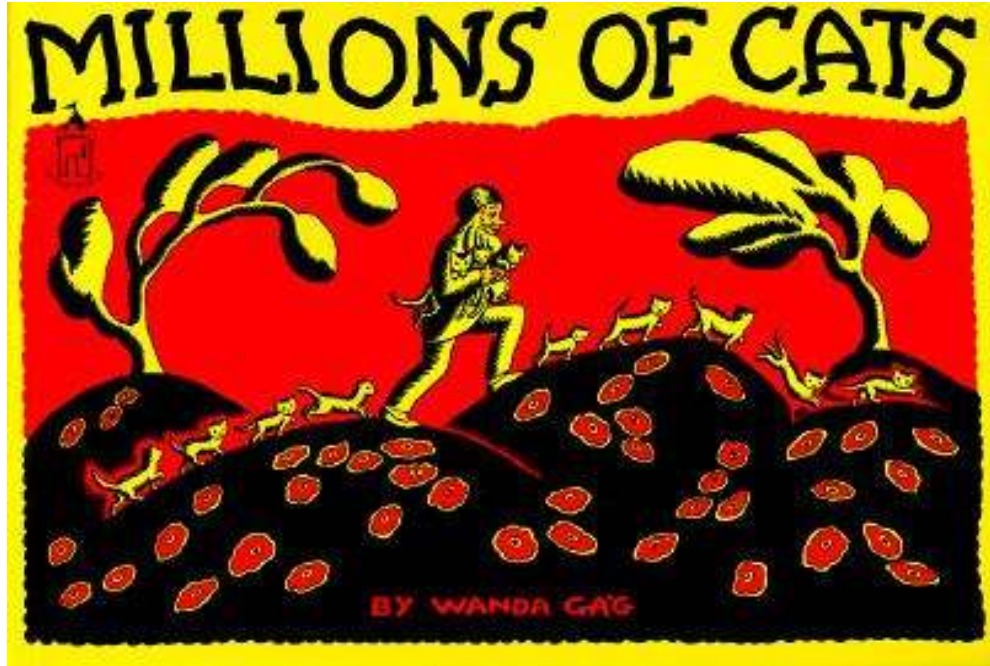

Resim 43: Rapunzel, Johnny Gruelle, 1914
[http://dorotabl.files.wordpress.com/2008/10/johnny_gruelle_illustration_-
 rapunzel-_project_gutenberg_etext_11027.jpg](http://dorotabl.files.wordpress.com/2008/10/johnny_gruelle_illustration_-_rapunzel_-_project_gutenberg_etext_11027.jpg)

Johnny Gruelle 1914 yılında Grimm Kardeşler'in Peri Masallarını da renkli olarak resimlemiştir.

Amerikalı bir yazar olan Howard Pyle 19.yy başlarında, küçükler için Arthur'un bazı öykülerini yeniden yazmıştır. "Kral Arthur'un Öyküleri ve Şövalyelikleri" (1903), Selma Hastings'ın Sir Gawain ve Yeşil Şövalye (1981) gibi modern resimli kitaplar yapılmıştır.

1913'te Cupples & Leon yayınevi on beş serilik All About kitaplarını yayınlamıştır. Formu ve boyutları Beatrix Potter'ın kitaplarına benzetilmeye çalışılmıştır. All About Peter Rabbit, All About The Three Bears, All About Mother Goose ve All About Little Red Hen bunlardan bazılarıdır. All About Serisinin birkaç kitabı Johnny Gruelle tarafından resimlenmiştir.

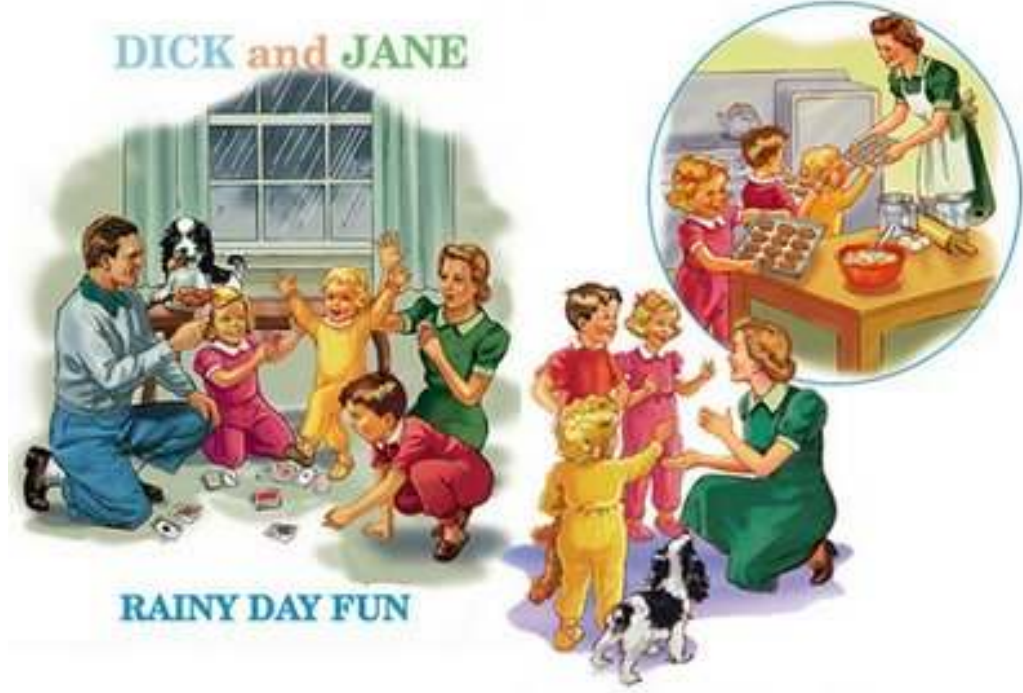
Resim 44: Wanda GÁG, Millions of Cats, 1928
<http://www.pixiepalace.com/bookblog/wp-content/uploads/2006/07/MillionsOfCats.jpg>

1920'lerin başında bir sapmadan sonra, 1928'de yayımlanan Wanda Gág'ın Millions of Cats ile kitap illüstrasyonları altın çağını yaşamaya başladı. (Sarı, 2006)

Wanda Gág'ın Millions of Cats 1928'de yayınlanmıştır. 1929 yılında Newbery Ödülü'nü almıştır. American Library Association (ALA) tarafından verilen bu ödül renkli resimli çocuk kitabı anlamında ödül alan ilk kitaptır. Wanda Gág'ın taş baskı tekniğiyle basılan resimli çocuk kitabı Millions of Cats'e bu açıdan önemli bir yere sahiptir. Günümüze kadar ulaşan bu kitabın hala baskıları yapılmaktadır. Wanda Gág 1929'da The Funny Thing, 1931'de Snippy ve Snappy ve 1933'te The ABC Bunny kitaplarını resimlemiştir. 1934'te The ABC Bunny kitabıyla Newbery Ödülünü ikinci kez almıştır.

1930'da Marjorie Flack Sığırlar ve Ördekler'i (Angus and the Ducks), 1931'de Sığırlar ve Kediler (Angus And The Cats), sonra 1931 ve 1932'te Kayıp Sığırlar'ı (Angus Lost) yazdı ve resimledi. Flack diğer kitapları 1933'te The Story about Ping'i yazdı fakat resimlemesi Kurt Wiese tarafından yapılmıştır.

Dick and Jane, William S. Gray tarafından yazılmış ve Scott Foresman tarafından yayınlanmış temel okuyucu kitlesine yönelik kitap Amerika’da 1930’dan 1970’li yıllara kadar çocuklara okumayı öğretmek için kullanılmıştır. Popüler kültür içinde yer almıştır.

Resim 45: Dick and Jane, William S. Gray, 1930
http://3.bp.blogspot.com/_CwT3yW5am2w/Scvxpm6jTYI/AAAAAAAAAC2k/A5FdPQLJ6m4/s400/dick+and+jane+3.jpg

Dick and Jane, basit, tekrarlanan cümleler den oluşan okumaya başlangıç kitabıdır. Telaşsız çocukluk duygusuna sahip olan Dick ve Jane’nin okuyucuları, 1930 ile 1960 arası Amerikan’da temel eğitimde kullanılmıştır. Dick ve Jane’nin hem kelime kitabı hem de Amerika’nın gerçek yaşamı yansıtan bir kitap olduğu görülür.

1936’da Munro Leaf’nin yazdığı Robert Lawson’nın resimlediği The Story of Ferdinand yayınlandı. Bu kitap pop kültürün ilk resimli çocuk kitabıdır. Walt Disney bu kitabın animasyon filmini ve yanında pazarlama ürünleri de üretmiştir.

Robert Lawson dünya çapında tanınan Amerikalı bir illüstratör sanatçısıdır. 1938’de Helen Dean Fish’in yazdığı Four and Twenty Blackbirds adlı kitap

illüstrasyonları ile Caldecott Madalyası almıştır. I. Dünya Savaşı sırasında orduda asker olarak illüstrasyon çalışmalarını devam ettirmiştir. Savaşın sonradan The Story of Ferdinand adlı kitabın illüstrasyon çalışmalarını yapmıştır. Farklı yazarların yazdığı kırk çocuk kitabını resimlemiş ve kendisi de on yedi tane kitap yapmıştır. R. Lawson 1941'de They Were Strong and Good ile Caldecott Madalyası ve 1945'te Rabbit Hill ile Newbery Ödüllünü almıştır. Bu iki ödülü birden alan ilk illüstratör olmayı başarmıştır.

1938'de Helen Dean Fish'nin yazdığı Animals of Bible illüstrasyonu Dorothy Lathrop'a ilk Caldecott Ödülü'nü kazandırmıştır. Caldecott Ödülü'nün ikincisini 1939'da Thomas Handforth Mei Li ile almayı başarmıştır. 1939'da yayınlanan Ludwig Bemelmans'ın Madeline adlı resimli çocuk kitabı bugünde Caldecott Onur Kitabı olarak bilinir.

1942'de Simon & Schuster son derece kaliteli ve güzel illüstrasyonlara sahip olmasına rağmen pahalı olmayan the Little Golden Books çocuk kitabı serisi yayınlanmaya başlandı. Serinin sekizinci kitabı Poky Little Puppy her zaman en çok satılan resimli çocuk kitabı olmuştur. Çok satılan diğer kitapları ise The Poky Little Puppy, Tootle, Scuffy the Tugboat ve The Little Red Hen'dir.

The Little Golden Books içindeki illüstrasyonların çeşitliliği resimli çocuk kitabı sektörünün örneği haline gelmiştir. Bu kitapların illüstratörleri Corinne Malvern, Tibor Gergely, Gustaf Tenggren, Feodor Rojankovsky, Richard Scarry, Eloise Wilkin ve Garth Williams olarak sayılabilir.

1947'de Margaret Wise Brown'nun yazdığı ve Clement Hurd'ın resimlediği Goodnight Moon yayınlanmıştır.

1950 sonrası hızlı sanayileşme, resimli kitapların tasarımına da farklı bir yaklaşım getirmiştir. Bu dönem sanatçıları, o güne kadar yapılan çalışmaları yeni baştan ele almıştır. Resimli masal kitaplarının resimlenmesi işinin, bir uzmanlık konusu olduğu ya da olması gerektiği yine bu dönemde kavranmıştır. 1950'li yıllarda

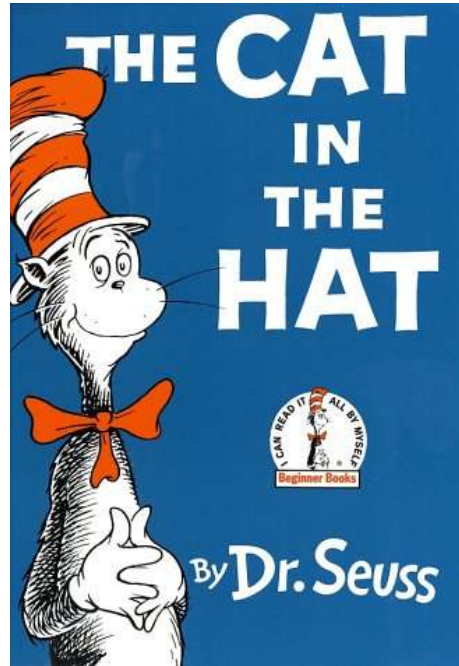
ofset baskı tekniğinin gelişmesiyle de, illüstrasyonların tasarımının hızla gelişmesine sebep olmuştur. (Mardi, 2006)

The Little Engine That Could 1930'da Lois Lenski tarafından yayınlanmıştır. 1954'te bu kitabı George ve Doris Hauman yeniden resimlemiştir. Pek çok sayıda değiştirilmeden basılmıştır.

1955'e kadar Make Way for Ducklings, The Little House gibi klasik resimli kitaplar Curious George ve Eloise tarafından yayınlanmıştır.

Dr. Seuss ve Resimli Ders Kitapları Dönemi

1937 yılında Dr. Seuss (Theodor Seuss Geisel) ilk resimli çocuk kitabı Think That I Saw It on Mulberry Street yayınlanana kadar başarılı bir grafik tasarımcı ve karikatüristti. 1938'de bu başarısını The 500 Hats of Bartholomew Cubbins, 1939'da The King's Stilts, 1940'ta Horton Hatches the Egg adlı kitabı takip etmiştir. Bu çocuk kitapları Random House tarafından yayınlanmıştır. 1947'den 1956'ya kadar Seuss'un on iki çocuk kitabı yayınlamıştır.

Resim 46: The Cat in the Hat, illüstratör Dr. Seuss, 1957
<http://fremontlibraries.files.wordpress.com/2009/05/catinthehat.jpg>

John Hersey'in 24 Mayıs 1954 Life Magazin Dergisi'nde öğrencilerin gerçek bir ders kitabına sahip olmadığı konusunda yazdığı makalesine tepki olarak, Dr. Seuss The Cat in the Hat'i yaratmıştır. John Hersey'in ("Why Do Students Bog Down On First Reading?") "Çocuklar neden okumaya başlarken çıkmaza girmektedir?" makalesinde bölge ilkokulları ciddi bir şekilde eleştirmiştir.

"In the classroom boys and girls are confronted with books that have insipid illustrations depicting the slicked-up lives of other children. Existing primers feature abnormally courteous, unnaturally clean boys and girls." "In bookstores, anyone can buy brighter, livelier books featuring strange and wonderful animals and children who behave naturally, i.e., sometimes misbehave. Given incentive from school boards, publishers could do as well with primers. (Hersey J., 24.05.1954)"

O dönemin sürekli yayınlarından biri olan Life Magazine Dergisi'nde Hersey'in çocukların okuma güçlüğüne kitaplardaki eksikliklerden kaynaklandığını eleştiren makalesine on sayfa yer verilmişti. Bu makalede, çocukların okumaya yönelik ikilemin öğrenme güçlüğüne neden olduğu sert bir dille belirtilmiştir.

"Why should school primers not have pictures that widen rather than narrow the associative richness the children give to the words they illustrate—drawings like those of the wonderfully imaginative geniuses among children's illustrators, Tenniel, Howard Pyle, "Dr. Seuss," Walt Disney? (Hersey J., 24.05.1954)"

Dr. Seuss ilkokul kitaplarının kelime haznesinden seçtiği kelimelerle daha küçük bir kelime haznesi oluşturmuş ve bu haznedeki çok kullanılan kelimeleri seçmiştir. Kedi ve şapka olan seçilmiş iki kelimeyi de kitabın adında kullanmıştır. Böylelikle kitabının adını akılda kalıcı hale getirmeye çalışmıştır. Okumaya yeni başlayacak olan çocukların eğitiminde bu metoda dayalı kitapların yapılmasına öncülük etmiştir. 1950'lilerin yarısına kadar resimli çocuk kitabı ve resimli ders kitabını birbirinde ayıran seviye farkı, 1957 yılında The Cat in The Hat adlı resimli çocuk kitabından sonra değişikliğe uğramıştır. The Cat in The Hat adlı kitap bu başarısından dolayı bağımsız yayınevi tarafından düzenlenip okula başlangıç kitabı olarak yeniden basılmıştır. 1958'de The Cat in The Hat serisinin ikinci kitabı The Cat in The Hat Comes Back yayınlanmıştır ve en az ilk kitap kadar başarılı olmuştur. Bu kitap serisi, Sam and the Firefly (1958), Green Eggs and Ham (1960), Are You My Mother? (1960), Go Dog Go! (1961), Hop on Pop (1963) ve Fox in Socks (1965)

adlı kitaplarla 1965'e kadar devam etmiştir.

The Cat in The Hat resimli çocuk kitabının başlangıç kitabı serisinin yaratıcıları Stan ve Jan Berenstain, P. D. Eastman, Roy McKie, and Helen Palmer Geisel (Seuss'un eşi)'dir. 1960'ların resimli çocuk kitaplarına kafa tutan bu okula başlangıç kitabı kitapçılarda çok popüler olmuştur.

1957'de Dr. Seuss'un The Cat in the Hat adlı kitabıyla başlayan resimli ders kitabı serüveni 19.yy için resimli çocuk kitabına olan bakış açısını değiştirmiştir. Bu değişim resimli çocuk kitabının çocukta yarattığı ilgiden yola çıkarak çocukların eğitime olan eğilimini arttırmak için kullanılmaya başlanmıştır.

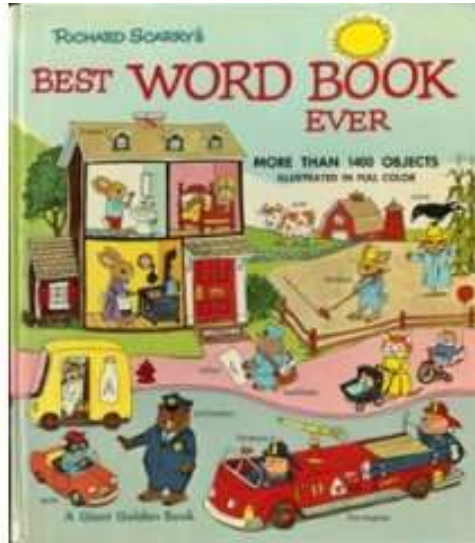
1957–1960 arası Harper & Brothers yayınevi on altı kitaptan oluşan I Can Read adlı okula başlangıç kitabını yayınladı. Bu serinin ilk kitabı Little Bear'ı Danimarkalı yazar Else Holmelund Minarik yazmış ve o zamanlar henüz tanınmayan Maurice Sendak resimlemiştir. Dünya çapında 6 milyondan fazla satılmıştır ve çizgi filmi yapılmıştır. Bu iki çalışma arkadaşı üç yıldan fazla zamanda ilk üç kitabı birlikte çalıştılar. Diğer taraftan 1958'den 1960'a kadar Syd Hoff tek başına dört kitap yazmış ve resimlemiştir. Bunlar, Danny and the Dinosaur, Sammy The Seal, Julius ve Oliver adlı kitaplardır.

Resim 47: Where The Wild Things Are, Maurice Sendak, 1963
<http://alexirwin.files.wordpress.com/2009/01/fleming18416501.jpg>

1963'te Maurice Sendak Where The Wild Things Are adlı resimli çocuk kitabı, kurgulanmış tehdit edici gerçek üstü resimlemeleri illüstrasyon sanatında önemli bir noktadır. Sürrealist ve fantastik özellikler çocuk illüstrasyonlarında ilk olarak Maurice Sendak ve Tennyel'in 1970'lerdeki çalışmalarında görülür (Sarı, 2006). Harper & Row yayınevi tarafından yayınladı. Harper Collins'e göre, bu kitap 2008 yılına kadar dünya çapında yaklaşık olarak on dokuz milyon kopya satmıştır. Operaya ve çizgi filme uyarlanmış bu kitap, 2009 yılında animasyon filmi ve beraberinde video oyunu olarakta üretilmiştir.

Maurice Sendak Where the Wild Things Are ile 1964 yılında Caldecott Madalyası, 1970'de Hans Christian Andersen Resimli Çocuk Kitabı İllüstrasyonu ödülü, 1982'de National Book Ödülü, 1983'te Laura Ingalls Wilder madalyası almış ve 2003 yılında da Astrid Lindgren Memorial Ödülünü Christine Nöstlinger ile paylaşmıştır.

Resim 48: Best Word Book Ever, Richard Scarry, 1963

http://www.lookingglassreview.com/assets/images/Richard_Scarrys_Best_Word_Book_Ever.jpg

Yazar ve illüstratör Richard Scarry kariyerine 1949'da Little Golden Book serisi ile başladı. 1963'te Best Word Book Ever adlı kitabı dört milyon kopya olarak basılıp satılmıştır. Bu kitap çocuklara kelime ve sayı öğretmek amacıyla düzenlenmiştir. Bu kitapta bütün hayvanlar öğretici görevlerle kitapta yer almıştır. Çok fazla detayı olmayan illüstrasyonlarda canlı renkler ve konturlu çizgiler

kullanılmıştır. Çok fazla ışık gölge kullanılmamıştır. Toplamda Scarry'nin dünya çapında yazdığı ve resimlediği üç yüzden fazla kitabı ve üç yüz milyondan fazla satılmış kitabı vardır. Bunların en iyisi Best Word Book Ever olmuştur. Bin dört yüzden fazla illüstrasyon yapılmıştır. On iki yıl içinde yedi milyon satmıştır.

Resim 49: Babies and Baby Animals, Gyo Fujikawa, 1963
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/d/d5/GF_babies.jpg

İllüstratör ve yazar Gyo Fujikawa eğitimini tamamladıktan sonra Walt Disney yapım şirketinde çalışmıştır. 1963'ten 1990'a kadar elliden fazla kitap yapmıştır. Çalışmaları on yedi dile çevrilmiş ve yirmi iki ülkede yayınlanmıştır. En ünlü kitabı Babies and Baby Animals adlı kitabı Amerika'da bir milyon yedi yüzün üzerinde satılmıştır.

Bu araştırmada tarihe baktığımızda temel oluşturan kitaplardan bahsedilmiştir. Geleneksel yöntemler ve baskı teknikleriyle oluşturulmaya çalışılan kitapların zaman içinde ilerleyişi araştırmada açık olarak gözlenmektedir. Ofset baskı tekniğiyle basılmasına kadar ilerlemiş olan gelişmeler açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde illüstrasyon teknikleri açısından geleneksel yöntemlerin dışına çıkılmadığı görülmektedir.

d.Türkiye'de Tanzimat Döneminden İtibaren Gelişen Resimli Çocuk Kitapları

18. yy'ın ilk yarısında İbrahim Müteferrika'nın ilk basımevini kurması ile farklılaşan ve batılılaşan kitap resimlemeciliği, matbaa avantajıyla kitap üretim ve çoğaltma teknikleri kullanılmaya başlanmıştır (Saçan,1998).

Tarihsel süreç içerisinde çeviri çocuk edebiyatına baktığımızda, Tanzimatla başlayan yenileşme çabalarının içerisinde çeviri edebiyatının önemli bir yer tuttuğu görülür (Neydim, 1995). Neydim'in (1995) araştırmasında aydınlanma çabalarının görüldüğü Tanzimat Dönemi resmi ve bilinçli batılılaşma ifadesi olarak tanımlanmaktadır. Bu döneme kadar gelişme gösteremeyen çocuk edebiyatı, ancak Tanzimat'tan sonra çevirilerle gelişme göstermektedir. Tanzimatla birlikte başlayan batılılaşma çabaları çocuğa bakış açısını değiştirmiş ve ona dönük yazın ve eğitimin gerekçesini doğurmuştur. Batıdan gelen hikayeler kendi kültürümüze göre fakat ruhunu kaybetmeden çevrilmeye ve yeniden resimlendirilmeye çalışılmıştır. Vakanuvis Lütü tarafından 1864'te Daniel Defoe'nun "Robinson Crusoe" isimli eserini, 1872'de Mahmut Nedim Jonathan Swift'in "Gulliver'in Gezileri" adlı kitapları ve Mehmet Emin de Jules Verne'in "Merkezi Arza Seyahat" ve "Balonda Beş Hafta Seyahat" adlı romanı çocuk edebiyatı alanında ilk çevirilerden olması, Batı'daki Aydınlanma sürecinin çeviri yoluyla bize yansıtılma çabası olarak görülür. (Neydim,1995)

Bu dönemin daha çok Fransızca'dan Arapçaya çevrilen çocuk eseleri, dil ve üslup bakımından çocukların okumasına uygun değildir. Bu nedenle çocuklar bu çevirileri kolayca okuyamamışlardır. Tanzimat dönemi çevirilerinde ilk olarak çocukların kolayca anlayabilecekleri bir dilli kullanan Ahmet İhsan'ın Jules Verne'den çevirdiği "Gizli Ada" ve "80 Günde Devriâlem (1880)" adlı kitaplardır.

Şinasi, Recaizade Ekrem, Ziya Paşa ve Ahmet Mithat gibi isimlerinde bu dönem içinde çevirilerde bulunan isimlerdir. Bulardan Ahmet Mithat'ın "Hace-i Evvel" ve "Kıssadan Hisse" adlı kitapları da ilk çocuk kitapları arasında sayılmaktadır. Ülkemizde ilk yazılan çocuk eserleri ise Recaizade Ekrem ve Muallim Naci'nin çocukları için yazdıkları "Tefekkür" ve "Ömer'in Çocukluğu" adlı kitaplardır.

1833 yılında 15'i litografi matbaası olan 54 matbaa kurulmuştur. (http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_matbaac%C4%B1l%C4%B1k,

8.3.2010) Maden'e (1989) göre, ilk Türk litografi matbaasının kuruluşuyla taşbasımcılığı (litografi) ilerleyen yıllarda geniş halk kesimlerine daha bol kitap, daha bol basılı ürün yayacak, resimli halk kitaplarına öncülük edecektir. Böylelikle kitap okumak lüks olmaktan çıkacaktır.

Çocukların okuma becerileri ve özel ilgileri göz önünde tutularak onlar için birtakım kitaplar hazırlanması konusu, ancak Tanzimat'tan sonra ele alınmıştır. Kayserili Doktor Rüştü'nün 1859'da "Nuhbetü'l Etfal" (Çocuklar İçin Seçki) adıyla yayımlanan ilk Türkçe alfabe kitabının sonunda yer alan fabllar ve kısa hikayeler bulunması nedeniyle önemli sayılabilir (Geçgel, 2006).

1869 yılında ilk çocuk dergisi "Mümeyyiz", aynı adı taşıyan gazetenin eki olarak yayınlanmaya başladı (<http://tr.wikipedia.org/wiki/1869>,8.3.2010). Mümeyyiz çocuk dergisinin her sayısı ayrı renk kağıt üzerine basılmıştır. Bu dergide çocuklar için bilmece ve dizi romanlar mevcuttur (Geçgel, 2006).

Yurtdışında da olduğu gibi ülkemizde de maddi sorunları aşmak ve her çocuğun okuması hedeflenen hikayeleri herkesimden halka ulaştırabilmek için1870'lerde yayınlanan gazetelerin çocuk sayfaları ve çocuk ekleri ile bağımsız çocuk dergilerinde.... geleceğin insanını yetiştirme çabalarına hız verilmeye başlanmıştır (Metan, 2008). Bu dergiler, çeviri yazılarının derlenmesinden oluşturulmuştur. Bu dergilere bakıldığında toplumun çocuğa bakış açısını çocuğu ele alış biçimini ve geçirdiği evreleri görmek mümkündür (Neydim, 1995). Bu dergiler ve yanı sıra yapılan çeviri eserler kültürel anlamda yenileşme çabaları olarak görülmektedir. Zengin yoksul her kesimden çocuğun bu hikayeleri okuması sağlanmaya çalışılmıştır ve bu dergiler Türkiye'de çocuk yayınları için bir başlangıç sayılmaktadır.

Eğitim tarihimizdeki ilk resimli alfabe ve okuma kitabı ise Hafız Refi'nin 1874'te resimli olarak yayınladığı Resimli Elifba-yı Osmari adıyla yayınlanan kitaptır. Bu kitap, bazıları La Fontaine masallarından alınmış hayvan öykülerini konu alan okuma parçalarını ve ahlaki öğütleri içerir (Pekmezci, 2004).

Çocukların okuma becerileri ve özel ilgileri göz önünde tutularak onlar için birtakım kitaplar hazırlanması konusu, ancak Tanzimat'tan sonra ele alınmıştır. 1976'da Meşrutiyet'in ilânından sonra öğretmen okullarının açılmasıyla, daha çok “çocukların şivelerini düzeltmek ve onları eğitmede işe yarayabilecek manzumeler hazırlamak” amacıyla çocuk kitapları hazırlanmıştır. 1883'te ise Nasreddin Hoca fıkraları Çaylak Tevfik tarafından toplanıp kitap haline getirilmiştir.

1900'lerden itibaren, çocuklara vatan sevgisini aşılama ve onlara dünya bilgilerini sunmak amacıyla çocuk dergileri bastırılmaya başlanmıştır. Bu dergilerin resimlenmelerinde ideal çocuk ve birey kavramının yerleştirilmesi için resimler dikkatle seçilmiştir. Aynı zamanda hayvan sevgisi de aşılanmaya çalışılmıştır. (Erkmen, 2001)

1904 yılında illüstrasyonlarla süslü Çocuk Bahçesi yayımlanır. Bu dergi ilk illüstrasyonlu çocuk dergisidir. Bu dergiden sonra yayımlanan bütün dergiler, çocukların ilgisini çekebilecek, yayınları cazip kılabilmek için illüstrasyonları yoğun bir şekilde kullanırlar. Illüstrasyonun çocuk yayıncılığı için önemi anlaşıldıktan sonra, çocuk yayınları daha cazip ve çekici hale gelir... 1913–1914 yılları arasında yayımlanan Çocuk Duygusu dergisi de ilk kez "resimli roman" yayımlayarak bu alanda öncü olmuştur. (Saçan, 1998)

İkinci Meşrutiyet döneminde yayımlanan çocuk gazete ve dergilerinde çocukların ilgi ve meraklarını karşılayan nitelikli yazılara, resim ve karikatürlere yer verilmiştir (Geçgel, 2006). Bu döneme ait örneklerden biride Resimli Kitap dergisidir. Resimli Kitap Dergisi, kapağı renkli illüstrasyonlarla süslüdür... Baskı tekniğindeki ilerlemeler ve yeni ustaların yetişmesi, kağıt ve kartondaki nitelik artışı basım ürünlerinin güzelliğini artırır. İbrahim Hilmi Çığıracan, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romanlarını renkli resimli kapaklar içinde yayımlamaya başlar. Suluboya ve guajla yapılan bu resimler halkın ilgisini çeker. (Sarı, 2006)

Resim 50: Beyit (Çocuk Dergisinden illüstrasyon), yazar: Nedim, illüstratör: Münif Fehim

http://urun.gittigidiyor.com/Munif-Fehim-cizim-NEDIM-039-den-beyit_W0QQidZZ9063815

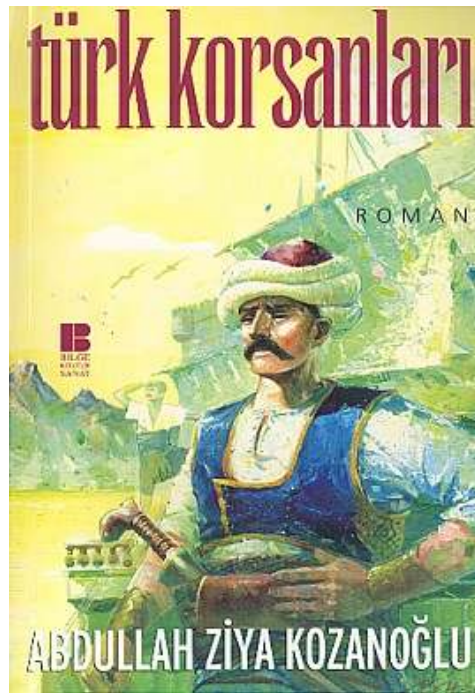
1914'te başlayan I. Dünya savaşı ekonomik hayatı felce uğrattığı yıllarda, kitap kapaklarını süsleyen illüstrasyonlar yapmaya başlayan Münif Fehim ...Cumhuriyet öncesi yaptığı illüstrasyon çalışmalarıyla tanıdığımız sanatçılardan biridir. Cumhuriyet sonrasında da özellikle yaptığı dergi ve kitap kapakları, çocuk kitapları illüstrasyonlarıyla da dikkati çeker (Mardi, 2006).

1916 yılında I. Dünya savaşının önemli isimlerinde olanSedat Simavi'nin ilk illüstrasyonlu yayınları kadın ve salon dergisi "İnci" ve çocuk dergisi "Hacı Yatmaz" piyasaya sürülmüştür. 1921-1923 arası ise haftalık resimli bir dergi olan Güler yüz'ü ve kadın dergisi olan Yeni İnci'yi yayınlamaya başlamıştır. Sedat Simavi'nin, henüz Cumhuriyet'ten önce sergilediği renkli ve resimli zengin dergicilik anlayışı, Cumhuriyet sonrası yayıncılığa da ışık tutmuş, bir basamak olmuştur. (Saçan, 1998)

Cumhuriyet döneminde çocuk edebiyatına dönük bir ilgi yoğunlaşması olur. Bu dönemde batılılaşma çabaları Tanzimat dönemindekinden farklı olarak devlet

ideolojisine dönüşür.... Cumhuriyet'in ilk dönemleri, Tanzimat döneminde başlatılan çalışmaların yaşama geçirilmesi olarak kabul edilir (Neydim, 1995).

19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında, özellikle Milli Edebiyat Döneminde, çocuklarda dil bilincini geliştirmek, yeni nesilleri milli ve manevi değerler konusunda eğitmek amacıyla başta Ziya Gökalp olmak üzere, Ömer Seyfettin, Ahmet Hikmet ve Hüseyin Rahmi çocuklara yönelik birçok öykü ve hikaye yazmıştır ve çocuk edebiyatının gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

Resim 51: Abdullah Ziya Kozanoğlu, Türk korsanları Kitap Kapağı, 1926
http://static.ideefixe.com/images/213/213533_2.jpg

Türkiye’de çocuklar, bu yeni dönemin başlarında da yine yetişkinlerin kitaplarından yararlanarak edebiyat gereksinimlerini gidermeye çalışmışlardır. Bunlar, daha çok Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Reşat Nuri Güntekin, Aka Gündüz, Mahmut Yesari gibi sanatçıların eserleridir. Bu arada Abdullah Ziya Kozanoğlu; Kızıltuğ (1923), Atlı Han (1924), Türk Korsanları (1926) ve Gültekin (1928) adlı, doğrudan doğruya çocukların ilgisini ve beğenisini çekecek nitelikte tarihi romanlar yayımlamıştır. (Geçgel,2006)

1928’de Cumhuriyet Devrimleri arasında önemli yer tutan Harf İnkılabı’da

düşünüldüğü gibi kitap gelişimini hızlandırmıştır. Arapça yerine Latince harflerin kullanılması baskı anlamında kolaylık sağlamıştır. Millet Mektepleri'nin açılması, okuma-yazma seferberliğinin başlatılması, okur-yazar oranındaki artış ile birlikte basın-yayın alanını canlandırdığı görülmektedir. Bu yıllarda çıkan çocuk dergileri arasında Çocuk Sesi (1928-1948), Mektepli, Arkadaş ve Çocuk (Ankara, 1936-1948) dergilerinin ayrı bir önemi vardır. Bu dergiler, ülkemizde çocuk kitaplarının pek yeterli olmadığı yıllarda çocuklara bir yandan yeni bilgiler kazandırırken, bir yandan da onları okumaya, düşünmeye ve yaratmaya teşvik etmişlerdir. Genç kuşaklara aşılacak istenilen birçok yeni görüşlerin ve değerlerin benimsetilmesinde bu çocuk dergilerinin büyük hizmeti dokunmuştur (Özkırımlı, 1990; Geçgel, 2006).

Cumhuriyet döneminde güzel sanatlar akademisi öğrencilerinin yurt dışında eğitimlerini tamamlayarak ülkemize dönmeleri ile resimli çocuk kitabı illüstrasyonlarına olan bakış açısının değiştiği görülür. Bu nedenle, çocuğun algılama biçimine uygun resimli kitap tasarımları oluşturulmuştur.

Cumhuriyet döneminde resimli çocuk kitabı illüstrasyonlarının iki ana grupta toplandığı görülür. Birincisi, kökenlerini doğrudan doğruya eski halk hikayelerinin taşbaskı resimlerinden alan ve kesintisiz bir şekilde bu geleneği devam ettiren, naif ve iddiasız, sanatsal özenin arka planda kaldığı ya da olmadığı, “halk illüstrasyonu”, diğeri ise iddialı, sanatsal kaygının ön planda olduğu, eşlik ettiği metinle etkileşen ve bütünleşen, seçkin, “sanatsal illüstrasyon” diyebileceğimiz tamamen yeni ve daha genç bir akım görülmektedir (Koçak, 1993).

Koçak'a (1993) göre, halk illüstrasyonları, eski resimli halk hikayelerinin devamı olan bu akımın önce resimli romana, sonra da fotoromana dönüşerek bir anlamda işlevini yitirdiğini söyleme mümkündür. Halk illüstrasyonları akımının bu şekilde işlevsiz hale gelmesi, illüstratörlerin o dönem içinde kitap resmine gerekli özeni göstermemelerinden kaynaklanmaktadır.

Sanatsal İllüstrasyon akımı, şüphesiz halk illüstrasyon akımı üzerine kurulu olmayan, tam tersine ondan bağımsız olarak gelişen ve kendi geleneğini oluşturan bir

akımdır. Bu akım 1930’larda D grubunun ve 1940’larda Yeniler grubunun özellikle dergi resimlerinde görülmektedir (Gönenç, 1985). Sanatsal İllüstrasyon akımı, kitabı süsleyen değil, kitap resminin işlevini sorgulayan çizer ve ressamlarımızın tarafından oluşturulmuştur. (Koçak, 1993)

1930’lu yıllara gelindiğinde, özellikle yeni harflerin kabulünün ardından çeşitli yayınevlerinin çocuk kitabı yayınlamaya özen gösterdiği bellidir, ancak Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren çocuk edebiyatı üzerinde pek fazla tartışma görülmez. Diğer taraftan çocuklara yönelik masal, şiir, hikaye-roman türü yayınlarda önemli bir artış gözlenir. (Çıkla, 2005)

Cumhuriyet’in ilk yıllarında dünya çocuk klasiklerini dilimize kazandırmak, 1940’lı yıllarda masal ve halk hikâyelerini çocuklar için uyarlama çalışmalarının ardından artık 1970’lerde Çocuk yazını ciddi anlamda eleştirmenler, eğitimciler, şairler ve yazarlar tarafından incelenen bir konu haline gelmiştir.

— İhsan için çılgın dâneniye utarıyorum, kendime İngiliz kumagından bir elbise bile yapamadım...

— Aldırma, herkes seni dâğızmez geliri zanneder!

Resim 52: Ramiz Gökçe, Kitap illüstrasyonu, 1953
http://www.karikaturculerderneği.org/karikaturculer/Ramiz_Gokce/1.jpg

Resim 53: Cemal Nadir Güler, Amcabey, 1932
http://2.bp.blogspot.com/_Oc1Gplu0PqI/SaeTj6moYI/AAAAAAAAAH7s/tsJ4Sv49kxw/s400/Cemal+Nadir+karikat%C3%BCr%C3%BC-1.JPG

Resim 54: Alfabe, İlhap Hulusi Görey, 1937
http://sites.google.com/site/artmrt/ihap_hulusi01.jpg

1927’de Akbaba dergisine illüstrasyonlar çizen İlhap Hulusi önemli grafik sanatçılarımızdandır. 1937’de önemli örneklerden biri, İlhap Hulusi Görey’in “Alfabe” kitap kapağı ve Ramiz Gökçe’nin kitap içi illüstrasyonlarıdır. Cumhuriyetle birlikte gelişen çocuk yayıncılığının ilk çizerleri; “Cemal Nadir ve Ramiz Kamlık

karikatürleriyle, Ercüment Kamlık ise resimleriyle çocuk eğitimi seferberliğine özgün eserlerle katkıda bulunmuşlardır.” (Erkmen N., 2000:183,)

Cumhuriyet döneminde çocuk edebiyatımızın gelişmesinde diğer dönemlerden daha farklı bir çizgi takip eder. Özellikle bu dönemde çocuk daha çok önemsenir, çocuklara yönelik birçok etkinlik düzenlenerek, onların da toplum içinde çok özel ve önemli bir yere sahip oldukları vurgulanır.

1940’lardan sonra masal ve halk hikâyeleri çocuklar için yeniden değerlendirilmeye başlanmış ve çocuklara uygun olarak düzenlenmeye başlanmıştır. Bu çaba çocuk kitapları açısından önemli bir gelişmedir. 1943’te yayınlanan Naki Tezel’in halk öyküleri ve masalları kitabı resim ve içerik bakımından örnek verilmektedir.

Çocuk Esirgeme Kurumu 1943-46 yılları arasında çoğu çeviri olmak üzere yüzden fazla değişik kitap bastırarak dağıtması bu alandaki boşluğu doldurmaya yetmemiştir. Çocuk kitaplarının gelişmesini arttırabilmek için kitap haftaları ve kitap sergileri gibi çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Hasan Ali Yücel Milli Eğitim Bakanı olduğu yıllarda dilimize çevrilen Batı Klasiklerini eğitim kitaplarının içine almıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında bu alanda gelişme görülmemektedir. Bu dönem içerisinde Avrupa’da devam eden teknik ilerlemeler ülkemizde ancak 1950’li yıllarda görülür. 1952’den sonra yazılan eserlerde toplumsal içerikli hikaye ve romanların yer aldığı görülür (<http://serapkaya.blogcu.com/cocuk-edebiyati/4636913>, 10.03.2010).

Türkiye’de çocuklara yönelik yayınların Tanzimat’tan sonra giderek arttığına yukarıda değinilmişti. Cumhuriyetten sonra da bu artış devam etmiştir. Ancak bu iki dönem arasında bazı belirgin farklar göze çarpmaktadır. En başta Cumhuriyetten önce sadece çocuklar için yayın yapmanın önemi üzerinde yoğunlaşmış, Cumhuriyetten sonra ise çocuk edebiyatı kavramı üzerinde durulmaya, akademik anlamda çocuk edebiyatının eğitim boyutu üzerinde araştırmalar yapılmaya ve bu bağlamda birtakım teorik ve akademik kitaplar yazılmaya başlanmıştır (Çıkla,2005).

1947'de Doğan Kardeş Dergisi kurulmasıyla illüstratörler kendilerini ifade etme olanağı bulmuşlardır. İlk akla gelen illüstratörler; Mustafa Eremektar, Gevher Bozkurt, Selma Emiroğlu, Altan Erbulak ve Güngör Kabakçıoğlu'dur (Sarı, 2006).

Kitap resimlemede 1950'de oturmaya başlayan özgün tasarımlara örnek olan sanatçılarımızdan Abidin Dino'yu ve Sait Maden'i büyük ustalar olarak gösterebiliriz (Mardi,2006). Abidin Dino, eserlerinde teknik olarak çizgiden yararlanmıştır ve pek çok özgün teknik arayışa girmiştir. Bu nedenle, her tekniğin kendisine özgü üslûp özelliklerinden yararlanmıştır (Topçu, 2002). Daha çok siyah-beyaz tasarımları tercih etmiştir. 1952'den itibaren çocuklara yönelik olarak yazılan eserlerde, toplumsal içerikli öykü ve romanlar yer alır. Bu dönem kitap illüstratörleri arasında ise Fethi Karakaş, Mustafa Aslier, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Avni Arbaş gibi isimler sayılabilir.

Resim 55: Suat Yalaz, Karaoğlan Kitap Serisi Kapak İllüstrasyonu
<http://www.sinemadafilmizle.com/afis/karaoglan-bizansli-zorba.jpg>

1950'li yıllardan sonra Amerikan çocuk edebiyatının klasikleri dilimize çevrilmiştir. Bunlardan bir kısmı doğrudan Amerikan tarihi ve kültürüne ait çizgi romanlar olarak çocuklarımızın dünyasına girerken bir kısmı da uyarlamalarla çocuk

edebiyatımızın içerisinde yer almışlardır. 1952'den sonra yazılan eserlerde toplumsal içerikli hikaye ve romanların yer aldığı görülür (<http://serapkaya.blogcu.com/cocuk-edebiyati/4636913>, 10.03.2010). 1960'da Akşam Gazetesi'nde yazıp çizmeye başladığı Karaoğlan'ın büyük ilgiyle karşılanması ona hem basında yayıncılık, hem de en büyük tutkusu olan sinema alanında yapımcılık ve yönetmenlik kapısını açtı (http://tr.wikipedia.org/wiki/Suat_Yalaz, 11.03.2010). Suat Yalaz, kendi tarihimizden çoğu özgün olayların canlandırıldığı "Karaoğlan" dizisi özellikle 12–15 yaş arası ilk gençlik çağı çocuklarının dünyasına seslenmiş ve ilgi ile okunmuştur. Karaoğlan Amerika'dan gelen "Teksas", "Tom Miks", "Zagore" gibi eğlendirici ve dinlendirici çizgi romanlar karşısında denge sağlayıcı niteliktedir.

Bu yıllar Mustafa Aslier'in ilk illüstrasyon çalışmalarına başladığı yıllardır. Sanatçı 1948 yılında ilk kitap kapağı çalışmasını, Yankee Paşa adlı roman için hazırlar (Sarı, 2006). Mustafa Aslier 1950 yılından itibaren ise Tabor'un Ölümü, Karakulak, Gökyüzü Ülkeleri gibi pek çok resimli hikaye kitabı resimlemiştir (Saçan, 1998).

1941 yılından itibaren sanatsal çalışmalarda bulunmuş olan Nevide Gökaydın, okumayı kolaylaştıran ders kitaplarını ve ünite dergilerini resimlemiştir.

1957'de tipo baskıdan ofset tekniğine geçilmiştir. Böylece Türkiye'ye de renkli baskı gelişmeye başlamıştır. Tüm bu gelişmeler, özgün kitap kapağı ressamlığını özendirmiş, bu alanda basım titizliğine paralel olarak bir kapak grafiğinin oluştuğu gözlenmiştir.

1964'te Türk resimli çocuk kitabının ilk resimli hikaye kitabı olan "Tembel Karakaçan" Mustafa Eremektar tarafından resimlenmiştir. Milliyet dergisi için "Uzay Çocukları"nı çizen Mustafa Eremektar hem ressam, hem karikatürist, hem de çizgi roman çizeridir. Tüm bu gelişmelerin yaşandığı bu dönemlerde, pek çok grafik sanatçısı önemli illüstratif çalışmalara imza atar. Yurdaer Altıntaş, Mengü Ertel, Sait Maden, Erkal Yavi, Bülent Erkmen, Aydın Erkmen, Fahri Karagözoğlu, Sadık Karamustafa gibi isimler sayılabilir (Sarı, 2006).

Resim 56: 23 Nisan Çocuk Bayramına Çağrı, yazar:İffet Arslan, resimleyen: Mürşide İçmeli, 1985

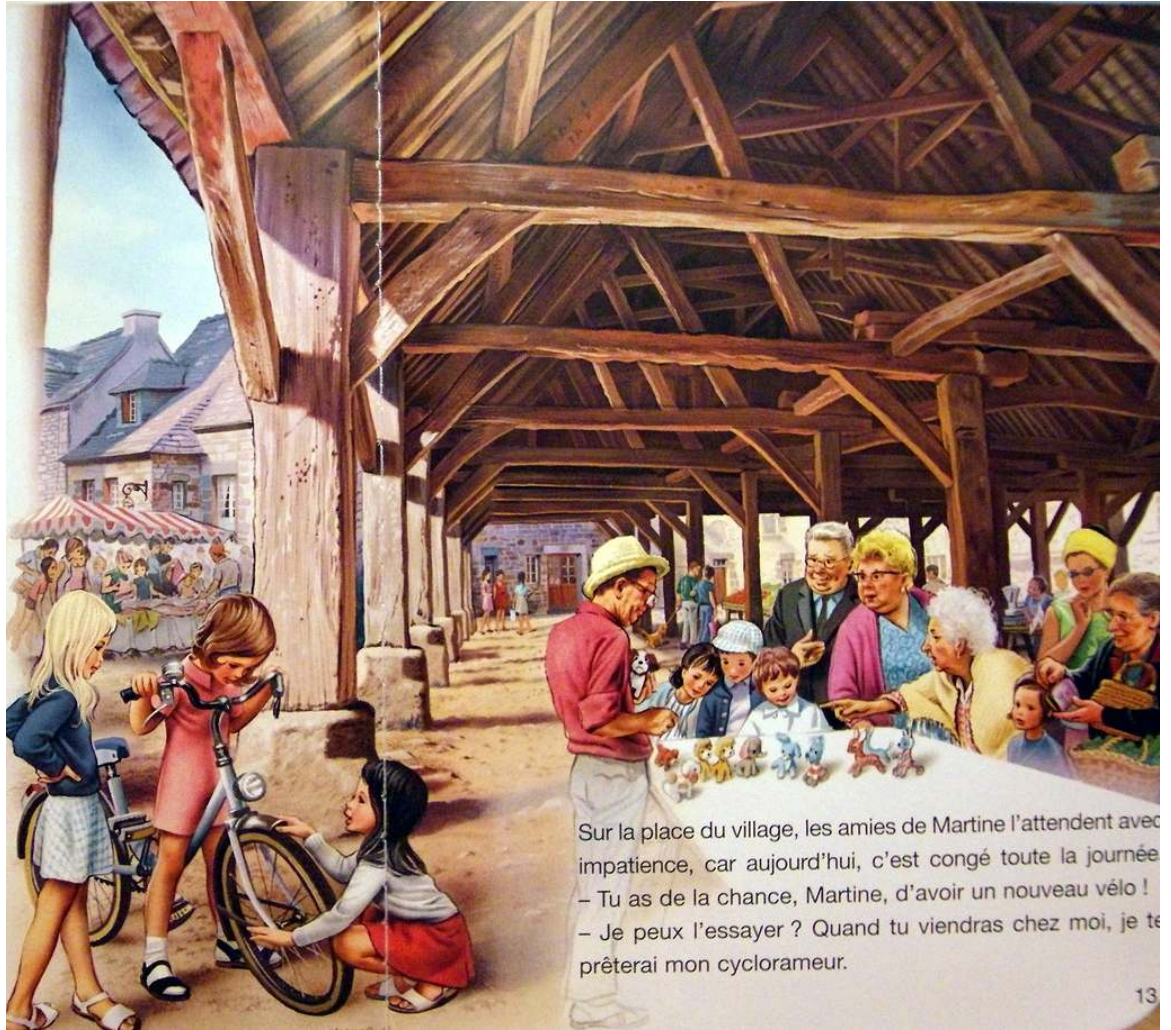
http://www.iffetaslan.gen.tr/dosyalar/24_3_1.pdf

1960'tan itibaren 1970'li yıllara kadar çocuk kitabı illüstratörü olarak etkinlik gösteren sanatçılardan, Prof. Mürşide İçmeli, resimlediği kitaplarda daha çok kent çocuğunu işlemiştir. Kompozisyonlarında istifler, resim yüzeyini oluşturan açık-koyu kontrastlıklarıyla kolay algılanır. İçmeli resimlerinde çocukların dikkatini çekecek renklere yer verirken, renk armonileriyle öykülerin içeriklerin destekler (Mardi, 2006).

Türkiye çocuk edebiyatında 1970'lerin sonuna kadar didaktik, idealize çocuk figürlerini içeren yazınlar çoğunlukta olmuştur (Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi-Pekmezci, 2008). 1970'lerde grafik sanatlara artan talep ve dolayısıyla illüstrasyon sanatına duyulan ihtiyaç, sadece bu yönde çalışmalar yapan, yeni grafik mezunu sanatçıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. İllüstrasyon yapan grafik sanatçılarına illüstratör denilmiştir.

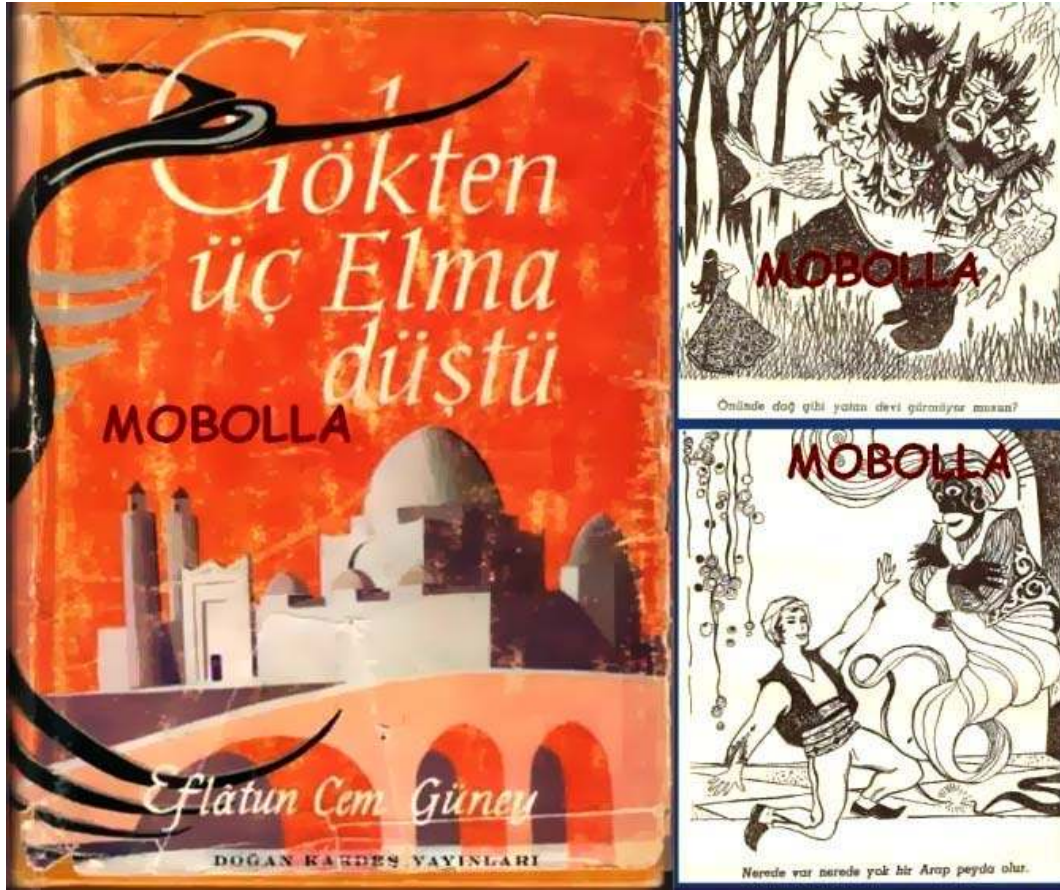
1966–67 yıllarında ülkemize giren “Küçük Ayşegül” kitap serisi, Türkiye’deki resimli çocuk kitabı alanında gelişmelere kaynak oluşturmuştur. Küçük Ayşegül, orijinal adı Martine olan çocuk kitabı serisi kahramanının Türkiye’deki adıdır. Orijinal ülkesi Belçika, dili Fransızcadır. Her ülkede farklı bir adla anılır (Amerika’da Debbie, İtalya’da Christina, Almanya’da Steffi, İngiltere’de Mary, Portekiz’de Anita gibi). Karakter, serinin ilk kitabı (Martine Çiftlikte) 1954 yılında Fransızca olarak yayımlanmıştır. Ülkemizde de kitap kahramanının ismi

değiştirilmiştir. Gilbert Delahaye'nin yazdığı ve Marcel Marlier tarafından resimlenen kitapta yerli unsurlar yok denecek kadar az, boyama-çizim ve düzenleme ne Türk aile yapısına ne de sosyal ilişkilerine uygun olmamasına rağmen baskı kalitesinin yüksek olması çocukların ilgisini çekmiştir. Gilbert Delahaye'nin 1997'de ölümü üzerine Ayşegül maceralarını Marcel Marlier'in oğlu Jean-Louis Marlier yazmaya başlamıştır.

Resim 57: Ayşegül Kitap Serisi, Gilbert Delahaye, illüstratör: Marcel Marlier, 1954

<http://www.frntr.com/hobiler/3206466-kucuk-aysegul-kitaplari-resimleri.html>

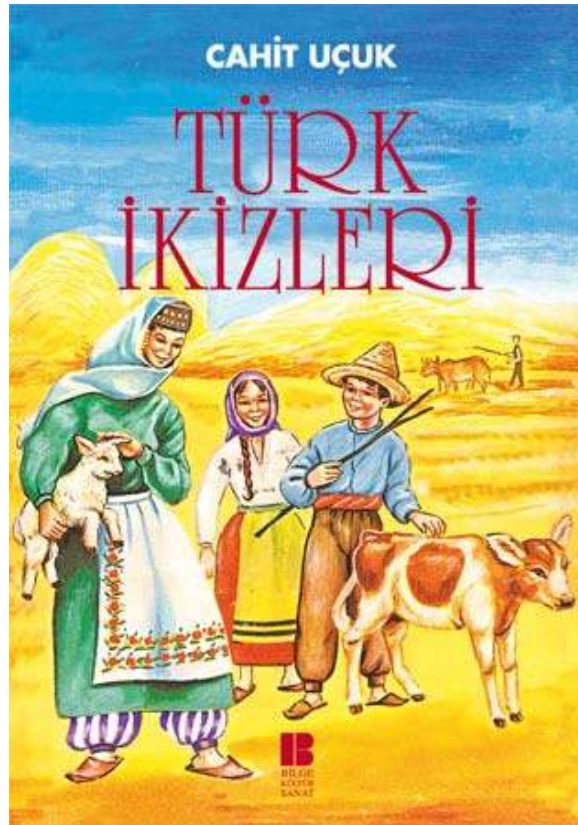
Resim 58: Gökten Üç Elma Düştü, Eflatun Cem Güney, 1960
http://images.gittigidiyor.com/2163/GOKTEN-UC-ELMA-DUSTU-EFLATUN-CEM-GUNEY__21631455_0.jpg

Eflatun Cem Güney’in sözlü olarak bilinen hikaye, masal ve efsanelerini yapı ve havalarını bozmadan kitap haline getirmiştir. 1945’te ilk masal kitabı “Dertli Kaval” yayınladı. 1946’da “Nar Tanesi”, 1948’de “En Güzel Türk Masalları”, 1956’da “Bir Varmış Bir Yokmuş”, 1957’de “Nasreddin Hoca Fıkraları” ve “Evvel Zaman İçinde”, 1958’de “Dede Korkut Masalları”, 1960’ta “Gökten Üç Elma Düştü”, 1961’de “Az Gittim Uz Gittim” adlı resimli çocuk kitapları basılmıştır. Güney, masalları yalnızca derlemekle kalmamış; onları edebi açıdan yeniden değerlendirmiştir (Mardi, 2006)

1956’da Güney’in “Açıl Sofram Açıl” ve 1960’ta “Dede Korkut Masalları” masal kitaplarıyla, Danimarka’da Andersen Payesi Şeref Diploması ve Dünya Çocuk Edebiyatı Sertifikası almıştır. “Dede Korkut Masalları” adlı eseriyle 1960’ta ikinci kez almıştır. Dede Korkut Masalları Doğan Kardeş Ödülü’ne de layık görülmüştür.

1960 yılında Türk Dil Kurumu ve Kültür Bakanlığı bu sektörde gelişme sağlayabilmek için çeşitli yarışmalar düzenlenmiştir. Çocuk edebiyatına yönelik eserlerde büyük bir artış görülmektedir. Bununla birlikte, eserlerde dil, anlatım ve pedagojik düzey bakımından istenilen başarının elde edildiğini söylemek mümkün değildir.

1960'larda gelişen kitap resimleme çabalarıyla birlikte 1964 yılında Eremektar tarafından resimlenen Tembel Karakaçan renkli, resimli ve özenle basılmış kitapların öncülüğünü üstlenmiştir. (Mardi, 2006)

Resim 59: Cahit Uçuk, Türk İkizleri, 1958
<http://www.bilgeyayincilik.com/images/kitap/TurkikizlerXL.jpg>

1960'lı yılların başlarında Cahit Uçuk "Kırmızı Mantarlar" (1943), "Üç Masal" (1944), "Türk Çocuğuna Masallar" (1946), "Ateş Gözlü Dev" (1946) ve "Kurnaz Tilki" (1946) adlı eserleri yazmış ve "Türk İkizleri" (1958) adlı eseri ile Hans Christian Andersen ödülü almıştır. Bu çocuk kitabı İngilizce'den Japonca'ya kadar

birçok dile çevrilmiştir (http://www.turkceciler.com/cocuk_edebiyati.html, 11.03.2010).

Resim 60: Ece ile Yüce Serisi: Ece Abla Oluyor, Gülden Dayıoğlu, İllüstratör: Mustafa Delioğlu, 1964

<http://www.yenisayfa.com/Image/Product/Book/M/3/F1/3F1CC28BE9EA388A.jpg>
<http://www.kitaphayat.com/ImageResize.aspx?tur=kitap&tip=3&image=r62028.jpg>

1966'dan başlayarak çocuk kitaplarında gelişme görülür. Pek çok yazar çocuk öyküleri yazmışlardır. Bu dönemdeki önemli yazarların başında Gülden Dayıoğlu gelmektedir. Gülden Dayıoğlu, Cumhuriyet Gazetesi'nin açtığı bir yarışmada "Döl" adlı hikayesiyle ikincilik ödülünü kazanmıştır. Bu ödülünden sonra çocuk kitaplarına önem veren Dayıoğlu, çeşitli hikayeler ve radyo-televizyon serileri yazmıştır. "Fadiş", "Dört Kardeşiler", "Suna'nın Serçeleri" ve "Yurdumu Özledim" bunlardan birkaçıdır (http://www.turkceciler.com/cocuk_edebiyati.html, 11.03.2010).

Gülden Dayıoğlu, 1963–1971 yıllarında çocuklar için, birer hikayelik yirmi altı küçük kitap yayınlanmıştır. 6–9 yaş grubu için yirmi kitaplık "Ece ile Yüce" isimli okuma-yazma eğitimi için bir dizi hazırladı. Mustafa Delioğlu'nun illüstrasyonları ile çocuklara resimle verilmek isteneni vermek kadar, onlara sanatsal bir bakış açısı ve estetik bir beğeni ölçüsü kazandırabilecek resimler yapmaya özen göstermiştir.

Rasim Kaygusuz'un Cin Ali kitabı, 1970'li yılların ortalarından itibaren pek çok ailenin para vererek aldığı ilk kitap olma özelliğini taşımıştır. 1970 ve 80'li yıllarda okula yeni başlayan çocukların en popüler kahramanı olan Cin Ali'nin 10 ayrı hikayesi yazılmıştır. Cin Ali kitapları, öğrencilerin okumalarını pekiştirmeleri için kullanılmıştır. (Tarhanoglu, 2009)

Türkiye’de resimli öykü kitabı alanı, 1970’lerdeki ekonomik kriz nedeniyle gelişmemiştir. Fakat çocuk kitabı çevirilerinde hareketlilik başlamıştır. 70’li yıllardan günümüze resimli çocuk kitabı açısından çok faydalı çalışmalar ortaya çıkmıştır. Bunların başında yurt dışında çalışmalar yapan ve son yıllarda kitapları seri halinde ülkemizde yayımlanmaya başlayan Yücel Feyzioğlu gelmektedir. Yücel Feyzioğlu, yazdığı kitaplarla, yurtdışındaki çocuklarımızın Türkçe okumasını, kültürümüzle bağ kurmasını sağlamıştır. Çocuklar için hazırladığı çağdaş ders kitaplarını batı kalitesine ulaştırmıştır. Yazdığı "Keloğlan" masal dizisi çeşitli dillere çevrilmiş ve birçok ülkede ilgiyle karşılanmıştır. 2003, TRT İNT’in açtığı “AB/Türkiye ilişkileri” konulu yarışmada “Danışman” adlı öyküsü birinci seçildi. “Keloğlan Kitapları” dizisi için ise “Çocuk Edebiyatçıları Birliği”, 2004 masal ödülünü verdi. (http://www.havuz.de/_HAVUZ_DAKiLER/Y__Z/Yucel_Feyzioğlu/Yasamoykusu_kisa/yasamoykusu_kisa.html, 12.03.2010).

Resim 61: Nasreddin Hoca, Ali Püsküllüoğlu, illüstratör: Mustafa Delioğlu, 1987
<http://www.ilknokta.com/urun/N/101912.jpg>
<http://www.turkiye.net/ramazan/images/hoca4.jpg>

İllüstrasyon çalışmalarına 1970’li yıllarda başlayan sanatçılarımızdan biride Mustafa Delioğlu’dur. 1975’te kurduğu atölyesinde ağırlıklı olarak kitap kapağı ve

çocuk kitapları resimlemeye devam etmiştir. Bu alanda kendine özgü bir üslup oluşturmuştur. Çocuklara resimle verilmek isteneni vermek kadar, onlara sanatsal bir bakış açısı ve estetik bir beğeni ölçüsü kazandırabilecek resimler yapmaya özen göstermiştir (<http://www.delioglu.com/biyo.html>, 11.03.2010). Sanatçının bazı eserleri İngiltere ve Amerika'da da yayımlanmıştır. Bunlardan biride 1994'te Amerika'da yayımlanan "Sleep Rhymes" adlı ninni kitabıdır (Sarı, 2006). 1987'de Aile Sağlığı ve Planlama Vakfı Ödülü'nü, aynı yıl Kültür Bakanlığı Çocuk Edebiyatı Ödülü'nü, 1989 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Romanı Ödülü'nü ve 1990 yılında Altın Kitap Ödülü'nü kazanmıştır.

Selçuk Demirel, 1981 yılında yayımlanan ilk çocuk kitabı Karga Karga Gak Dedi'den sonra pek çok çocuk kitabı Türkiye ve Almanya, Fransa, Japonya gibi ülkelerde yayımlanmıştır (http://tr.wikipedia.org/wiki/Sel%C3%A7uk_Demirel, 11.03.2010).

1983'te Emre Senan çocuk klasiklerinden olan Beyaz Balina kitabının kapak tasarımını yapmıştır. Şahin Karakoç 1975 yılında başlayan profesyonel çalışma yaşamında çeşitli yayınevlerine 2000'in üzerinde kitap kapağı, çeşitli gazete ve dergilere illüstrasyonlar yapmış (http://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eahin_Karako%C3%A7, 11.03.2010).

1970'li yıllarda çalışmalarına başlayan önemli illüstratörlerimizden biri Şahin Karakoç'tur... 1976-78 yılları arasında Hayat Mecmuası'nda hikayeler resimlemiştir. 1979-84 yılları arasında Almanya'nın Bastei, Heyne, Marken, Zauber ve Kolter Yayınevleri için 300'e yakın dergi kapağı resimleyen sanatçı, aynı zamanda 1991'de kurulan İllüstratörler Derneği'nin kurucu üyelerindendir. (Sarı, 2006)

1970'li yılların sonlarına doğru illüstrasyon çalışmalarına başlayan Saadet Ceylan, 1979 yılında ilk resimlediği çocuk kitabı olan Cücelerde Büyür yayımlanmıştır. Milliyet Kardeş, Başak Çocuk, Pamuk Çocuk, gibi çocuk dergileri için çalışmalar yapmıştır. Öykü kitaplarının yanı sıra ders kitapları ve okul dergileri de resimledi (<http://www.kalem.biz/yazi.asp?islem=yazidetay&id=1488&db=>

3&konusu= Saadet%20CEYLAN,11.03.2010).

Yavuz Turhan, Cem Kızıltuğ, Mustafa Delioğlu, Samim Utkun, Cemal Dünder, İsa Çelik gibi pek çok isim Doğan Kardeş Çocuk Dergisi için çalışmalarda bulunmuşlardır. Fotoğraf sanatçısı olan Çelik 1960'lı yılların sonuna doğru Doğan Kardeş'te pek çok öykü resimlemiştir.

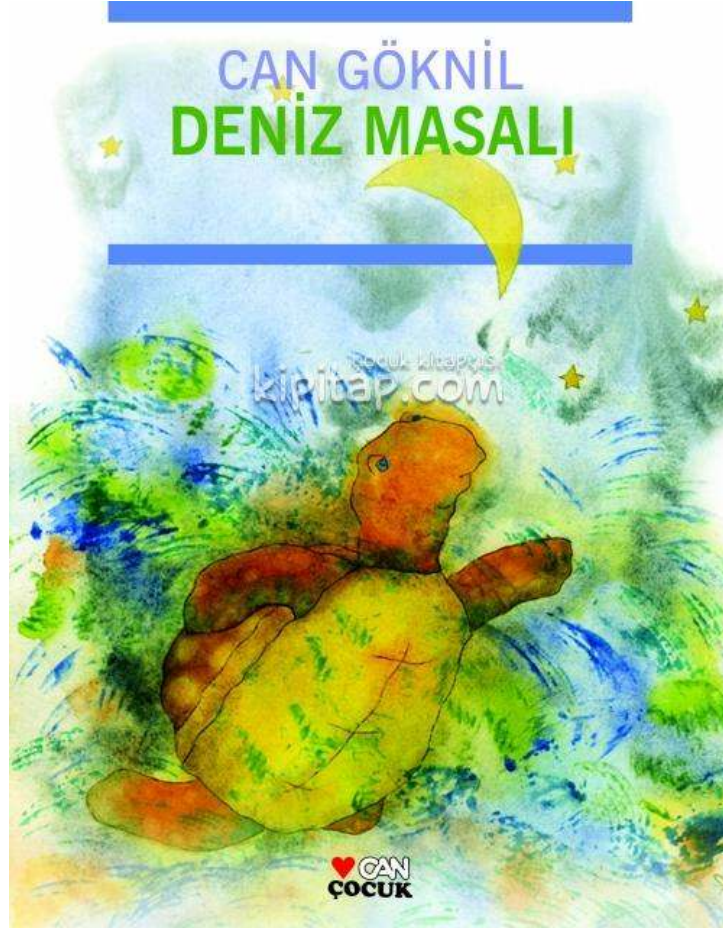

Resim 62: Ferit Avcı, Kırmızı Fili Gördünüz mü?, 1995
http://static.ideefixe.com/images/172/172971_2.jpg

1980'li yıllar Ferit Avcı'nın illüstrasyon çalışmalarına başladığı yıllardır. 1984 yılından itibaren çocuk yayıncılığına yönelen sanatçı, pek çok dergide illüstratörlük yapmıştır. "1995'de Kültür Bakanlığı'nın açtığı Çocuk Kitapları Yarışmasında "Kırmızı Fili Gördünüz mü?" adlı eseriyle ödüle layık görülmüştür (Saçan, 1998)." (Mardi, 2006).

Yakın dönemde bu sahada eserler ortaya koyan yazarlarımızdan çoğunun dikkati çeken bir özelliği de bu alanda uzman kişiler olmalarıdır. Bu yazarlardan birçoğu ya okul öncesi eğitimsi ya bu sahanın uzmanı ya da öğretmen yazarlardır.

Gülçin Alpöge, Abbas Cılga, Fatih Erdoğan, Can Göknil, Üzeyir Gündüz, Muzaffer İzgü, bu yazarlarımızdandır. Ayrıca bu alanda Türkiye ve dünya çapında eser vermiş pek çok yazarımız vardır.

Resim 63: Can Göknil, Deniz Masalı, 2008
<http://www.kipitap.com/editor/images/w/4852.jpg>

Resimli çocuk kitaplarında ülkemizde öncü bir rol üstlenen ve 1969'dan başlayarak, bu konunun toplumun gündemine girmesi için sürekli çaba harcayan çizerlerimizden Can Göknil, 1969–74 yılları arasında New York'ta çocuk yayınları üzerine araştırmalar yapar. İlk kitabı olan “Bir Kirpi Masalı”nı bu ülkede yazıp resimlemiştir (Sarı, 2006) Çocuklara seslenen ve pedagojik düzeyi de ayarlanmış olan ilk resimli çocuk kitaplarından biridir. Bu açıdan da Türkiye'deki resimli çocuk kitabı alanında önem taşımaktadır. Otuzun üzerinde çocuk öyküsüne imza atan Göknil'in pek çok kitabı Flemenkçe ve Almanca olarak yayımlanır. Okul öncesi çağına yönelik yayıncılığın yetersiz olduğu ülkemizde sanatçının bu yöndeki çabaları

çok değerlidir (Erkmen, 1996).

Göknil (Cumhuriyet, 9.1.1992) kitap illüstrasyonları hakkındaki düşüncelerini şöyle açıklamıştır; “Söz konusu kitabı eğer kendiniz yazmadıysanız bir yazarla karşı karşıya kalırsınız. O yazarın ürününü resimlerken, onun düşünceleri, hisleri ve beklentileri doğrultusunda çizeceğiniz resimler kitabı renklendirecektir. İşte bu konumda çizerin gerçek sanat değeri ortaya çıkar. Yapılan resimler çoğu kez kitabı “süsler”, sözcüklerin veya söz konusu metnin bir tekrarından ibarettir. Kimi zaman ise aynı metin ayrıcalıklı bir ressam tarafından resimlenir. “Çizer” tanımını aşan bu sanatçı özgün yorumlarıyla aynı metne yepyeni boyutlar kazandırır. Algılama yeteneği üst düzeyde olan bir sanatçı okurlarını da kendi duyarlılığının doruk noktasına sürükleyebilir. Görsel dilin kıvraklığını iyi kullanabilen bir ressam, yazarın düş gücünü kendininki ile pekiştirerek söz konusu kitabın başarıya ulaşmasında rol oynar.”

Mustafa Eremektar (Mıstık), 1947’de Doğan Kardeş Çocuk Dergisinde Cemal Nadir Güler portresinin yayımlanmasıyla adını duyurmuştur. Pek çok çocuk dergisinde ve gazetede karikatüristlik yapmıştır. 1962’den 1980’e kadar çizgi filmle de uğraşmış, çocuklar için çizmeyi meslek edinmiştir. “Bizim Ali”, “Uzay Çocukları”, “Taş Devri” karikatürleriyle tanınmıştır. Çocuklar için çizdiği karikatürleri 40 Yılda Bir adlı bir kitapta toplanmıştır. Yine bu dönemde Tan Oral, Mehmet Sönmez, Zafer Sükan, İsmail Gülgeç, Emir ve Nihal Sarier gibi başarılı kitap illüstratörler, çocukların hayal dünyalarına ışık tutmuşlardır.

80’li ve 90’lı yılların belli başlı illüstratörlerimiz arasında Ahmet Özler, Ferit Avcı, Fevzi Karakoç, Nazan Erkmen, Gürbüz Doğan Ekşioğlu, Erol Güneş, Erkal Yavi, İsmail Kaya gibi isimleri sayılmaktadır.

Öykülerini hem yazıp hem çizen diğer bir sanatçı da Serpil Ural, çocuk kitaplarında çevre sorunları adlı bir kitap hazırlamıştır. 1986’daki Noma Concours’da bu çalışmayla teşvik ödülüne layık görülmüştür. ...(Özcivelek , 1991).

1980'lerin yazar ve çizerlerinin ortaya çıkmasında, Mavi Bulut Yayınevinin sahibi olarak Fatih Erdoğan'ın önemli bir rol oynamıştır. Çocuk dünyasına özgün eserlerde kazandıran Erdoğan, pek çok genç çizeri destekleyerek yeni ve çağdaş eserler yaratılmasına öncülük etmiştir (Mardi, 2006)

1980'li yıllardan itibaren çalışmalarına başlayan Feridun Oral, Türkiye'yi yurtdışında da temsil eden önemli çocuk kitabı illüstratörlerimizdendir.

Resim 64: Feridun Oral, Böğürtlen Cini ve Sarı Karga, YKY Yayınları
<http://www.cogitoy.com/img/p/955-1209-large.jpg>

Oral, Redhouse, Ögün ve Eskinazi (Milano) yayınevleri için kitaplar resimler. Anadolu tanrıları betimlemeleriyle ilk kez 1986'daki Bologna Çocuk Kitapları Fuarı'na girmeyi başaran sanatçı, 1991'de Padova Pinokyo Resimleme Fuarı'nda, 1992'de Bologna Fuarı'nda, aynı yıl S. Barselona Çocuk Kitapları İllüstrasyon Sergisi'nde ve 1995 Bratislava Bienali'nde Türkiye'yi temsil eder. Öyküsü de kendisine ait olan "Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga" adlı eserleriyle UNESCO tarafından düzenlenen Noma Concours/Çocuk Kitabı Resimleme Bienali'nde "Runnurs Up" ödülünü alan sanatçının pek çok kitabı İsviçre ve Avusturya'da basılır. (Erkmen, 1996)

1990'lı yıllar pek çok illüstratörün bilgisayar (Macintosh) destekli illüstrasyonlar yapmaya başladığı yıllardır. Özellikle airbrush tekniğinde çalışan illüstratörler, Macintosh ile bu çalışmayı daha temiz ve çabuk halledebileceklerini

görerek, airbrush tekniğini yavaş yavaş bırakmaya başlamışlardır. Bu dönem illüstratörlerine örnek olarak İbrahim Bagatur, Ahmet Özler ve Erol Güneş sayılabilir (Maden, 1989).

İllüstratörler Derneği 1993 yılında profesyonel illüstratörlerin bir araya gelerek mesleki etkinliklerini örgütlü olarak, demokratik işbirliği ve dayanışma zemininde kanunlaştırmaları amacıyla kurulur. İlk genel başkan İbrahim Bagatur'dur. Airbrush (pistole) tekniğinde çok başarılı olmuştur. Bilgisayarlı dönemde, İbrahim Bagatur'da diğer arkadaşları gibi bilgisayar olanaklarından faydalanmıştır (<http://ibrahimbagatur.com>, 20.12.2009).

2006 yılına kadar 23'ü uluslararası olmak üzere, toplam 64 ödül alan grafik sanatçısı Gürbüz Doğan Ekşioğlu bilgisayar destekli illüstrasyon ile ilgili "Kullandığımız alet değil, tasarım çok önemli (http://www.photoshopmagazin.com/dergi/2006/07/dunya_capinda_bir_buyuk_sanatci_gurbuz_dogan.html, 01.07.2006)" diye düşünmektedir.

Erkan Yavi, bilgisayarı illüstrasyonlarında 1990'da kullanmaya başlamıştır. Photoshop programından yararlanan Erkan Yavi bilgisayarı çalışma süresini kısaltmak için araç olarak kullanmıştır. Erkan Yavi'ye (2006) Photoshop programının kendi tarzında illüstrasyonlar üretmesinde yardımcı olduğunu vurgulamıştır (http://www.photoshopmagazin.com/dergi/2006/08/erkal_yavi.html, 01.08.2006).

İsmail Kaya ise, Sadece Mor Rengi Seven Kral adlı kitabı yazıp resimlemiştir. Bu kitap, Hollanda'da üç dilde yayınlanmıştır, resimleri 1991'de Rotterdam Merkezi Kütüphanesindeki özel sergide yer almıştır. Tahran Uluslararası Çocuk Kitabı İllüstrasyonları sergisinde ve pek çok uluslar arası bienalde Türkiye'yi temsil etmiştir (Mardi, 2006)

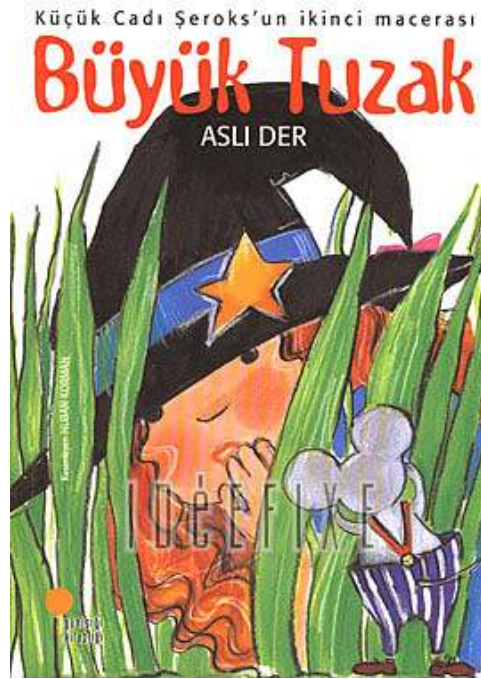

Resim 65: Küçük Ayı, Gülsüm Cengiz - Nazan Erkmen, 2008
<http://www.tedaproject.com/TR/Genel/rg.ashx?DIL=1&BELGEANAH=236411&RESIMISIM=ayi.jpg>

Nazan Erkmen 90'lı yıllarda çocuk kitapları resimlemeye başlamıştır. Resimli çocuk kitabı hazırlayabilmek için disiplinli ve dikkatli çalışma gerektirdiğini düşünmektedir. Nazan Erkmen'e göre, gelişme evresinde olan bireylerde özgüveni ve beğeniyi geliştirmek çok önemlidir. Bir kitabın grafik tasarım süreci teknik bilgilere dayanan artistik bir proje ile başlamaktadır. Projeyi hazırlayan sanatçı, kitabın kapağını, cildini, tipografi karakterini, puntosunu, satır aralarını, illüstrasyonlarını, renklerini, baskı tekniğini gibi kitapla ilgili her türlü detayı birlikte düşünmek ve değerlendirmek zorundadır. Bir kitap bir mimari yapıt gibi ele alınmak zorundadır ve kitabın başından sonuna kadar üniform bir anlayış sürdürmek gerekmektedir (<http://www.tulaycellek.com/tulay/eser.asp?id=268>, 8/6/2003).

Çocuk kitapları illüstrasyonlarda farklı bir tat yakalayan Murat Öneş ise

resimlediği illüstrasyonlarda çizgi ağırlıklı çalışmaktadır. Yarattığı karakter alışılmışın dışında çocukların hayal dünyasına yönelik sevimli ve ilgi çekicidir. Resimlediği kitaplar arasında, Güzel ve Çirkin, Balıkçı ve Karısı bulunmaktadır (Mardi, 2006)

Resim 66: Huban Korman, Küçük Cadı Şeroks'un Maceraları
http://static.ideefixe.com/images/273/273811_2.jpg

1990'lı yıllarda çocuk kitapları illüstrasyonlarını sürdüren bir başka sanatçı, Huban Korman'dır. Çocuklara anlatması güç görünen pek çok temel kavramla, ilginç öyküleri illüstrasyonlarıyla kitaplara aktaran Korman, çok renkli desenleriyle çocukların ilgisini çeken sanatçılarımızdandır. Çok sayıda çocuk ve çocuk dergisi için resimler yapan, bu alanda çeşitli ödüller alan sanatçının eserleri arasında, "Aslı'nın Sordukları", "Güneş Nereye Gitti?", "Aslı Pazar'ı Bekliyor", "Alara'nın Bir Günü", "Hansel ile Gretel", "Kurbağa Prens'in Masalları", "Yağmur Nasıl Yağar?" kitaplar bulunmaktadır (Mardi, 2006)

Haluk Erkmen, çocuk kitapları resimleyen çağdas illüstrasyon sanatçılarımızdandır. "Ben Kimim?", "Ben Neyim?", "Ben Neredeyim?", "Kim Kime Ne Dedi", "Altın Uçurtma", "Ormanda Sabah", "Çiftlikte Akşam", "Portakal ve Uç Uç Böceği" resimledikleri kitaplar arasındadır (Mardi, 2006)

1.1.2 İllüstrasyonun Resimli Çocuk Kitabındaki Yeri ve Önemi

a. İllüstrasyon Tanımı ve Tarihi

Becer'e (2005) göre; "Başlık, slogan yada metin gibi sözel unsurları görsel olarak betimleyen yada yorumlayan bütün unsurlara genel olarak illüstrasyon adı verilir.

Sürmeli'ye (2004) göre, illüstrasyonun sözcük anlamı resimlemedir. Bir konunun, bir metnin açıklanması, yorumlanması amacıyla yapılır.

Sarı'ya (2006) göre, en geniş anlamıyla illüstrasyon bir düşüncenin, bir objenin, bir metnin ve olayın, bazen olduğu gibi bazen de yorum katılarak tasvir edildiği resim türüdür. Mesaj verme özelliğiyle resimden ayrılır. İllüstrasyon....düşünce, uygulama ve teknikteki özgünlüktür. Betimlediği her neyse konuyla yazıyla bir bütünlük taşıması önemlidir.

İllüstrasyon aynı zamanda kitap resmi olarak da bilinmektedir. Tezhip ve kitap bezemeden farklı olarak yazılı bir metnin anlamını genişletmek, ona açıklık getirmek ya da metni daha ilginç kılmak için kullanılan resim ya da oyma, mühendislik ve mimarlık dallarında tasarımları açıklamada kullanılan ve sanat değeri taşıyan çizimler de illüstrasyon kapsamına girer (Tanır, 2001).

Görsel iletişimin hemen hemen bütün alanlarında kullanılan illüstrasyon farklı dil, ırk ve kültürden insanların herhangi bir açıklamaya ihtiyaç duymadan anlam çıkarabileceği bir görsel dildir (Keş, 2001).

Gill'e (1984) göre, hazırlanmasında geleneksel çizim ve boyama malzemelerinin yanı sıra, fotoğraf, kolaj ve bilgisayar tekniklerinden de yararlanılan illüstrasyon; bir sanat çalışması olarak nitelendirilebilir. İllüstrasyon edebi bir problemin yanıtı, bir bilginin açıklanması veya sosyal bir yorumdur. Eski dönemlerde değeri tam olarak anlaşılmadığı için vasıfsız bir iş olarak kabul edilen illüstrasyon, günümüzde ise bir edebi eserle karşılaştırılacak düzeye gelmiştir.

Önceleri fotoğraf yerine kullanılan bu çalışmalar, önemsenmeden, kompozisyon sorunları ve sanatsal içerik göz ardı edilerek sadece anlatım çerçevesinde kullanılmıştır. Fotoğrafın icadından sonra illüstrasyonun bu ikinci plan rolü ortadan kalkmış ve gelişerek sanatsal bir yaklaşım kazanmıştır.

Farklı çağlarda farklı amaçlar için kullanılan illüstrasyon günümüze gelinceye kadar iletişimi sağlayan kültürler arası dil olma özelliğini hiç yitirmemiş, bazen iletişimi sağlayan görsel dil, bazen ticari amaçlı bir unsur olarak kullanılmıştır. İllüstrasyon teknolojik gelişmelerle birlikte kendine yeni alanlar bulmuştur (Keş, 2001). Bu anlamda, illüstrasyonlara gazetelerde, kitaplarda, dergilerde, afişlerde rastlanmaktadır.

Resimleme anlamına gelen illüstrasyondan genellikle konunun anlatılması amaçlandığından, en büyük özelliklerinden biri de işlevselliğidir. İllüstrasyonlardaki işlevsellik, kişinin ilgisini arttırmak, zeka, sosyal heyecan, estetik ve ihtiyaçları teşvik açısından önemlidir (Çakır, 2001). Sanatçı tasarım ve teknikte sınırsız özgürlüğe sahiptir. Fakat konuda anlatım sınırlılığını da aklından çıkarmamalıdır (Tanır, 2001).

Kaptan'a (1996) göre, bazı kaynakların mağara dönemi resimlerini illüstrasyon olarak belirtmişler ve illüstrasyonu resimli kitapların kökleriyle bir tutmuşlardır. Çünkü, mağara duvar resimleri tamamen bir işlevsel amaç güdülerek gerçekleştirilmiştir, bu özellikte illüstrasyon tanımı içinde yer alan temel öğelerden biridir.

Becer'e (1999) göre, fotoğraf ve illüstrasyon bir kitabın görsel unsurlarıdır. Kitap tasarımının en belirgin özelliği, görsel unsurların düzenlenmiş biçimidir. Fotoğraf ve illüstrasyonun birincil işlevi, metinde sözü edilen bir olguyu görselleştirmesidir. Boyut, biçim ya da üslup açısından yanlış seçilen bir görsel unsur, dilbilgisi ve imla hatalarıyla dolu bir cümleye benzetilebilir. Fotoğraf ve illüstrasyon öncelikle izleyicisini bilgilendirmelidir. Ama iyi seçilmiş bir görsel

unsur salt bilgi vermez; okuyucunun dikkatini çeker, kültür ve beğeni düzeyini yükseltir ve belleğinde yer eder.

Çocuk kitaplarının resimlenmesinde ise görsellik kavramı bu tanımın daha da ötesine geçerek kitabın özünü oluşturmaktadır. Çocuk kitaplarındaki resim, çocuğun beyninde yeni kavramları nesnel hale getiren bir unsur oluşturabilir, metinden bağımsız, metin olmadan tek başına da amaçlanan anlam bütünlüğünü sağlayabilir. Okuma bilmeyen çocuklara sadece diziler halinde verilmiş resimler anlamlı kılınabilir. Özellikle de resimli kitaplar okuma yazma bilmeyen çocuklar için yazı yerine geçmektedir (Becer, 2005; Gill, 1984).

İllüstratörün amacı, metne yardımcı olacak resmi, tüm yaratıcılığını, hayal gücünü ve teknik becerisini kullanarak oluşturmaktır. Kitap resmini yapan kişi anlatılan konuyu ve çocuğun gelişim özelliklerini iyi bilmelidir. Böylece konunun anlamını güçlendirebilir ve konuyu daha çekici hale getirebilir. Fred Ludkens'in çocuk gelişiminde kitap illüstrasyonlarının gerekliliğini şu sözleriyle anlatır; “İyi bir resim, iyi bir metin gibidir” (Çakır, 2001).

İllüstrasyonun ilk ortaya çıkışı olarak, mağara duvarlarına yapılan resimler örnek gösterilebilir. Bunun en büyük ve en önemli sebebi, bu resimlerin illüstrasyonda da var olan işlevsellik özelliğidir. Şimdiye kadar bulunmuş en güzel duvar resmi örnekleri; Güney Fransa'da Lascaux Mağarası'ndaki ve Kuzey İspanya'da Altamira Mağarası'ndaki duvar resimleridir (Şeref, 2008)

İllüstrasyonun işlevleri Keş'in (2001) alıntısına göre dekoratif, bilgilendirici, yorum ve düşünce işlevi olarak üç grupta incelenebilir.

Dekoratif illüstrasyonların işlevleri, tipografinin etkisini hafifletmek, çerçeve ve cetvel olarak hareket vermek ya da alanı dağıtmak için kullanılır... Bu tip çalışmalar en güzel örnek el yazmalarının kenarlarına yapılan “tezhip”lerdir. (Şener, 2008)

Bilgilendirme ve görsel açıklama alanını kapsayan bilgilendirici illüstrasyonlar, harita ve diyagram içinde tamamen doğrudan kullanılır. (Diyagramlar; bir makinenin üzerinde düğmelerin yanındaki şekiller, yani yüzey grafikleri birer diyagramdır.) Kullanım kılavuzlarındaki illüstrasyonlarda, illüstrasyonun bilgilendirici işlevini açıklar (Şener, 2008).

İllüstrasyonlar metni açıklayıcı yönüyle, yorum ve düşünce işlevini yerine getirmektedir. Bununla birlikte illüstratör anlatmak istediği düşünceyi herhangi bir metne bağlı kalmaksızın kendi yorum ve düşüncelerini aktarabilir, bunlara en güzel örnekler karikatür illüstrasyonlarıdır.

Ortaçağ el yazmaları, baskı kitapları illüstrasyonların önden gelen örnekleridir. Karışık ve pek çok süslemeli kitaplar, genellikle manastırlarda yapılmış dinsel konu üzerinedir. Yazıyı bulan insan, salt yazının yetmediği yerde resimsel görselleştirmeyi kullanmayı oldukça erken keşfetmiştir. Kitap resimlemenin tarihine baktığımızda ilk resimli ve yazılı eserlerin eski Mısır mezarlıklarında bulunan kitapçıklar olduğu bilinmektedir. Kitap resimleme ilk olarak süsleme amaçlı yapılmıştır. Yazılı eserleri süslemek, kitabı ilgi çekici hale getirmek ve güzelleştirmek için yapılmıştır.

II. yy'dan itibaren kitap biçimlendirme yöntemlerinde önemli yenilikler yapılmıştır. Kodex (Codex) denilen katlama ile sayfa yapma yöntemi II.yy'da bulunmuştur. Bu kitaplar aynı zamanda okuma yazma bilmeyenleri de aydınlatmak amacıyla illüstrasyonlarla desteklenmiştir. Bu kitaplarda illüstrasyonlar, metin kenarlarında veya metin içlerinde kullanılmıştır (İçmeli, 1996).

7. yy'dan başlayarak Batı ve Doğu Kültürlerinin karşılaşması; Çin buluşu olan kâğıdın ve kullandıkları kitap üretme teknolojisinin dünyaya yayılması kitap tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Hintlilerin bulduğu ağaç kalıplarını bez üzerine basma tekniği bu tarihten sonra kâğıt üzerinde kullanılmıştır (Liman, 2007).

Eski Yunanlılarda kitaplar, daha çok bilimsel ağırlıklı konular içerdiği için süslemeye çok az yer verilmiştir. Bu süslemelerde zaten sanatsal kaygılar gözetilmeden yalnızca kitapların başlangıç ve bitişlerini belirlemek için yapılmıştır. Kitabın bugünkü şekli, süslenmesi ve resimlenmesi Hristiyanlıkla beraber başlamıştır. Dini kitaplar, Hristiyanlığın yayılmasıyla beraber, kitap sanatçıları tarafından daha hayranlık uyandırıcı, saygı duyulan kitaplar haline dönüştürülmeye başlanmıştır. Metin içindeki konuları destekleyen dinsel hikâyeler ilk kez resimlerle desteklenince daha anlaşılır duruma gelmiştir.

Ortaçağda farklı ülkelerde aynı konular işlenmiştir. Fakat kitap resmi karakterlerinin birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Ortaçağda, kitap resimlerindeki süslemeler kırmızı ağırlıklı, sarı, yeşil, gümüş ve altın yaldız gibi renkli tasarımlar görülür. Bu tasarımlar ustaca teknikler kullanılarak ince ayrıntılı çalışılmıştır. Değişik renklerin kullanılması kitapların hazırlanmasındaki maliyeti arttırmıştır. Bu nedenle, kitap alımı azalmıştır.

13. yy'da pahalı kitapların insanların alım gücünü aşması, zorunlu olarak kitapların sadeleşmesine sebep olmuştur. Artık kitaplardaki resimler tek renkle, uçla çizilmekte ve sade bir şekilde boyanmaktaydı. Maliyetin düşük olması dini kitaplarla beraber eğitici, eğlendirici kitapların da yayılmasına sebep olmuştur. 15.yy'ın başlarında ağaç baskının kullanılmaya başlamasıyla kitap maliyetleri daha da ucuzladı. Ağaç ve sonrasında metal üzerine oyularak, kazınarak yapılan baskıların yerini taş baskı tekniği almıştır.

Rönesans'la birlikte yeni bir dünya görüşü olan Hümanizm önem kazanmış, bu anlayış her alanda kendini kabul ettirmiştir. İnsanlığın kültürel gelişim sürecinde, kitap ve kitap basımı yeni buluşların yapılmasını sağlamıştır (Liman, 2007).

Baskı tekniklerinin gelişmesi, illüstrasyonun belki de “özel ve özerk” oluşunu sağlayan bir nedendir. “Kitap illüstrasyonlarının gelişimi, ağaç baskının kullanıldığı kitapların basımı (15.yy) aynı dönemdir. İlk basılmış illüstrasyon M.Ö. 868'de

Çinlilere ait ağaç baskı kitap “The Chinese Diamond Sutra” dır.... 16. ve 17. yy.larda Japon “Ukiyoe okulu” renkli ağaç baskı tekniğini geliştirmiştir (Keş, 2001).

Metin ve illüstrasyonların üretilmesi için büyük bir faaliyet alanı sağlayan ve hareketli kullanılabilen baskının icadı 1440 yılında Gutenberg’in matbaayı bulmasıyla başlamıştır. Kitap yazım ve basım tekniklerinde yeni ufuklar açılmıştır. 15.yy’da geliştirilen metal gravür tekniğiyle ilk renkli kitap basımı gerçekleştirilmiştir (İçmeli, 1996). 1789 yılında bulunan Taş Baskı Tekniği 20. yy’da modern matbaanın temelini oluşturan Ofset Tekniği’nin ortaya çıkmasının sağlamıştır.

Sarı (2006) araştırmasında çocuklar için ilk resimli modern kitapların İngiltere’de ortaya çıktığını ve 1860-1970 arası dönemin en önemli isminin Edmund Evans olduğunu belirtmiştir. Çocuklar için bol renkli resimli kitapların seri halde basılmasını sağlamıştır. Ağaç baskı tekniğini yaymaya ve öğretmeye çalışmıştır. Bu alandaki sanatçıların ağaç baskı tekniğinde en üst seviyeye çıkmalarına yardımcı olmuştur. Çocuk kitaplarındaki bu yeni oluşumlar, etkilerini I.Dünya Savaşı’na kadar sürmüştür. Amerika Birleşik Devletleri’nde ve Avrupa’da oluşan bu ani değişim üzerine sanatçıların birçoğu yaşadıkları yerden göç etmek durumunda kalmışlardır.

19. yy. dan itibaren bilim ve teknolojinin gelişmesi, kitlesel üretimin başlamasıyla, gazete ve dergilerin, üretim ve ihracat yapan iş dünyasının, etkili görüntülere ihtiyaç duyması, illüstrasyon tekniğinin daha fazla ilgi görmesini sağlamıştır (Tepecik, 2002).

19.yy’da fotoğrafı tekniği Fox Talbot tarafından kullanılmıştır. Bu teknik kitap resimleme alanında sanatçıya büyük kolaylıklar sağlamıştır. Böylece illüstrasyon farklı bir sanat dalı haline dönüşmüştür. Tanır’ın (2001) alıntısına göre, 19. yüzyıl sonlarında fotoğraf tekniğinin bulunması, ofset ve klişelerin teknik olarak ilerlemesi, özgürleşmesini, illüstrasyonda sınırsız teknik ve boyama imkanlarını kullanmasını sağlamıştır (Şener, 2008).

20.yy'ın başından beri gelişim ve değişim içine olan baskı sektörü artık illüstrasyonların çoğaltmasını kolaylaştırmıştır. Özellikle I. Dünya Savaşı'ndan sonra, grafik tasarımcılar, geleneksel tarzların çağın gerisinde kaldığı düşüncesiyle, illüstrasyonların da yeni anlatım olanakları denemişlerdir. Endüstrideki devrimi ile illüstrasyon sanatı farklı bir üçüncü boyut kazanmıştır ve illüstrasyonun, bu yeni boyutu, çizimlerin geniş kitlelerce tanınmasını sağlamıştır.

Araştırmanın problemini oluşturan dijital teknoloji ve illüstrasyondaki rolü gelişen dünyanın herşeyi kolaylaştıran bilgisayar programları ile sanatçılara büyük olanaklar sağlayacağı düşünülmektedir...Estetik olarak memnun edici ve anlaşılabilir bir esere sadece insan denen varlık karar vermektedir. Teknoloji ise yeni araçlar ve çizim programlarıyla sanatçıya yardımcı olmaktadır (<http://www.encyclopedia.com>).

Günümüz grafik sanatçısı, kendini ifade etme konusunda geçmişe oranla çok daha fazla olanağa sahip olmuş, bireysel stiller ve teknikler yaratmış, görsel iletişim açısından grafik sanatlar ve illüstrasyonu vazgeçilmez bir hale getirmiştir (Tuna, 1997).

b. İllüstrasyon Geleneksel Türleri

Kurşunkalem ve Kuruboya Teknikleri

Yaratıcı süreç içerisinde, bir düşüncüyü görselleştirme amacıyla yapılan ilk karalamalarda (skeç) kurşunkalem kullanılmaktadır...Kurşunkalem, biçim ve kompozisyon araştırmalarında esnek çalışma olanağı sağlar. Kurşunkalemle karalamalardan, gerçekçi ve ayrıntılı resimlere kadar her türlü çalışma yapılabilir (Liman, 2007).

İllüstrasyon çalışmalarında kuru boya tekniği iyi sonuç veren tasarım tekniğidir. Çocuk hikayelerinde özellikle bu teknik çok kullanılmaktadır (Tepecik, 2002) Kuru boya ile çalışılırken önce açık tonlarla başlanmalıdır.... Yüzey ve gölgelerde zengin bir renk dizisi kullanıldığında etkileyici sonuçlar elde

edilmektedir. Ayrıca detaylı çalışmaya olanak vermektedir. Ayrıntı gerektiren çalışmalarda ince grenli ve düz yüzeyli kağıtlar tercih edilmelidir (Becer, 1997).

Kuru boyaların ise günümüzde suda eriyebilen tipleri bulunmaktadır. Bunlar marker, anilin boya ve mürekkeple birlikte kullanılabilir. Kuru boya çalışmalarında yüzey ve gölgelerde zengin bir renk dizisi kullanıldığında, etkileyici sonuçlar elde edilmektedir. Örneğin, bir yüzeyi yeşile boyarken; yeşilin değişik tonlarının yanı sıra, açık mavi, sarı ve kahverengiden de yararlanılabilir (Becer, 2005; Tepecik, 2002).

Mürekkeple Çizim Tekniği

Çizgi ile yapılan illüstrasyon çalışmalarında; tarama ucu ve rapido gibi araçlardan yararlanılır. Özel bir sapa takılan ve sivri uçlu bir metal olan tarama ucu mürekkebe batırılarak kullanılır. Çini mürekkebi, anilin, inceltilmiş guaj ve rapido mürekkebiyle kullanılabilir. Tarama ucu çalışmalarında değişik ton değerleri elde etmek amacıyla dik, yatay ve çapraz tarama tekniklerinden yararlanılır. Çizgiler kalınlaşıp birbirine yaklaştıkça, tonlar koyulaşır (Liman, 2007).

Rapidolar; 0,1 mm. ile 2.00 mm. kadar değişik iğne kalınlıklarında üretilen ve değişik renklerdeki özel mürekkeplerle kullanılan çizim kalemleridir. Rapido ile noktalanarak yapılan illüstrasyonlarda iyi sonuçlar elde edilebilmektedir (Becer, 2005).

Mürekkeple çizim tekniklerinde lavi tekniğinden de söz etmek gerekir. Bu teknik çini mürekkebinin sulandırılmasıyla gerçekleştirilir. Mürekkebin açık, koyu ve gri değerlerinin kullanıldığı bu teknikle ilginç sonuçlara ulaşılabilmektedir (Tepecik, 2002).

Keçeli Kalem ve Marker Teknikleri

Keçeli kalem ve marker günümüzün en yaygın taslak malzemelerindendirler. Uçları keçe ya da cam elyafından yapılan marker ve keçeli kalem çalışmalarında iyi sonuç almak için özel olarak üretilen yarı saydam marker kâğıtları kullanılmalıdır.

Bu malzemeler çabuk kurur, su kabı ve fırça gerektirmez. Suluboya, pastel, guaj gibi malzemelerle birlikte kullanılabilir (Becer,2005).

Suluboya ve Anilin Boya Teknikleri

Suluboya tekniği, kağıt veya benzeri emici yüzey üzerine su ve suluboya çeşitleri ile yapılan bir tekniktir. Suluboyalar genellikle tabletler biçiminde veya cam şişeler içerisinde krem halinde bulunmaktadır (Sarı, 2006).

İllüstrasyon çalışmalarında en çok tercih edilen tekniklerdendir. Suluboya tekniğiyle her tür illüstrasyon yapmak mümkündür. Baskı aşamasında iyi sonuç almak için kaliteli suluboyalar tercih edilmelidir (Tepecik, 2002).

Gerçek sulu boya, sadece arap zımkı ile temel boya maddelerinden (pigment) ibarettir. Su ile çözülen zımk, renge açıklık ve parlaklık vererek hafif bir cila etkisi gösterir (Sarı, 2006).

Suluboyalar, saydam ya da örtücü olarak kullanılabilir. Mürekkep kıvamındaki anilin boyalar ise cam şişelerdedir ve yüksek yoğunluktaki renkleri suyla açılabilir. Suluboya tekniğinin en belirgin özelliği, renklerin saydam ve canlı kullanımıdır. Boyamaya açık tonlardan başlanır. Renk tonları gerekli bölgelere katmanlar halinde sürülerek güçlendirilir ya da koyulaştırılır. Suluboya sabır ve titizlik isteyen bir tekniktir. Beyazın kullanılacağı yerlerde boyama yapılmaz, kâğıdın beyazından yararlanılır (Arslan, 2008).

Suluboya ve anilin çalışmalarında yüksek grenli kâğıtlar ve kaliteli samur fırçalar tercih edilmelidir. Kâğıdın greni arttıkça renk geçişleri yapmak kolaylaşır. Kâğıt suyla temas ettikçe kıvrılıp, dalgalanmaya başlar. Bunun önüne geçmek için kâğıt, ıslatılıp, düz bir yüzey üzerine kâğıt bandı yardımıyla gerilmelidir (Liman, 2007).

Suluboya ve anilin boya ile yapılan illüstrasyonlarda; maskeleme sıvıları (latex, kauçuk çözeltisi vb) ve maskeleme filmlerinden de yararlanılır. Maskeleme

sıvıları; kâğıt üzerine fırça ile uygulanır ve çalışmanın sonunda kâğıt yüzeyinden kolayca temizlenir. Bu teknikle yapılan illüstrasyonlarda iki tür boyama yöntemi kullanılır (Liman, 2007).

Becer'e (2005) göre, kuru boyama yönteminde renk tonları açıktan koyuya doğru sürülür ve her defasında bir önceki boya katmanının kurumması beklenir. Ayrıntılı çalışmalarda bu yöntem tercih edilmelidir. Daha deneysel ve ustalık isteyen sulu boyama yöntemi renk katmanları; kurumaları beklenmeksizin üst üste uygulanabilir. Renkler birbirleriyle karışarak daha soyut ve organik biçimler oluşturur.

Renkler dokulu, kâğıt ıslak kullanılıp boyaların birbirlerine karışmalarına izin verildiği zaman suluboya tekniği başarılı sonuçlanır. Boya akışını kontrol etmek istenildiği zaman yüzey yatay hale getirilir. Boyanın doğal karışımını sağlamak için yüzeyi ıslak tutmak gerekir. Böylelikle boya, kâğıdın üzerinde homojen bir şekilde dağılır. Suluboyada renkler ıslak oldukları zaman daha koyu görünürler. Bu yüzden resim boyanırken renkler biraz daha koyu kullanılmalıdır ki, resim kurduğunda istenilen renk elde edilsin (Borgman, 1979).

Pastel Boya Tekniği

Pastel çubukları, zayıf bir tutkalla ya da sakız ağacı zamkıyla karıştırılmış toz halindeki boya maddelerinden oluşan bir hamurdan yapılır. Gerçekten de pastel adını bu hamurdan almıştır (Arslan, 2008).

Pastel boya kuru ve yağlı pastel olarak iki çeşittir. Kuru pasteller, tebeşir olarakta bilinmektedir. Kuru pastel boyalar canlı renkleriyle kadifemsi, yumuşak etkiler bırakma özellikleriyle bilinirler.

Kuru ve yağlı pastel boyalarla uygulanan teknikle çocuk hikâyeleri, roman, masal illüstrasyonları tasarlanabilir. Pastel boyalar doğrudan kâğıt üzerine sürüldükten sonra, tümünün üzeri siyah pastel boya ile kapatılarak kazıma işlemi

yapılabilir. Işıklı renklerin ortaya çıktığı bu teknikle çocuk masalları için kullanılabilecek resimler yapılabilir (Tepecik, 2002).

Pastel boyama genellikle tüm boya tekniklerinde olduğu gibi, açık renklerden koyu renklere, yukarıdan aşağıya, geri plândan ön plâna doğru boyanırlar. Kuru pastelle çizilen yerler istendiğinde elle, pamuk veya bez yardımıyla sürülerek yayılabilir. Bu işlem yapılırken renkler birbirine karıştırılırken, kâğıdın yıpranmamasına ve renklerin kirlenmemesine özen gösterilir. Kuru pastel yağlı pastele göre daha dayanıksızdır. Sürtünme ve sarsılmadan zarar görebileceği için mutlaka sabitleme işlemi yapılmalıdır (Arslan, 2008).

Guaj ve Tempera Teknikleri

Guaj, suyla eritilerek inceltilir. Örtücü olmasına karşın; bileşimindeki su oranı arttıkça, suluboya gibi saydamlaşır. Guaj ya da Tempera ile homojen bir renk yüzeyi oluşturmak için boya kıvamının iyi ayarlanması gerekir. Birinci boya katı yatay fırça hareketleriyle sürüldükten sonra kurumaya bırakılır. Daha sonra ilk boyama yönüne dik açı oluşturacak biçimde ikinci kat sürülür (Becer, 2005).

Düz ve dokusuz yüzeylerin boyanmasında tercih edilen guaj boya da suluboya gibi oldukça sık grafik sanatlarda kullanılmaktadır. Guaj boyalar, yüzey yağlı, kaygan bir yapıya sahip olmadıkça her türlü kâğıt, tahta, seramik, cam, kumaş, alçı yüzeye uygulanabilir. Guaj boya tekniğinde kullanılan kâğıtların parlak ve fazla emici olmayan grensiz kâğıtlar ya da fon kartonları olması gerekir. Suluboya tekniğinde olduğu gibi fırça, sünger, su ve ilave olarak renkleri karıştırmak için palet kullanılır. Mat görünümlü olan guaj boya da renkler kurumadan üst üste sürüldüğünde çatlamalar olabilir. Bu nedenle alttaki renk kuruduktan sonra üstüne renk sürülmelidir. Beyaz suluboyanın tersine guaj boya da renkleri açmak için kullanılır. Bu nedenle renklerin karışımından zengin ara tonlar elde edilir, hataların düzeltilme olanağı vardır (Arslan, 2008).

Akrilik Boya Tekniği

İllüstratörler tarafından yaygın olarak kullanılan akrilik (polimer emülsiyon) boyalar, diğer su esaslı boyalara göre bazı üstünlüklere sahiptir. Bunlar çabuk kurur

ve kuruduktan sonra sudan etkilenmez. Bu nedenle üzerine başka bir su esaslı boya ile çalışılabilir. Suluboya gibi saydam, guaj boya gibi örtücü ve yağlı boya gibi kalın tabakalar halinde kullanılabilir (Becer, 2005).

Karışık Teknik

Bazen aynı çalışma üzerine birden fazla çizim ya da boyama tekniği uygulanabilir. Karışık teknikle yapılan çalışmalarda kullanılan bu teknikler şöyle sıralanabilir (Becer, 2005; Tepecik 2002):

1. Kurşunkalem üzerine suluboya ya da anilinle çalışma.
2. Mürekkeple çizim üzerine suluboya ya da anilinle çalışma.
3. Suluboya ya da anilin üzerine kuru boya ile çalışma.
4. Akrilik üzerine suluboya ile çalışma.
5. Guaj ya da akrilikle yapılmış bir çalışmayı kuru boya ya da pastelle gölgelendirme.
6. Suluboya ya da anilin üzerine guaj ya da akrilikle çalışma.

Püskürtme Tekniği

İllüstrasyon çalışmalarında püskürtme tekniklerinden de yararlanılabilir. Bu teknik titizlik ve ustalık ister, sonuçları görüntü ve baskı açısından oldukça başarılıdır.

Sulu ve yağlı boyaları yüzeye çeşitli aletlerle püskürterek koyu ve açık renk tonları, koyuluk ve açıklık geçişleri sağlanır. Püskürtme tekniği ile şekiller, açıklık ve koyuluklar noktalarla oluşturulduğu için bu teknikle yumuşak ve çok düzgün sonuçlar elde etmek mümkündür. (Tuna, 1997).

Sıvı ya da sonradan inceltilmiş boyaları hava kompresörleri ya da sıkıştırılmış hava tüpleri ile iki ve üç boyutlu yüzeyler üzerine aktarmada kullanılan kalem ya da tabanca biçimindeki araca pistole adı verilir. Püskürtme tekniğinde kullanılan yüzeyler; düz, kalın ve boya emici özelliklere sahip kâğıt ve kartonlardır. Mürekkep,

suluboya, anilin, guaj, tempera, akrilik ve yağlıboya inceltmek ve süzgeçten geçirmek koşuluyla, püskürtmede kullanılabilir (Becer, 2005; Tepecik 2002).

Bilgisayar Destekli İllüstrasyon Tekniği

Bilgisayar ortamında illüstrasyon, klasik çizim yöntemleri ve uygulamalarının masaüstü yayıncılık bağlamında bilgisayar grafiğinin sunduğu sayısal (dijital) zemine taşınmış biçimdir. Bu ortamda temel görüntü öğeleri, doğal renk pigmentleri değil, piksellerdir. (Özkoyuncu,1999)

Çağımızda bilgisayar, grafik tasarımının her alanına girdiği gibi, illüstrasyon tasarımı alanında da mükemmel sonuçlar vermektedir. Teknik ve ustalık aşamasını bilgisayar hallettiği için, tasarımcı iyi bir bilgisayar kullanıcısı ve yaratıcılık bilgisine sahip olduğu takdirde, hayal edilen her şeyi tasarlayabilmektedir (Tepecik 2002).

Bilgisayar, tasarımcı için fırça veya kalem gibi bir araçtır. Tasarımcının işini kolaylaştırmakta ve hızlandırmaktadır (Becer,1997). Bilgisayar destekli resimlemede tasarımcı, programları kullanmada başarılıysa, teknik açıdan zorlukları aşarak başarılı sonuçlar alabilmektedir (Metan , 2008).

Günümüz teknolojisinde en çok kullanılan illüstrasyon tekniğidir, deyim yerindeyse daha önce sayılan tüm dizgi tekniklerini müzelere kaldırmıştır. Kolay, ekonomik ve zamandan tasarruf sağlamıştır. Artık bilgisayar destekli illüstrasyonlar yapılırken sadece tasarım endişesi duyulmaktadır. Önceden verilen sayfa ölçüleri ve metin bilgileri hazır olunca tüm iş bilgisayarda çizim ve renklendirmeye kalmaktadır. İllüstrasyon bilgileri bilgisayarda sayısal olarak hafızada depo edilir, çeşitli çıkış araçlarına gönderilebilir ve her zaman başa dönülerek hataları düzeltme imkanı vardır.

Bilgisayarla çalışmanın bir illüstratöre kazandırdığı en önemli avantajlar arasında, kısa sürede çok sayıda modifikasyonu değerlendirme ve renk düzenlemesi yapabilme gelir. Bunun yanında kullanılan yazılımlar hemen her tarzda illüstratif

çalışmaya da uyum sağlayabilmekte ve bu yazılımlar sınırsız sanatsal yaratım seçeneği getirebilmektedir (Sarı, 2006).

Kullanılan yazılımlarda temel çizim araçlarının (airbrush, kalem, fırça gibi) bilgisayar teknolojisindeki karşılıkları yer almakta, ve kullanım açısından bazı avantajları da beraberinde getirmektedir (Sarı, 2006). Geleneksel püskürtme tekniği sayısal ortamdaki airbrush tekniği ile karşılaştırdığımızda gözle görülür bir kullanım kolaylığı göze çarpmaktadır. Bilgisayarda illüstrasyon sayesinde gürültülü bir kompresör, maskenin dışına taşmış boyalar ve tıkanmış kalem gibi olasılıklar ortadan kalkmıştır.

c. İllüstrasyonun Uygulama Alanları

İllüstrasyonların bir grafik tasarım ürünü olarak görsel iletişimi sağlamadaki etkisi ve önemi bilinmektedir. İllüstrasyon sanatçısı, metni zenginleştirmek ve kolay anlaşılır hale getirmek için resimlerinde, hedef kitlenin eğitim durumuna göre gerçeklik duygusunu etkilemeyecek abartmalara yer vererek fotoğraf makinesinden daha fazlasını yapmayı hedefler.

Günümüz meslek gruplarına göre çeşitlenmektedir. Fotoğraf ve ileri görüntüleme teknikleri, illüstrasyon tekniğiyle hazırlanmış olan görüntülerin bilgi kalitesine hala ulaşmamıştır. Örneğin; tıp alanında insanın iç organlarını gösteren illüstrasyonların kalitesi fotoğraflarla elde edilememektedir (Tepecik, 2002).

Bu sebeplerden dolayı, grafik sanatlar ve illüstrasyon çağlar boyu eğitici, etkin iletişim aracı olma ve yol gösterici olma özelliğini sürdürmüştür. İllüstrasyonlar yalnızca çocuk kitaplarında değil, artık günümüzde birçok alanda kullanılır hale gelmiştir. Tıp ve sağlık alanında canlıların iç ve dış yapılarının anlatımında konunun detaylandırılarak görselleştirilmesinde; mühendislik, biyoloji, botanik, endüstri gibi teknik bilgilerin ve organizmaların ayrıntılı anlatılmasında; ticari amaçlı kaset kapakları, CD, tiyatro, konser, turistik ilanlar, besin ambalajları, basın ilanları, takvimler, tebrik kartları, çıkartma ve etiketlerin tanıtılmasında kullanılmaktadır (Arslan, 2008).

Becer (2005) ve Tepecik'e (2002) göre; illüstrasyon kendi içinde farklı türlere ayrılır. Bunları şöyle sıralamak mümkündür;

Tıp illüstrasyonları: Tıp ve sağlıkla ilgili konularda canlıların iç ve dış yapılarını, organlarını detaylandırmak amacıyla yapılan resimleme çalışmalarıdır. İyi bir tasarım, anatomi ve biyoloji bilgisi ve tıpla ilgili bir uzmanın denetiminde çalışmayı gerektirir.

Teknik illüstrasyonlar: Mühendislik, biyoloji, zooloji, botanik, endüstriyel malzemeler gibi maddelerin ve organizmaların ayrıntılı görüntülerini, tanımlayıcı, açıklayıcı, öğretici ve bilgi iletme amaçlı yapılan illüstrasyonlardır. Yine bu tür illüstrasyonları yapacak tasarımcının, mesleğinde deneyimli olması, resimlenecek objenin hakkında teknik bilgilere sahip bir uzmanla çalışması gerekmektedir.

Ticari illüstrasyonlar: Bir ürün ya da hizmeti tanıtmak amacıyla yapılan bu tür çalışmalarda ayrıntı ön plandadır. Sinema, tiyatro ve konser afişleri, kaset ve CD kapakları, turistik ilanlar, besin ambalajları, basın ilanları, takvimler, tebrik kartları, çıkartma ve etiketler reklam illüstrasyonlarının uygulama alanları arasındadır. Mal ve mamul maddelerin üretim aşamasından, pazara sunulmasına kadar geçen süreçte izleyeceği yolları konu alan teknik veya tanıtım amaçlı yapılan illüstrasyonlar, tüketiciyi ikna edecek biçimde işlenmelidir. Bu tarz tasarımlar çeşitli broşür ve kitapların içinde de kullanılmaktadır.

Kültürel illüstrasyonlar: Toplumun günlük yaşayış ve davranış biçimlerinin, gelenek ve göreneklerinin resimlenmesidir. Örneğin; Kültür Bakanlığı tarafından halk oyunlarını yerli ve yabancı turistlere tanıtmak amacıyla kitap içlerinde kullandığı resimler kültür illüstrasyonlarıdır.

Bilgi amaçlı illüstrasyonlar: Çeşitli konularda halkı bilinçlendirmek amacıyla, yapılan tasarımlardır. Örneğin, Sağlık Bakanlığı tarafından çeşitli aşı kampanyaları

veya hastalıkların anlatılması, küçük kitapçıkların içinde halkı aydınlatmak için çalışılan resimlerdir.

Yayın illüstrasyonları: Yayın illüstrasyonları; gazete, dergi, kitap ve ansiklopedilerdeki makale, haber, öykü, roman, şiir ve açıklamalara eşlik eder. Yayın sektöründe çalışan bir illüstratör, üzerinde çalışacağı metnin içeriği hakkında bilgi ve görüş sahibi olmalı, metindeki mesaj ve duyguyu resim diline aktarabilmelidir.

Gazete, dergi, afiş, kitap kapağı gibi illüstrasyonun görsel malzeme olarak kullanılabileceği temel alanlarda bilgisayar teknolojisiyle yaratılmış örneklerle rastlamak mümkündür. Bunun yanı sıra web sayfaları, TV grafikleri gibi iletişim alanları karikatür ve sanatsal yaratım alanlarında da sıkça bu teknolojiyen yararlanıldığı görülebilmektedir. Masaüstü yayıncılıkta metin ve görsel elemanların aynı platformda ve bir arada kullanılabilmesi, bilgisayar ortamında gerçekleştirilen bir görsel çalışmanın klasik illüstrasyona oranla daha çabuk modifikasyonunun sağlanabilmesi ile günlük basının hızlı iletişim ilkesine başarıyla cevap verilebilmektedir (Özkoyuncu, 1999).

İllüstrasyonlarda, ilk kullanımından günümüze kadar gelişen teknolojinin etkisiyle; kağıdın özelliklerine ve baskı kalitesine göre kullanılan farklı teknikler vardır. Örneğin, 13.yy'da kitapların renkli ve ince ayrıntılı olarak sayfa sayfa çalışılması pahalıya mal olan kitapların resimlenmesinde kolay bir yol seçilmesini zorunlu kılmıştır. Tek renkle ve sade resimler yapılırken 15.yy'da, ağaç baskı resim tekniği kullanılmıştır. Sonraları metal ve taş baskı ile yapılan resimlendirmelerle karşılaşilmektedir (Arslan, 2008).

Günümüzde ise baskı makinesi gibi teknolojik gelişmelere bağlı olarak illüstrasyonlar kağıt üzerine ve bilgisayar ortamında yapılmaktadır (Arslan,2008). En yaygın illüstrasyon teknikleri; kurşunkalem ve kuruboya, mürekkep (lavi), keçeli kalem ve marker, suluboya ve anilin boya, pastel boya, guaj ve tempera, akrilik boya, karışık teknik ve püskürtme tekniği olarak sıralanabilir (Sarı, 2006).

d. Resimli Çocuk Kitaplarında İllüstrasyon Özellikleri

Kitapların bilgi iletme aracı olmasının ötesinde, çocuğun görsel eğitimine katkıda bulunmak ve ona öğrenmeyi sevdirmek gibi işlevleri de vardır. Bu da sanatsal ve estetik kaygılarla tasarlanmış, titiz üretim yöntemleriyle çoğaltılmış, çocuğa verilen önemin göstergesi niteliğindeki kitaplarla olasıdır. Kitabın ulaşmak istediği sonucun, hedef kitle ile bütünleşmesi gerekmektedir. Bu kitlenin beğenileri ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.... Çocukların gelişim özellikleri düşünülmeden hazırlanan kitaplar onlarla bütünleşemez (Doyran, 1997).

Yılmaz (2005) araştırmasında Baral'dan (1989) yaptığı alıntıya göre, kitap resimlerinde resmin görevi metnin gerektirdiği ya da izin verdiği ölçüde durumları ve olayları daha belirgin kılmak, olanaklar ölçüsünde metni zenginleştirmek, canlandırmak ve daha geniş boyutlara götürmektir. Resim her şeyden önce çocuğun yaşantılara katılma ve çevresiyle ilişki kurma yeteneğini arttırmalıdır... Bu açıdan resimli çocuk kitapları ülkemizde gereken önemi görememektedir. Yabancı yayınlarda ve batılı yayınevlerinde kitap illüstrasyonuna verilen değer büyüktür. Kitap illüstrasyonları, yurtdışında ayrı bir çalışma gerektiren ve farklı özelliklere sahip olan bir iş alanı haline dönüşmüştür. Sadece çocuk kitapları resimleyerek hayatını devam ettirebilmek ülkemiz şartlarında mümkün olmadığından ülkemizde bu alanda yetişmiş çok illüstratörümüzde bulunmamaktadır.

Yurtdışında üretilen resimli kitaplar ülkemizde çeviri kitap şeklindedir. Geçmişe baktığımızda 1950'lerde yaşanan çeviri kitap sorunlarının hala gündemde olduğu görülür. Yabancı kaynaklı resimli çocuk kitapları dilleri Türkçe olmasına karşın anlatılan konun ele alınış şekli nedeniyle kültür farklılığı oluşturmaktadır. Bu nedenle resimli kitap çocukta beklenen etkiyi gösterememektedir. Ülkemizde telifi alınmış kaliteli resimli çocuk kitabı sayısı oldukça azdır.

Şafak'a (2007) göre, bir hikaye kitabının kusursuz olabilmesi için hem metin içeriği ve tasarımı, hem de kullanılan malzeme, üretim ve baskı teknolojisi açısından kusursuz olması gerekir. Bir ders kitabının metinleri hazırlandıktan sonra gelen grafik tasarım sürecinde sanatçı kitabın kapağını, cildini, tipografi karakterini,

harflerin puntosunu, satır aralarını, illüstrasyonlarını ve renklerini, baskı tekniğini kitapla ilgili her türlü detayı birlikte değerlendirmek zorundadır. Gelişim dönemindeki çocuğun beğeni duygusunu geliştirmek “özgüven gelişimi açısından çok önemlidir. Kitaplar çocuk ruhunu yakalayabilen, onların dünyasına seslenebilen önemli araçlardır. Nasıl ki kitap içeriğinin nitelikli olmasının başarılı bir yazarla bağlantısı var ise; aynı kitabın tasarımının da nitelikli olması yine bu yaklaşımla seçilen grafik tasarımcıyla doğrudan bağlantılıdır.

Çocuk kitaplarındaki resimlemeler, gerek okul öncesi gerekse ilköğretim yaşındaki çocukların yaratıcı gücünü göz önüne alarak yapılmalıdır. Resimler, çocuklara yeni yaşantılar, yeni bilgiler, yeni değerlendirmeler verebilmelidir. Çocuk kitapları illüstrasyonları motivasyonu sağlamalı, dili stimüle etmelidir. Tüm resimlemelerde estetik değer olmalıdır...(Erkmen, 2003). Resimli kitap illüstrasyonları, çocuğun hayal gücünü, estetik beğenilerini ve zeka gelişimlerini olumlu yönde etkilemelidir. Çocuğun dünyayı ve içindeki varlıkları tanımalarına yardımcı olmalıdır (Sarı, 2006).

Bozdağ’a (2000) göre, asıl olması gereken ise çocukların renkli bir dünyada yaşadıkları göz önüne alınarak hareket etmektir. İllüstratör çocuk kitabı resimlerken çocuğun yaratıcı ve estetik gelişimine katkıda bulunabilmesi için empati oluşturmalıdır. Genel biçim, kompozisyon, ritim kaygısına renkler metnin konusuna ve anlatılmak istenilen atmosfere uygun olarak düşünülmelidir.

Resimlemede ya da tasarımda yalınlıkla yüzeysellik birbirinden çok farklı kavramlardır. Yalınlık; deneyim, birikim ve araştırmaya dayanan, yoğun çalışma gerektiren seçici bir yaklaşımdır.... Alman editör ve Sanat Eğitimi Hareketinin öncülerinden Heinrich Wölfflin, anlaşılır, sanatsal yönü olan, herhangi bir belirsizlik içermeyen, yüzeysel olmayan fakat basit bir şekilde tasarlanmış resimler ile çocukların estetik eğitimlerinin desteklenebileceğini 1894 yılında belirtmiştir (Kaya, 2000).

Kitap resimleme çalışmalarında pek çok illüstrasyon tekniği bir arada veya ayrı ayrı kullanılmaktadır. İllüstrasyonlarda hangi tür tekniğin kullanıldığı önemli değildir, önemli olan nesnenin özünde taşıdığı gerçekliktir. Bu özelliği sağlayabilmek için çocuk dünyasına yakın olmak gereklidir.

Kitap illüstrasyonlarında detaylar çok önemlidir. İllüstrasyondaki detay, genel elemanların canlılığını güçlendirecek yeterlilikte olmalıdır. Kağıt kalitesi, sayfa formatı, yazı puntoları, yazılardaki blok etkisi, kapak düzenlemelerine de önem verilmelidir, özellikle basım hataları yapılmamalıdır (Özünel, 2000).

Çocuk resimlerinde, on iki yaşına kadar birebir benzetme kaygısı yoktur. O halde yapılan resimler benzetmeye çalışılmamalı, yani fotoğraflık bir yaklaşımla yapılmamalıdır. Zevkle izlenebilecek, güzel şeyler yapmaya yönelik olmalıdır. Çocuk, resimle baş başa kaldığında sanatsal zevk alırken, okuduklarının farkında olmadan, zorlanmadan daha iyi anlayacaktır. Bu nedenle illüstrasyonun sanatsal imge etkisi de önemlidir ve çocuğun bilincinin gelişip dönüşmesinde etken oluşturmaktadır. Formlardaki ritim,...kompozisyon bütünlüğü, denge veya dengesizlik resmin genel atmosferinde boğuculuk yaratmamalıdır. Özgür ifadelere yer verilmelidir... Çizgilerin, formların, kıvrımların renklerle uyumlu olması ve resimlerdeki tiplerin de illüstrasyonda aynı ahengi taşıması gerekmektedir.

Resimlemede renklerin kullanımı da üzerinde durulması gereken önemli konulardan biridir. Her ne kadar resimlemede çizgilerin anlatım gücü önemli ise de renkli resimler çocuklar için ilgi çekici olmaktadır. Birçok rengin bir arada kullanımında renkler arası uyum ve bütünlüğün sağlanmış olması çok önemlidir. Renkler çizgi gücünden ön plan çıkmamalı renk ve çizginin kullanımı bir bütün oluşturmalıdır (Tür ve Turla, 1999).

Çocuk kitaplarında yer alan resimlerin işlevlerini üçe ayırabiliriz:

- Süsleyici resimler
- Metni tamamlayıcı resimler
- Metni tamamlayıcı ve yorumlayıcı resimler (Yılmaz, 2005)

Süsleyici resimler, konunun açıklanmasına yardımcı olmaktan çok, onun sembolik yönünü belirtmeye, hayal gücünün artmasında, estetik duygunun gelişmesinde yararlı olmaktadır (Oğuzkan, 1979).

Metni tamamlayıcı resimler bazen sözcüklerin yerini tutarak, bazen de yorumlama görevini yerine getirerek yapılacak işleri gösterebilir. Bu resimler öğretici, eğlendirici, eğitici resimlerle pek çok yeni kavram çocuklara tanıtılabilir. Çocukta kalıcı kavramaların oluşmasına yardımcı olabilir. Ancak resimler sade olmalıdır... Resimler çocuğun yaş ve ilgi seviyesine uygun olmalıdır (Öncül, 1989).

Metni yorumlayıcı resimler anlatılması zor olan, ayrıntılı ve karmaşık nesnelerin ve olayların kolayca kavranmasını sağlamak amacıyla tasarlanabileceği gibi bazı doğal ve teknik olayları açıklamada da kullanılabilir. Bu tür resimlerle çeşitli varlıklar başlıca özellikleri ile çocuklara tanıtılabilir... (Stewig, 1988; Oğuzkan, 1979; Yılmaz, 2005).

1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın bu bölümünde, resimli çocuk kitaplarındaki illüstrasyonların dijital teknoloji kullanılarak yapılmasının amacı ve önemi açıklanmaya çalışılmıştır.

a. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma genel olarak dört amaç altında toplanmaktadır.

1. Bilgisayar ortamındaki çocuk kitabı illüstrasyon çalışmalarına yol gösterici olmaktadır.
2. Bu alanda kullanılan belli başlı programların başta gelen özelliklerinden faydalanılarak illüstrasyonlar hazırlanabilmesine yardımcı olmaktadır.
3. Illüstrasyonların çalışılma sürecinde hangi işlemlerden geçmesi gerektiğini açıklamaktır.
4. Yeni yöntem olarak dijital teknolojinin çocuk kitapları illüstrasyonlarını nasıl geliştirdiğini göstermektir.

Dijital İllüstrasyonun Önemi

Bilgisayar illüstrasyonu veya dijital illüstrasyon, tamamen dijital araçların bünyesi altında yapılan ve illüstratörün el hünelerini kullandığı tablet mouse gibi sanatçının kontrolü altında olan, yönlendirici cihazlar yardımıyla oluşturulan görsellerdir.

Dijital illüstrasyon ile Computer Graphic Art (CGA) matematiksel modellemelerle oluşturulan sanat olarak ifade edilebilir. Fakat, dijital illüstrasyon ile “Bilgisayarca Oluşturulan Sanat” (Computer Graphic Art ,CGA) sanatçı faktörüyle birbirinden farklıdır. Grafik ürünlerinden farklı kabul edilen kitap illüstrasyonları dijital illüstrasyon olarak değerlendirilebilir. Computer Grafik Art daha çok grafik çalışmaları için kullanılmaktadır. Dijital illüstrasyon daha çok geleneksel tarzda illüstrasyonun yerini alma yolundadır. Resimlemelerde sağladığı kolaylıklardan dolayı artık dijital illüstrasyonun yeri illüstratörler açısından önemlidir. Yerli ve yabancı pek çok illüstratör bilgisayar programlarını kullanarak illüstrasyonlar veya fotoğraflar üzerinde etkileyici sonuçlar elde etmektedir (Sarı, 2006).

Resimlemenin bilgisayara taşınmasındaki diğer bir neden ise, gelişen teknolojiyle birlikte baskı teknolojisinin de kaliteyi yakalama çabasıdır. Günümüzde “Bilgisayardan Kalıba Pozlandırma” “Computer to Plate” (CTP) adıyla geliştirilen yeni sistemde ise film kullanılmaksızın bilgisayardan doğrudan kalıba pozlandırma yapılabilmesidir. Bu yeni sistemle film aşaması ortadan kalkmıştır. Böylece baskı sürecinin hızlanmış ve maliyet azalmıştır. Görüntünün direkt olarak kalıba geçirilebilmesi, film aşamasındaki küçük tram (nokta) kayıplarının da önlenmesini sağlamıştır (britannica.com, 2007). Böylelikle kitap baskılarında daha kaliteli görüntüler elde edilmiştir.

İllüstrasyonda dijital teknolojinin kullanılması grafik ve boyama programları, tarayıcılar, basınca duyarlı grafik tablet, dijital fotoğraf makinesi, dijital baskı araçları, dijital film kalıpları gibi daha birçok araç ile mümkündür.

80'lerin sonunda Türkiye'de kendini göstermeye başlayan bilgisayar teknolojisi günümüzde her evde bulunur hale gelmiştir. Pek çok sektörde farklı amaçlar için bilgisayar kullanılmaktadır. Bilgisayarın hayatımızdaki rolü de gittikçe büyümektedir. İllüstratörlerin kullanımına yönelik üretilen programlarla kitap resimleme alanında da kullanılmaya başlanan bilgisayar, illüstratöre sınırsız olanak ve pek çok kolaylık sağlamaktadır. Bununla birlikte bilgisayar baskı sürecini kısaltmıştır. Kaliteli ve hızlı üretimle sektörün gelişmesine yardımcı olmuştur. Yayınevlerinde dijital illüstrasyon bölümleri oluşturulmuştur. Tasarımcılar kendine ait alanları bilgisayar ortamında oluşturmuşlardır.

Tarayıcı resimlemede önemli bir yere sahiptir. Halen daha ilk skeçleri elde çalışan illüstratörlerin sıkça kullandığı tarayıcı gittikçe genişleyen olanakları da beraberinde getirmeye devam etmektedir. Önceleri A4 olan tarayıcı kapasitesi artık plan çizimlerini taramasını yapacak kadar artmıştır. Taramayı belli genişlikte ama değişken uzunluklarda yapabilmektedir.

Grafik tablet, son yıllarda ülkemizde de kullanımı artan grafik tablet basıca duyarlı olmasıyla dijital illüstrasyonun geleneksel yöntemlerin geride bırakılmasını sağlamıştır. Kalemine basınç uyguladığınızda kalınlaşan çizgi, basıncı azalttığınızda incelebilmektedir. Günümüzde birçok illüstratör kolaylıkla grafik tablet kullanabilmektedir. Bu gelişmeler sayesinde ulaşılan illüstrasyon kalitesi ve artan zaman içinde yapılan denemelerle kitap resimlemeleri kısa sürede hem daha yaratıcı hem de daha işlevsellik kazanmıştır.

Bu araştırma dijital illüstrasyon ile yeni karşılaşılan illüstratöre kaynak oluşturulması amacı ile yapılmıştır. Bu nedenle çalışmaların baskı aşamaları ve dijital araçların özellikleri ve kullanımı gibi konulara yer verilmiştir. Ayrıca bilgisayara ait ayrıntılı bilgilerin, illüstratöre dijital ortam konusunda yol gösterici olarak düşünülmüştür. Bu nedenle ayrıntılı bilgilerin çalışma sayfası ayarlarında yardımcı olacağı görülmektedir.

Bitmap

Bitmap: Görüntü piksellerini bit-bit tanımlayan sıkıştırılmamış bir grafik biçimidir. Bilgisayar ekranında (display space) bir resmi görüntülemek için gereken tüm renk bilgilerinin ekranı oluşturan piksel (ekran çözünürlüğü kapsamında en küçük resim parçası “piksel” olarak adreslenebilir.) renk bilgilerinin verildiği resim formatları için yapılan genel bir tanımdır. Gif, jpg, bmp, pcx, png, tif, psd, örnek bitmap formatlarıdır.

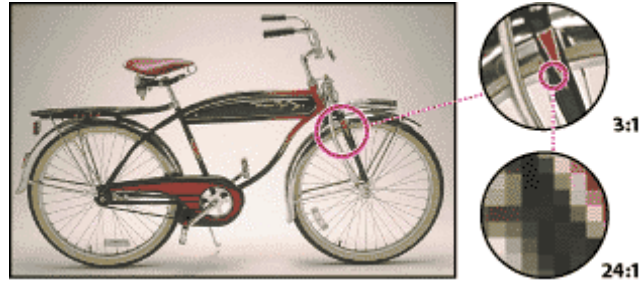
Raster veri yapısında tüm detay türleri, koordinatları (satır ve sütun numaraları) bilinen resim elemanları ile temsil edilirler. Bilgisayar ekranında yer alan her bir piksel, grafik üzerinde belirlenebilen en küçük elemanı temsil eder. Her pikselin, bir grafik elemanın parçası olup olmadığı hücrelere ait renk değerleri ve renk tonu farklılıkları ile de temsil edilebilir. Raster veri yapısında her bir pikselin taşıdığı sayı, o pikselin alanı üzerinde temsil ettiği detayın bir göstergesidir. Bu şekilde bilgisayara depolanan veriler, her bir piksel için bir bit kullanıldığından, bilgisayar üzerinde az yer kaplamakta, ton veya renk bilgisi içeren veriler ise 1 ile 24 arasında değişen bitler ile temsil edildiğinden daha fazla yer kaplamaktadırlar.

Grafik üzerinde ne kadar farklı sayıda nesne varsa, o kadar sayıda da farklı koda gereksinim vardır. Dolayısıyla bu farklı kodları depolamak üzere bilgisayar ana belleğinde her bir piksele karşılık yeteri kadar bit ayrılması gerekir. Örneğin her bir piksele karşılık bilgisayar ana belleğinde 8 bit ayrıldığında en çok $2^8=256$ farklı nesnenin raster teknikle kodlanması mümkün olabilir.

Şehsuvaroğlu'nun (2000) araştırmasında bahsettiği gibi; çözünürlük, raster yapıda verinin doğruluğunu ve tamlığını belirleyen piksel boyutudur. Raster teknikte bir pikselin her yerinde aynı detayın olduğu varsayılır. Buna göre gösterimin inceliği piksel boyutu ile ters orantılıdır. Verinin çözünürlüğü düştükçe, pikselin gerçek dünya üzerinde temsil ettiği alanın büyüklüğü artar. Böylece de temsil edilen detayların doğruluğu azalır. Piksel boyutu düştükçe, her bir pikselin temsil ettiği bölgenin alanı küçülür. Bu durumda da detaylar daha doğru biçimde temsil edilirler. Piksel boyutu büyüdükçe çok küçük detayların ve eğri sınırların temsil edilmesinde

sorunlarla karşılaşıldığından özellikle çizgisel illüstrasyonlar da çözünürlüğün yüksek tutulması detayı güçlendirir.

Bir resim dosyası için format seçerken; resmin sıkıştırılmış olması, saydam olması, raster veya vektörel grafikte olması 2, 4, 8, 16 veya 24 bit olması gibi özellikleri tercih sebebidir. Piksel formatları, birbirlerinden kodlama, sıkıştırma ve algoritmaları gibi temel farklı özellikleri nedeniyle ayrılırlar.

Resim67: Bir Piksel Resim Dosyası
<http://www.aeystudio.com/tips/illustrator/tips/images/bitmap.gif>

Bitmap dosyaları ekranda görebilmek ve yazıcılardan baskı alabilmek için Pixel tabanlı programların bilgisayara yüklenmiş olması gerekir. Bitmap formatları, resmin çözünürlüğüne bağlı sabit bir tanımlama ile resmi oluştururlar (Raster tekniği). Bu haliyle eğer resmi ölçeklendirirsek (küçültme/büyütme) birçok ayrıntıyı kaybedebiliriz. Yukarıdaki örnekte de görüldüğü gibi bisikletin belli bir bölümü 24 kat büyütüldüğünde görüntünün bozularak pixellerin ortaya çıktıkları açıkça görülebilmektedir.

Bmp formatlı bu tip dosyalarda her zaman aktarma sorunları yaşanmaktadır. Resimlerin kalitesinde ödün vermeden baskısı yapılsın istenir. Fakat dosya boyutu yüksek olan çalışmalarda baskı esnasında problemler oluşmaktadır. Bu nedenle bu tür dosyaları sıkıştırma yöntemleri uygulanması gerekir.

Sıkıştırma yöntemleri, kayıplı ve kayıpsız olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sıkıştırma işleminden sonra dosyaların boyutlarında önemli ölçüde küçülme sağlanır. Kayıpsız yöntem Wave Table ve LZW türü dosyalar, kayıplı yöntem ise JPG dosyalar örnek verilebilir. Kayıplı sıkıştırmalarda dosya kayıt sırasında veri kaybına

uğrayabilir ve resim dosyasının görüntüsü daha sonra karşımıza orijinaline göre bozuk olarak çıkabilir. Bu nedenle sıkıştırma bilgisayarlı çalışma açısından bilinmesi gereken bir ayrıntıdır.

Kaydetme esnasında illüstrasyonların baskı kalitesini ayarlayabilmek için formatlara da kısaca değinmek gerekir.

GIF (Graphics Interchange Format): BMP formatındaki resimler çok hızlı bir format olmalarına rağmen, bilgisayarda çok fazla yer kapladıkları için tercih edilmezler. Kullanılacak resim dosyası 256 renkten fazla ise, bu dosyayı GIF olarak kullanmak en iyi çözümdür. Gif dosyaları iyi bir sıkıştırma algoritmasına sahiptirler ve görüntülenme hızları da oldukça yüksektir. Gif dosyalarda 8 bit ve 256 renk sınırlaması vardır. Bu nedenle GIF dosyaları en fazla 256 renk derinliğine sahiptir. Ama bu kısıtlı renk derinliği çok daha fazla sıkıştırma imkanı sağlar. GIF formatlı resim dosyaları Web ortamındaki web listeleycilerinde görüntülenen resimler için standart bir resim formatıdır.

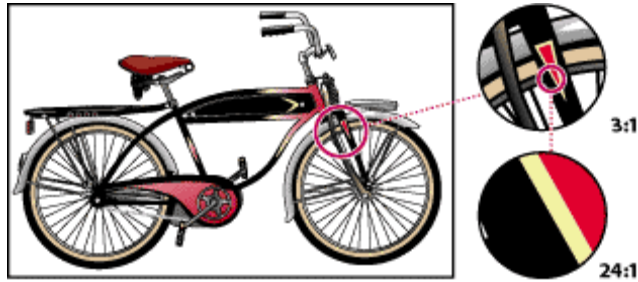
JPEG (Joint Photographics Experts Group): JPEG, ISO standardı ile tanımlanmış bir formattır ve bir çok değişik kodlama sistemleri içerir. Kullanılacak resim 256 renkten fazla ise GIF formatını kullanmak mümkün değildir. Bu dosya BMP olarak kaydedilirse diskte çok yer kaplayacaktır. Bu durumda BMP yerine JPEG resim formatı kullanmak çok daha iyi bir alternatif olacaktır. Buna rağmen JPEG'in az renk içeren uygulamalarda hem kaliteyi düşürdüğü, hem de dosya boyutunda önemli bir değişiklik sağlamadığı gözden kaçırılmamalıdır.

TIFF (Tagged Image File Format): 1, 8, 24 bit'lik formatları vardır. sıkıştırılmış ve sıkıştırılmamış 2 farklı tipi mevcuttur. 1 bit olanı fakslardaki dosya iletişimi için kullanılmaktadır. Çok renkle uğraşıldığı zaman yer çok önemli değilse, TIFF resim formatı kullanılabilir. JPEG'e göre daha az küçülme sağlamasına rağmen, yüklenme hızı daha fazladır. TIFF formatı farklı işletim sistemleri ve uygulamalar arasında kayıpsız ve esnek bir dosya değiş tokuşunu sağlaması nedeniyle tüm çalışmalar için uygun bir format olarak bilinmektedir. TIFF'in desteklediği birçok

sıkıştırma yöntemi vardır. Bunlar arasında en çok kullanılan kayıpsız LZW sıkıştırma yöntemidir. TIFF ayrıca çok sayıda alfa kanalını desteklemektedir. Kayıt sırasında fotoğrafın kullanılacağı işletim sistemi olarak PC veya Mac seçilebilmektedir. TIFF dosyaları ikili dosya, indekslenmiş renk, gerçek renk RGB, CMYK, Lab gibi nerededeyse tüm biçimleri destekler.

Vektör

Vektör veri yapısında detaylar nokta, çizgi veya alan geometri şekillerinden biri ile temsil edilirler. Nokta detay, bir koordinat çifti ile; çizgi detay çizgi üzerindeki noktalar zinciri ile, alan detay ise başlangıç ve son koordinatları aynı olan noktalar zinciri ile temsil edilir. Vektör tabanlı grafik formatlarında ise, tanımlamalar bağlı olduğu için ölçeklendirmelerde kayıp önlenir. Vektörel uzantılar (dosya adının sonuna programın kayıt tanımı yapan kısaltmalardır) ise CAD formatları ve Post Script formatlarından oluşmaktadır. Bunlar ps, eps, ai, cdr, fh gibi sayabiliriz.

Resim 68: Bir Vektörel Resim Dosyası
<http://www.aeystudio.com/tips/illustrator/tips/images/vektor.gif>

Bu teknik terimlerden yola çıkarak, vektörel bilgisayar programlarında büyütme ve küçültme noktalar üzerinden olduğu için illüstrasyon ölçülerindeki değişiklikler ve baskı anındaki çözünürlük kalitesi değişikliğe uğramamaktadır. Aynı zamanda da Bitmap çalışmalara göre bilgisayar belleğinde daha az yer kaplamaktadır.

b. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, dijital teknolojinin ve teknolojik araçların illüstrasyona sağladığı olanaklar ile bu olanakların çocuk kitabı resimlemede kullanımı bağlamında illüstratör açısından önemi büyüktür.

Çocuk gelişimini etkileyen kitap illüstrasyonlarının çalışılması sırasında dijital teknolojinin kullanımı illüstratörlere kolaylıklar sağlamaktadır. Bu araştırma, belli başlı grafik programlarının önemli özelliklerinin kullanımı ve sonuçları açısından çalışma sırasında oluşabilecek sorulara basit yanıtlar aramaktadır. Bu araştırmada, açıklanan programlar başlangıç aşamasındaki illüstratöre yol göstermesi açısından da önemlidir. Bu araştırmadaki, dijital teknoloji araçlarının tanımları ve içerdiği özelliklerin anlatımı illüstratörün hangi araçlarla çalışması gerektiğini göstermektedir.

Çocuklar için hazırlanmış, resimli çocuk kitabı illüstrasyonları çocuğun gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bu dönemde okuma bilmeyen çocuk birebir olarak kitap ile iletişimi illüstrasyonlar aracılığıyla sağlamaktadır. Nitelikli illüstrasyonlar çocuğun öğrenmesini ve algılamasını geliştirebildiği gibi çocuğun estetik beğenisini de geliştirerek sanat zevkinin oluşmasında etkilidir. Çocuğun kitap ile ilişkisinin başlamasında, okuma alışkanlığının oluşmasında illüstrasyonun etkisi büyüktür. Çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun illüstrasyonlar, çocukta okuma isteğini artırıcı etki oluşturacaktır. Bu nedenle, okul öncesi eğitimi veren kurumlarda kullanılacak olan kitaplar seçilirken, her açıdan çocuğa uygunluğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu dönemde çocuğa okunan kitaptaki her bir sözcüğe dikkat edilmesi kadar ona sunulan görsel materyallerin niteliğine de dikkat etmek gerekmektedir.

Birçok ülkede çocuk kitabı illüstrasyonları ciddi olarak önemsenmektedir. Bu nedenle, kitap illüstrasyonu uzmanlık gerektirmektedir. Kendi içinde kuralları ve sınırlamaları vardır. Bu alanda gelişmiş ülkelerde illüstratörler hayatını bu şekilde kazanmaktadırlar. İllüstrasyonun önemli görüldüğü ülkelerde kitap illüstrasyonu zaman içinde ayrı bir sanat kolu ve sektör haline gelmiştir. Kitap resimleme yayınevleri tarafından önemsenmesi de bu sektörün gelişimini hızlandırmıştır.

Sarı'ya (2006) göre, çağdaş bir eğitim anlayışı çocuğa eleştirel bakmayı, yorum yapabilmeyi ve sorgulayabilmeyi öğretmelidir. Bu tür davranışların oluşumu ise çocukların okuma öncesi çağdan itibaren bilinçli bir şekilde ve özenle seçilmiş kitaplar ve çocuk psikolojisine uygun illüstrasyonlarla donatılmış kitaplarla sağlanabilir. Ülkemizdeki pek çok ders kitabı çocuklara gerekli olan birçok bilgi, beceri ve tutumu kazandırmaktan uzak kalmaktadır. Sadece ders kitaplarının bir insanı her yönden yetiştirmesi zaten mümkün değildir. Ders kitaplarının yanı sıra diğer kaynaklarla da çocukların eğitimleri desteklenmelidir. Çocuk öyküleri, çocuğun eğitimini destekler nitelikte olması, onların yeni düşünceler geliştirmesine ışık tutması bakımından ayrı bir öneme sahiptir.

Çocuğun gelişimi içinde çocuk kitaplarının resimlendirilmesi oldukça önemlidir. Bu alanda çalışma yapacak olan illüstratörlerin çocuğun gelişim özelliklerini çok iyi bilmesi, çizimlerinde onların anlayabildiği dili kullanması gerekmektedir. Çocuğun gelişim düzeyine uygun, resim dili kullanılan, günlük hayatıyla bağlantılı olayların anlatıldığı, eğlendirirken öğreten kitaplarla eğitim alan çocukların yaşama sevincinin arttığı görülür, çocuğun kendini tanımasına yardım eder, iç dünyasını ifade edebilmesini ve çocuğun dil gelişimine katkı sağlar.

Resimlerde hayal öğelerine yer verilmesi çocuğun hayal gücünü zenginleştirir. Hayal öğeleri, fanteziler çizgilerle somutlaştırılmalıdır. Böylece çocuk hayalle gerçek arasındaki ilişkiyi daha kolay kurabilmektedir. Resimlerde ne kadar ayrıntıya yer verileceği de önemlidir. Çocuğun metinde gelişen olay ile kolay ilişki kurmasına yardım edecek oranda basit ve sade bir resimleme olmalıdır. Olayda sözü geçen bir ayrıntı var ise resimde mutlaka olmalıdır. Diğer taraftan olayda önemli bir yeri olmayan ya da gereksiz ayrıntılar çocuğun dikkatini dağıtır ve resim-metin ilişkisini kurmasını zorlaştırır (Tür ve Turla, 1999). İllüstrasyonlarda bulunan karakterlerin ifade edilme şekli de doğru olmalıdır. Karakteristik özellikleri doğru resmedilmelidir. Önemli karakterler ya da öğelere daha çok yer verilerek ön planda tutulmalıdır. (Şener, 2008)

Dijital İllüstrasyon Araçlarının Çocuk Kitabı Resimlemedeki Önemi

Gelişen Teknoloji yaşamın her alanında varlığını hissettirmektedir. 90'ların başında sadece iş yerlerinde bile zor görülen bilgisayar artık neredeyse her evin vazgeçilmezi durumundadır. Bilgisayar ve internet günümüz insanını araştırmaya iten gelişime açık bir araçtır. Her gün yeni bilgilerin, resimlerin, programların ve hatta oyunların ortaya çıktığı bu teknolojik araç bu kadar hayatın içine girebiliyorsa, illüstrasyon gibi grafik tasarım gibi zaman ve emek isteyen ürünlerde kullanılmalıdır. Bilgisayarın ve diğer teknolojik araçların kullanılması teknolojik gelişimin hız kazanmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda gelişen teknoloji kullanıldığı takdirde açıklanmaya çalışılan bu özel programlarda değişime açık olacaklardır.

Çocuk gelişimi olgusu içinde vurgulanmaya çalışılan kitap illüstrasyonlarını oluşturmak için bir fırçanın verebileceğinden daha fazlasını içeren bilgisayar, yine insan unsurunun arka planındadır. Çünkü yaratım metni okuduktan sonra illüstratör de başlamaktadır. Eskiz çizimi kompozisyon oluşumu derken renklendirme aşamaları hepsi birer insan unsurunu gerektirmektedir. Bilgisayar, illüstrasyon çalışmalarında sınırsız olanaklar sunabilen teknolojik bir araçtır.

Lewis'e (2006) göre, bir resimli kitap resimlerine bakmak ve kelimeleri okumak suretiyle anlaşılır. Resimlerin ve metnin aynı sayfaya bir arada basılabilmesine bağlı olarak gelişen bu "yaratıcı özgürlük" ise yalnızca baskı teknolojisindeki gelişmeler sayesinde olmuştur. Eğer resimlenmiş romanlarda ve uzun metinlerde olduğu gibi, resimlemeler kitabın bir yerinde ve yazı başka bir yerinde olsaydı, resimleme ve metnin bu türden birbirine örülü bir ilişki içerisinde bulunabilmesi olanaksız olurdu.

Bir gökyüzü veya bir yıldız kümesi geleneksel yöntemlerle çalışılırken birçok nedenden dolayı ikinci kez tekrarlanma olasılığı yüksektir. Fakat dijital illüstrasyonda, silme ve yapılan işlemi geri alma gibi komutlar sayesinde illüstrasyon içinde oluşan hatalar kolayca düzeltilebilmektedir. Bu şekilde illüstratör, düzeltmelere harcadığı sürede illüstrasyon üzerinde araştırma yapabilir. Bu geri alma komutu çok basit olmasına rağmen kazanılan süre illüstratör için değerli olmaktadır.

Bilgisayarın sunduğu en küçük olanağın illüstratöre araştırma zamanı bıraktığı düşünülürse diğer özelliklerin faydaları göz ardı edilememektedir.

Araştırmacının açıklamaya çalıştığı, teknolojinin her şeye ait bir parçayı içinde bulundurduğu düşüncesi gelişen eğitim sisteminde de yerini almaktadır. Türker, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda şöyle açıklamıştır; “Teknoloji, eğitim yararına, sürekli yeni kolaylıklar ve yeni çözümler üretmektedir... Teknolojinin bir uzantısı olan bilgisayar, tasarım eğitiminde mantıksal kavramların uygulanış biçimini araçsallaştırmıştır. Bu anlamda bilgisayar, tasarımda en gelişmiş araç haline gelmiştir. Estetik ve plastik kavramlar, bilgisayar ortamında tasarım ilkeleri doğrultusunda düzenlendiğinde, anlamlı organizasyonlar oluşturarak varolurlar. Bu özelliklerinden dolayı bilgisayar tasarım eğitiminde öncelikli bir teknik araç durumuna gelmiştir... Bilgisayar destekli grafik tasarım (Computer Art Design) derslerinde, gerek Türkiye gerekse yurtdışında yaygın olarak kullanılan iki program tipi vardır... Vektörel Tabanlı Programlar (Freehand, Illustrator, Corel Draw...) Piksel Tabanlı Programlar (Photoshop, Corel Painter...)....”. Bu alıntı, üniversite eğitimine yansıyan gelişen teknoloji kavramının, tasarım derslerinde kendini gösterdiğini açıklamaktadır.

1.3 Problem Cümlesi

Çocuk kitaplarının resimlemede dijital teknoloji nasıl kullanılır?

1.4 Alt Problemler

- 1- Resimli çocuk kitaplarının çocuk gelişimine yönelik olarak;
 - a- Okul öncesi çocuğun gelişimine uygun kitap özellikleri nelerdir?
 - b- Okul öncesi çocuğun gelişimine uygun kitap illüstrasyonları nasıl olmalıdır?
- 2- Dijital İllüstrasyon tekniğinin uygulanmasına yönelik olarak;
 - a- Çocuk kitapları resimlemede kullanılan teknolojik araçlar nasıl kullanılmalıdır?
 - b- Bilgisayar çocuk kitapları resimlerken hangi programlar kullanılmalıdır?
 - c- Dijital illüstrasyonda kullanılan programların sağladığı olanaklar nelerdir?

d- Grafik programlarındaki yaratıcılığı geliştiren yönler nelerdir?

e- Dijital illüstrasyonun hangi yöntemler kullanılır ve bu süreçte nasıl bir yol izlenmektedir?

1.5 Sayıtlar

Bu araştırmada, yararlanılan kaynakların ve bu konuyla ilgili araştırmaların içerdiği bilgilerin doğru olduğu kabul edilmiştir. İnternette ve dergilerde yayınlanmış, makale ve röportajlardan edinilen bilgilerin doğru olduğu kabul edilmiştir.

1.6 Sınırlılıklar

Bu araştırmada;

* Okulöncesi ve okuma- yazma dönemi çocuklar kapsam içinde tutulmuştur.

* Bu araştırmada dünyadaki kitap gelişimi 16.yy, Türkiye'deki gelişimi Tanzimat Dönemi itibari günümüze kadar olan belli başlı kitaplar konu edilmiştir. Bu araştırmada, bu tarihler içerisindeki çalışmalar incelenmiştir.

* Araştırma google arama motoru ile sınırlıdır.

* Yabancı kaynaklar, gigapedia.com ve en.wikipedia.com ile sınırlıdır.

* Bilgisayar programı olarak, Macromedia Freehand, Corel Draw, Adobe Illustrator, Adobe Photoshop, Corel Painter programları konu edilmiştir. Ayrıca, tarayıcı, dijital fotoğraf makinesi ve grafik tablet gibi araçlar konu edilmiştir.

* Araştırmada bahsedilen program bilgileri Private Computer (PC) olarak aktarılmıştır.

1.7 Kısaltmalar

AI : Adobe Illustrator Programı

FH : Macromedia Freehand Programı

CDR : Corel Draw Programı

EPS : Encapsulated Postscript

PS : Postscript

GIF : Graphics Interchange Format

JPG : Joint Photographics Experts Group

- BMP : Bitmap resim dosyası uzantısı
 PNG : Portable (Public) Network Graphic
 TIFF : Tagged Image File Format
 PSD : Photoshop Design format uzantısı

1.8 İlgili Yayın ve Araştırmalar

Bu araştırma sırasında, yurtiçinde YÖK tez arşivi, Üniversite Kütüphanesi, bağımsız araştırma kurumlarından yararlanılarak pek çok kaynağa ulaşılmıştır. Yurtdışındaki kaynaklara ise www.gigapedia.com, <http://gigle.ws> ve www.en.wikipedia.com internet adreslerinde kaynak kitap edinilmiştir. Bütün ulaşılan bu kaynaklar araştırmanın amacını ve kaynağını oluşturmuştur. Ayrıca güvenilir olduğu düşünülen birçok günlük sanat-haber, eleştiri, röportaj ve makaleden yararlanılmıştır.

Grossman (2008), “Dijital Painting Fundamentals with Corel Painter X” adlı araştırma kitabı, Corel Painter ile yapılabilecek dijital illüstrasyon ile ilgili bilgileri içermektedir. Bu çalışmaya, gigapedia sitesinde ulaşılmıştır. Orijinal dili ingilizcedir. Çalışma sırasında yapılan çevirilerde yorumlamalar yapılmıştır. Programın kullanılmasına yönelik tavsiyeler ve nasıl kullanılabileceği hakkındaki bu çalışma Thomson Course Technology tarafından basılmıştır.

Bloom (2009) “Dijital Painting in Photoshop” adlı çalışma, Elsevier Inc.’e aittir. Photoshop programının resimlemede kullanılması ile ilgili olan bu çalışma program içindeki özelliklerden bahsetmektedir. Bu çalışmada, geleneksel tekniklerin dijital illüstrasyondaki oluşumunu aşama aşama anlatmaktadır.

“Our palettes have changed over time because of the types of materials that were currently available. The colors available to Warhol were not available to Monet. The colors used by Van Gogh were not available to Michelangelo. In short, our materials dictate the limitations and opportunities that we, as artists, work Under.” (Bloom, 2009).

Steuer (2004) “The Adobe Illustrator CS Wow! Book” adlı çalışma Adobe Programı ile ilgilidir. Benjamin Franklin en iyi bilgisayar kitabı ödülünü almıştır.12

bölümden oluşan yurtdışında çok bilinen bu kaynak kitap Adobe Illustrator programın ait özelliklerin kullanımına yönelik bilgileri içermektedir. Her bölümde programın farklı özelliklerini ayrıntılı şekilde açıklamıştır. İllüstratöre yol gösterici olarak tasarlanmış kitap dijital illüstrasyonun Adobe Illustrator programıyla nasıl oluştuğunu anlatmaktadır. Dil ingilizcedir. Bu kaynağa gigapedia sitesinden ulaşılmıştır.

Sarı (2006) “Çocuk Kitapları illüstrasyonları Üzerine Bir Araştırma ve Bir Örnekleme” adlı araştırmasında illüstrasyonun tanımı, gelişimi minyatür sanatıyla olan ilişkisi, çocuk kitapları illüstrasyonları hakkında genel bilgilerin neler olmaları gerektiği, işlevleri, türleri, teknikleri, çocuğun kitapla olan ilişkisini, temel özellikleri, fiziksel özellikleri, araştırmanın genelinde bahsedilen çocuk kitabı illüstrasyonlarının taşıması gereken özellikleri barındıran illüstrasyon örneği kapsamındadır. Bu çalışmada, çocuk kitabı illüstrasyonları geleneksel teknikler kullanılarak yapılan çalışmaların tarihsel açıdan derinlemesine incelemesi bağlamında önemlidir. Bu araştırmanın amacı, illüstrasyon konusunda illüstratörün gelişimine, özgün eserlerin ülkemizde artmasına, illüstrasyonun çocukların düşün gelişimlerdeki katkılarına, ve çocuğun estetik gelişimin küçük yaşlarda başlaması gerektiğine dikkat çekmektir.

“Çocuk kitapları resimlemede karakter yaratma” adlı araştırma, resimli masal kitaplarında özgün karakter yaratma konusunda illüstrasyon sanatçılarının incelemesi gereken, yaratılacak olan karakterlere ait önemli aşamaların olduğunu göstermektedir. Bu araştırma, çocuk kitapları resimlemede karakter yaratmanın teknikleri ve örneklerini, farklı illüstratörler tarafından yaratılan ünlü illüstrasyon karakterlerini inceleyerek görsel olarak yaratılan karakterin çocuğun kişiliğinin ve estetik zevklerinin gelişimindeki yerinin nedenli önemli olduğunu belgelemektir (Mardi, 2006).

“İlköğretim okulları ilk kademedeki okutulan ders kitaplarının resimlemeleri yönünden değerlendirilmesi” adlı araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında ilk kademedeki okutulan ders kitaplarının dış yapı özellikleri ve bunlar içinde

“resimlemeler (illüstrasyonlar)” konusundaki yanlışların ve eksikliklerin belirlenmesidir. Araştırma 2004–2005 eğitim-öğretim yılında MEB tarafından ilköğretim 1., 2., 3. sınıflara gönderilen kitaplardan, Almanya’da ilk üç sınıfta okutulan kitaplardan uzman görüşleriyle elde edilen verilerle ve ayrıca Bursa ve Niğde illerinde görev yapan 40 sınıf öğretmenin görüşlerine yer verilerek gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırmanın verileri söz konusu kitapların görsel yönden incelenmesi, bu kitaplar hakkında sınıf öğretmenlerine ve uzmanlara uygulanan bir anketle toplanmıştır. İlk ankette toplam 15 madde bulunup sınıf öğretmenlerinin görüşleri 10 maddede belirlenmiştir. Bu anketle, sınıf öğretmenlerinin okuttukları ders kitaplarındaki resim, fotoğraf gibi görsel donanımların öğrencilerin eğitim-öğretimine olan etkisi üzerine genel görüşleri alınmış, öğrencilere verdikleri metin veya bilginin örneklenmesinde, konunun anlaşılmasında yaşadıkları güçlükler ortaya çıkarılmıştır (Yılmaz, 2005).

Neydim’in (1995) “Türkiye’de çeviri çocuk edebiyatında tarihsel süreç içerisinde çizilen çocuk figürlerine toplumsal bakış açısından yüklenen işlevler” adlı araştırmasının amacı, çocuk kitaplarındaki figürlerin tarihsel süreç içerisinde gösterdikleri değişimleri ve bu değişimlerde o dönemde etkin olan dünya görüşlerinin çocuk figürlerine nasıl yansıdığını göstermektir.

“Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi” adlı araştırma, Türkiye’de Türkçe basılmış yerli ve yabancı resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili mesajları içerip içermediklerini analiz etmek amacıyla planlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 1980-2003 yılları arasında basılmış olan, kütüphanelerde, özel koleksiyonlarda ve piyasada bulunan ve random yöntemiyle seçilmiş olan 45 çeviri, 195 yerli kitap olmak üzere toplam 250 kitap oluşturmuştur. Ayrıca, seçilen kitapların bir öykü özelliği taşımasına dikkat edilmiştir. Kitaplar, araştırmacı tarafından geliştirilen ve üç uzman görüşü alınarak hazırlanan “Benlik Kavramı Konuları Kontrol Listesi” ile değerlendirilmiştir. Kontrol listesinde 6 genel konu bulunmaktadır. Her genel konunun alt konuları bulunmaktadır. Her bir genel ve alt konuyu işlemiş olan kitap sayısı belirlendikten sonra tablolar oluşturulmuştur. Tablolar, SPSS 12.0 programıyla analiz edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda; örnekleme oluşturan resimli çocuk kitaplarının en fazla işlenen genel konusunun akran ve çevre ilişkileri olduğu, en az ise akademik durum ve fiziksel görünüm olduğu saptanmıştır. Bu nedenle, az sayıda işlenen konulara daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği düşünülmüştür (Işıtan, 2005).

Arslan (2008) “1. kademe birinci sınıf Matematik, Türkçe ve Hayat Bilgisi ders kitaplarındaki illüstrasyonların grafiksel açıdan incelenmesi” adlı araştırma 2007–2008 eğitim-öğretim yılında Bolu İli Merkez İlçede bulunan 4 ilköğretim okulunun 1. kademesinde görev yapan toplam 15 birinci sınıf, sınıf öğretmeni ile yapılmıştır. Bu araştırma, konu ile ilgili alan taraması yapılarak, farklı okullardan seçilmiş birinci sınıf öğretmenleriyle görüşme ve bu görüşmeler sonunda uzman görüşlerinden yararlanılarak oluşturulmuş anketlerle hazırlanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde, anket sorularının grafikselleştirilmesinde, “T” testi kullanılmıştır. Araştırmanın amacı, eğitimin birinci kademesindeki ders kitaplarının illüstrasyonlarının uygunluğunu araştırmaktır.

Liman’ın (2007) “İlköğretim 1. kademe ders kitabı illüstrasyonlarının tasarım ilkelerine ve öğrencilerin algı düzeyine uygunluğu” adlı araştırması, Araştırmada, ilköğretim I. kademe ders kitabı illüstrasyonları(resimlemeleri), tasarım ilkeleri ve çocukların algı düzeylerine göre değerlendirilmiştir. Bu araştırma, nitel bir araştırma olup, araştırma çeşitlerinden “temel araştırma” grubuna dahildir. Araştırmanın amacı; bu konuda var olan bilgilere yenilerini eklemektir. Var olan bir durum, var olduğu şekliyle ve kendi koşulları içinde değerlendirildiğinden bu araştırma “tarama modeli”ne uygundur. Araştırmanın evreni; MEB tarafından onaylanmış ilköğretim ders kitabı illüstrasyonlarıdır. Oranlı küme örnekleme yöntemiyle seçilen örneklem; MEB tarafından onaylanmış 2005-2006 eğitim-öğretim yılında geçerliliği devam eden ilköğretim müzik ders kitabı illüstrasyonlarıdır.

Şeref (2008) “Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik masal kitaplarındaki illüstrasyonların incelenmesi” adlı araştırmasında, okul öncesi dönem eğitimi veren kurumlarda kullanılan masal kitaplarındaki illüstrasyonları incelemiştir. Bu araştırmada, okul öncesi dönem çocuğunun gelişim özellikleri doğrultusunda

anaokullarında kullanılan masal kitaplarındaki illüstrasyonların uygunluğu uzman görüşleri doğrultusunda ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Verileri elde etmek için 13 ölçütten oluşan bir veri toplama materyali hazırlanmıştır. 10 uzman görüşü alınarak veri toplama materyalinin kapsam geçerliği sağlanmıştır. Araştırmanın örnekleme amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Elde edilen verilerin güvenilirliği “Uyuşum Yüzdesi Formülü” kullanılarak hesaplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak elde edilen bulguların frekansları belirtilmiş, kitaplardan alınan örneklerle desteklenerek yorumlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini, 2007-2008 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı 5 devlet okulu, 4 özel okul olmak üzere toplam 9 anaokulunda kullanılan kitaplardan 20 adet masal kitabı oluşturmaktadır. 13 ölçütü bulunan veri toplama materyali kullanılarak incelenen 20 masal kitabına göre sayısal verilere ulaşılmıştır. Her masal kitabı, içerisinde bulunan illüstrasyon sayısı kadar form kullanılarak incelenmiştir. Veri toplama materyalinde “Evet”, “Kısmen” ve “Hayır” olmak üzere üç seçenek bulunmaktadır. İnceleme, araştırmacı dahil olmak üzere, 3 alan uzmanı tarafından yapılmıştır. Daha sonra 3 alan uzmanının ortak görüşleri doğrultusunda, masal kitaplarında bulunan her illüstrasyon için bir form oluşturulmuştur. Verilerin çözümlenmesi için bu formlar kullanılmıştır (Şeref, 2008).

Erkmen (1996) “Çağdaş Bir Ders Kitabı Nasıl Olmalı? Ders Kitabını Mükemmel Yapan Nitelikler” adlı makalesinde ders kitaplarının fertler, aileler, toplumlar ve ulus üzerinde tesirleri ve etkileri yönünden eğitim ve öğretimi etkileyen en önemli unsur olduğunu, bu etkinin kuşaklar üzerinde etkisini göstereceğini, ders kitaplarının çocuğa ilk kez güzeli göstermek ve estetik olguyu aşılama açısından da son derece önemli tesirleri olduğunu; iyi tasarlanmış, kaliteli malzemeyle hazırlanmış ve kaliteli bir baskı niteliğine sahip ders kitaplarıyla eğitimin daha da hızlanacağını savunmuştur. Ders kitaplarının daha özenli ve dikkatli yayımlanması açısından Milli Eğitim Bakanlığı’nın bünyesinde oluşacak yazarlardan,

eğitimcilerden, pedagoğlardan, grafik tasarımcılardan, illüstratörlerden ve yayıncılardan seçilmiş bir otoritenin ortaya konulmasında büyük yararlar olacağı inancında olduğunu belirtmiştir.

İçmeli (1996) Türkiye’de İlköğretim Kitaplarında Fiziksel Yapı, Tasarım ve İllüstrasyon Sorunları” adlı makalesinde aşağıdaki görüşlerini aktarmıştır: “Yurdumuzda ilköğretim alanında yayınlanan ders kitaplarının fiziksel yapısının, tasarımının, illüstrasyonlarının gelişmiş ülkelerdeki ders kitaplarının gerisinde olduğunu görülmektedir. Bu da çocuğun veya gencin kitaba karşı duyduğu ilgiyi ve saygıyı azaltmakta, ayrıca zaman ve malzeme israfına sebep olmaktadır. Kitap tasarımı; iyi bir kitabın oluşumunda yadsınamayacak kadar önem taşır. Bu yönden ilköğretim kitaplarını gözden geçirdiğimizde küçümsenemeyecek kadar hatalar ortaya çıkmaktadır. Yazı karakterleri ve puntoları yanlış seçilmekte, harf, kelime ve satır aralıkları, yazı bloklarının etrafındaki boşluklar yanlış ele alınmaktadır. Başlık, alt başlık ve metin düzenlemelerinde hiçbir görsel endişeye yer verilmemektedir. Sayfa düzenlemelerinin yanlış yapılması, puntoların okuyanın yaşına göre düşünülmemesi okuma aksaklığını getirmekte; dolayısıyla öğrenme zorluğuna sebep olmaktadır. İllüstrasyonların, fotoğrafların, şekillerin ve metinlerin üst üste, yan yana, gelişigüzel konması da sıkıntı yaratmakta ve kitabı sevimsiz hale sokmaktadır. Bu kitaplarda figürler kuru, sevimsiz, espriden uzak çizilmişlerdir; çoğu özgün değildir. Nitekim yabancı kitapların illüstrasyonlarından yararlanıldığı, fotokopi yoluyla kopya edildikleri sık sık görülmektedir. İllüstrasyonlarda çok fazla renk kullanımı, renklerin yan yana getirilmesindeki görsel yanlışlıklar, siyah beyaz değerlerin hesaba katılmaması, kapladığı alanlardaki oran hataları kitapların görünümüne olumsuz yönde etki etmektedir.”

“İlköğretim birinci sınıf ders kitapları illüstrasyonlarının; çocuğun eğitimine katkısı” adlı yüksek lisans araştırmasında İlköğretim ders kitaplarının illüstrasyonlarının, grafiksel tasarım özellikleri açısından durumunu saptamak, illüstrasyonların çocuğun estetik eğitimine katkısını belirlemek; kitapta yer alan illüstrasyonların analizlerini yaparak, seçilecek sayfalara yeni illüstrasyon örnekleri ile, öneriler bir çözüm olarak sunulmuştur (Doyran, 1997).

“İlk okuma ve yazma öğretiminde illüstrasyondan faydalanma” adlı yüksek lisans tezinde alfabe kavramını, çocuğun yakından taradığı objelerin resmi ile ilintili bir şekilde öğretmek ve bu yolla çocuğun okuma ve yazmasını öğrendiği her harf ve kelime üzerinde, açık kavrama ve anlama sahibi olmasıdır. illüstrasyonun görsel iletişimindeki gücünü eğitim amaçlı bir çalışmayla etkili ve faydalı bir hale getirmeye çalışılmıştır (Tuna, 1997).

Çakır (2001) tarafından gerçekleştirilen “6-12 Yaş Çocuklar İçin Yapılmış İllüstrasyonların Değerlendirilmesi ve Yeni İllüstrasyon Önerileri” adlı araştırmada bir öykü kitabında bulunan bütün illüstrasyonların nasıl olması ya da olmaması gerektiği belirtilerek öneriler getirmek amaçlanmıştır. Çocuklara yönelik yapılan anketler sonucunda, çocukların duygu ve düşünceleri esas alınmak şartı ile ilgi ve istekleri doğrultusunda kitaplar hazırlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Uygulama yapılan çocukların istekleri ve arzuları doğrultusunda bir hikaye kitabı oluşturulmuştur.

Sürmeli (2004) tarafından gerçekleştirilen “Türkiye’de 7-12 Yaş Seviyesi Masal Kitapları İllüstrasyonlarına Eleştirel Bir Bakış ve Öneriler” adlı araştırmada Türkiye’de 7-12 yaş seviyesi masal kitapları illüstrasyonlarının niteliğinin sorgulanması ve nitelikli olabilmesi için gerekli unsurların saptanması amaçlanmıştır. Araştırmada öğretmenlerle yapılan anket uygulaması ve incelenen 11 adet masal kitabının bulguları sonucunda masal kitapları illüstrasyonlarının çocuklar üzerinde bırakacağı olumlu ve olumsuz etkiler göz önünde bulundurularak yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca araştırmada bir masal kitabı örneği uygulanmıştır.

BÖLÜM III.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, örneklem, verilerin toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanmasında yararlanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmanın verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden “temel araştırma” yöntemi kullanılmıştır. Çünkü bu çalışmada amaç; bu konuda var olan bilgilere yenilerini eklemektir. Aynı zamanda bu araştırma, araştırma modellerinden “tarama modeli”ne uygun bir çalışmadır. Var olan bir durum, var olduğu şekliyle kendi koşulları içinde değerlendirilmiştir (Karasar, 2004).

Literatür taraması problemin önemini gösterme, araştırmanın desenini geliştirme ve araştırma bulgularını önceki bilgiyle ilişkilendirme amacıyla yapılır. Literatür taramasının bu doğrultudaki işlevleri şöyle sıralanabilir (Balcı, 2001, 64):

1. Problemin tanımlanma ve sınırlandırılmasına yardımcı olmak,
2. Araştırmayı tarihsel bir perspektife yerleştirmek,
3. Araştırmada istenmeyen tekrarları önlemek,
4. Uygun yöntem ve ölçülerin seçilmesinde yardımcı olmak,
5. Bilgilerin önceki bilgiyle ilişkilendirilmesine yardımcı olmak ve araştırmalara imkan vermektir (Yıldız, 2005).

Bu çalışmada verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Betimsel analizde doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Veriler araştırma sonuçlarına göre sınıflandırılabileceği gibi, veri toplama aşamalarında elde edilen ön bilgiler ışığında da düzenlenebilir (Altunışık ve diğerleri, 2001).

3.2 Evren ve Örneklem

3.2.1 Evren

Bu araştırmanın evreni; yurtdışında 16.yydan günümüze kadar geleneksel tekniklerin ve çeşitli baskı teknikleri ile yapılmış ödüllü resimli çocuk kitaplarını; gelişmiş grafik ve resim programlarını; dijital teknolojiye ait gelişmiş araçları kapsamaktadır.

3.2.2 Örneklem

Nitel araştırmalarda amaç genelleme değil, bütüncül bir resim elde etmektir. Nitel araştırma çalışılan konuyu derinlemesine ve tüm olası ayrıntıları ile incelemeyi amaç edinmektedir. Bu nedenle, nitel araştırmada, örneklem seçimi araştırma probleminin özelliği ve araştırmacının sahip olduğu kaynaklarla yakından ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

En genel anlamıyla örnekleme, bir bütünün kendi içinden seçilmiş bir parçasıyla temsil edilmesidir. Bu teknik, bir araştırmayı geniş ve gereksiz bir bilgi yükünden kurtararak zaman, para, eleman ve gereç artırımını sağlar.

Bu araştırmada örneklem Adobe Illustrator, Adobe Photoshop, Corel Painter özellikleri üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu içerdiği özellikler bakımından ileri seviyedeki üç grafik programı yurt içi ve yurtdışında en çok kullanılmasından dolayı seçilmiştir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Ön kaynak taramasının ana amacı, detaylı konu başlıklarının belirlenmesidir. Yöntemi de, ana konu başlığına göre yapılan rastgele taramadır. Bunun anlamı şudur: Herhangi bir araştırma konusunun detaylı konu başlıklarını belirleyebilmek için, az çok o konu hakkında bir fikir sahibi olmak gerekmektedir (Yıldız, 2005). Bu araştırmada önceki yıllarda yapılan araştırma tezleri incelenerek konu hakkında fikir sahibi olunmuştur.

Detaylı kaynak taramasının amacı, yapacağınız araştırma ile ilgili tüm ana ve önemli kaynaklar ile, araştırmanızı destekleyebilecek yardımcı kaynaklara ulaşmaktır. Yöntemi ise belirli kaynakları araştırmaktır. Ön kaynak taraması ile hem detaylı konu başlıkları, hem de ana konu başlığı itibariyle önemli kaynaklar belirlenir. Bu aşamada detaylı konu başlıklarına göre kütüphaneler ve internetten kaynak taraması yapılabilir. Ayrıca, sıklık analizine göre en önemli kaynakların nerelerde olduğu ve bunlara nasıl ulaşılabileceğinin belirlenmesi de detaylı kaynak taraması sırasında yapılan faaliyetlerdendir.

Bu araştırmada, internet üzerinden ve yazılı kaynaklardan alıntılara yer verilerek hazırlanmıştır. Bu alanda yapılan araştırmalar bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu konu üzerindeki kaynak yetersizliği illüstratörler ve bu konu da araştırmalar yapacak olan araştırmacıların kaynak ihtiyacına yönelik bu araştırma problemi ortaya konmuştur. Bu nedenle incelenen tezlerin kaynak bölümlerinden araştırmaya başlanmıştır. Yüze yakın yazılı kaynak taranmıştır.

İncelenen araştırma tezlerinde bahsedilen illüstrasyon tekniklerinin bilgisayar konusundaki eksiklikleri göz önünde bulundurularak detaylı araştırmaya internet üzerinden; gerekli anahtar sözcükler (illüstrasyon, dijital illüstrasyon, kitap resimleme, illüstrasyon teknikleri, çocuk edebiyatı, türkiyedeki çocuk çevirileri.. gibi) girilerek İngilizce ve Türkçe olarak google arama motorundan araştırmaya devam edilmiştir.

3.4 Veri Çözümleme Teknikleri

Yıldırım ve Şimşek (2006) nitel araştırmayı; “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamaktadırlar.

Bu araştırmanın veri çözümlemesinde verilerin kodlanması yöntemi kullanılmıştır. Verilerin kodlanması aşamasında araştırmacı elde ettiği verileri irdelerek, bu verileri anlamlı bölümlere ayırmaya ve her bölümün kavramsal

olarak ne anlam ifade ettiğini bulmaya çalışır (Creswell, 2003). Sözü geçen bu bölümler bazen yalnızca bir sözcük olabilirken bazen bir cümle, bazen bir paragraf, bazen de sayfanın tamamı olabilir. Kendi içerisinde anlamlı bir tutarlılık gösteren bu bölümler araştırmacı tarafından isimlendirilir; kısacası kodlanır. Araştırmacı tüm verileri bu şekilde kodlar ve böylelikle bir kod listesi oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2006; Fraenkel & Wallen, 2000).

Kodlama sürecinde kullanılan kavramlar, araştırmacının kendisinden, taradığı literatürden ya da sadece elde ettiği verinin kendisinden gelebilir. Yani araştırmacı elde ettiği veriler arasından anlamlı bölümü bir bölümü kodlarken o bölümdeki anlamı en iyi şekilde betimleyebilecek bir kavram bulmaya çalışır. Üç tür kodlama biçimi vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006):

1. Daha önceden belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama;
2. Verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama;
3. Genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama.

Bu araştırmada daha önceden belirlenen kavramlara göre yapılan kodlama kullanılmıştır. İncelenen araştırma tezlerinden oluşan kavramsal çevreye yeni bilgi olarak dijital illüstrasyon kavramı eklenmeye çalışılmıştır. Kitap illüstrasyonlarında kullanılan bu teknik kavram açıklamaları yapılırken güncel olan internet kaynakçaları taranmıştır. Veriler yorumlanarak aktarılmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM III.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmacı tarafından elde edilen bilgilerin yorumlanmasına ve alt problemlerin çözümlenmesine çalışılmıştır.

3.1. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum

“Okul öncesi çocuğun gelişimine uygun kitap özellikleri nelerdir?”

Çocuğun sağlıklı gelişimi ve nitelikli eğitimi için küçük yaşlarda kitap alışkanlığı kazanmasına yardımcı olmak gerekmektedir. Çünkü kaliteli uyarıcıya sahip olan resimli çocuk kitabı çocuktaki anlama ve öğrenme yeteneğini geliştirmektedir. Bu konu üzerinde yapılan araştırmalar ışığında kaliteli uyarıcılara sahip resimli kitap seçimi daha anlaşılır olarak açıklanmaktadır.

Resimli çocuk kitapları iç ve dış yapı özelliklerinden oluşmaktadır. İç ve dış yapı özellikleri çocuğun gelişim evresine göre değişiklik göstermektedir. İç yapı, tema, konu, kahraman seçimi, dil ve anlatım gibi özelliklerin bir araya gelmesinden oluşur. Diğer araştırmalar ışığında iç yapı özelliklerinin genel olarak, çocuğa özgü ve gelişim evresindeki problemleri çözmesine yönelik, verilen içeriğin hatasız anlaşılır ve açık olması gerektiği vurgulanmıştır. Dış yapı özellikleri ise, kitabın fiziksel özellikleriyle ilgilidir. Kapağı, ebatı, ciltlemesi, illüstrasyonları, baskı kalitesi, punto ve sayfa düzeni gibi özelliklerden oluşur. Bir resimli çocuk kitabının dış yapı özelliklerine uygunluğu çocuğun kullanımına ve çocuğun ilgisini çekebilme özellikleri ile anlaşılabilir.

3.2. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum

“Okul öncesi çocuğun gelişimine uygun kitap illüstrasyonları nasıl olmalıdır?”

Somut düşünme basamağındaki çocuklara göremedikleri nesnelere ve olaylara ilişkin kavramları öğrenmekte güçlük çekilir. Bu nedenle, onlar için resim,

içerikle bağlantıyı kurmak bakımından da önemlidir. Sınırsız hayal güçleri ve yavaş yavaş şekillenmeye başlayan estetik değerlerini geliştirmede illüstrasyonlar devreye girmektedir. Çocuklar için yazmak da çizmek de çok ayrı bir sanattır ve farklı bir anlayış gerektirir. Gelişme evresinde olan bireylerde özgüveni ve beğeniyi geliştirmek çok önemlidir. Masal öykü, hikaye ve şiir kitapları gibi çocuğa verilecek her türden kitabın nitelikli, ona hitap edecek ve estetik değerlerini geliştirecek ölçüde illüstrasyonlara sahip olması gerekir. Çocuğa sunulan eğitim maksatlı her tür görsel malzemede kullanılacak illüstrasyonların kaliteli ve bir sanat eseri formunda olması gerekmektedir.

İllüstrasyonlar, renkleri canlı, formu açık ve net ifade edilmiş olarak verilmelidir. Birbirine yakın renkler yerine daha farklı kontrastlıklar elde edilmelidir. Formlarda ayrıntılar önemlidir. Çocuk formda gerçeği yakalamaya çalışır. Bu araştırmada elde edilen bilgilerle kitap illüstrasyonlarının çocuğun gelişim dönemiyle bağlantılı olarak değişiklik gösterebileceği ve kaliteli kitap illüstrasyonlarının çocuğa değişik özellikler kazandırabileceği sonucuna varılabilir.

3.3. Alt probleme ilişkin Bulgu ve Yorum

“Çocuk kitapları resimlemede kullanılan teknolojik araçlar nasıl kullanılmalıdır?”

Grafik Tablet:

Stylus (Grafik Tablet Kalem) kalem “baskı duyarlılığı” fonksiyonu ile çizginin çok ince, kalın, açık veya koyu renkte çizilebilmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca, Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Freehand, Corel Paint ve Fractal Design Painter programlarını kullanarak belge yazabilir, imzalayabilir ve dipnotlar eklenebilmektedir. Normal bir kağıttaki kadar kolay bir şekilde resim ve taslak çizimi, çizimleri boyama işlemi kolaylıkla yapılabilmektedir.

Resim 69: Wacom tablet ve Basıca duyarlı kalem
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Grafik tablet fonksiyonları, bilgisayar bağlantısı kurulduktan sonra kolayca kullanıma hazır hale gelmektedir. Aşağıdaki fonksiyonları çerçevesinde bilgisayarda illüstrasyon yapmayı kolaylaştırır ve elle çizilmiş görünümünü sağlar.

Basıca duyarlı kalem yardımıyla fırçalardan biri seçilip çalışma alanı içinde çizgiler oluşturulduğunda çalışmanın daha hızlı ve rahat olduğu, boya lekeleri ve kağıtta oluşan boyama hataları gibi sorunların ortadan kalktığı görülmektedir.

Resim 70: Yeliz Araz, Grafik Tablet kullanılarak yapılmış skeç örneği,
Photoshop, 2010

Doğrudan işaretleme, üç düğmeli fare komutları, kalem kaydırma ve baskı duyarlılığı gibi pek çok özelliğe sahiptir.

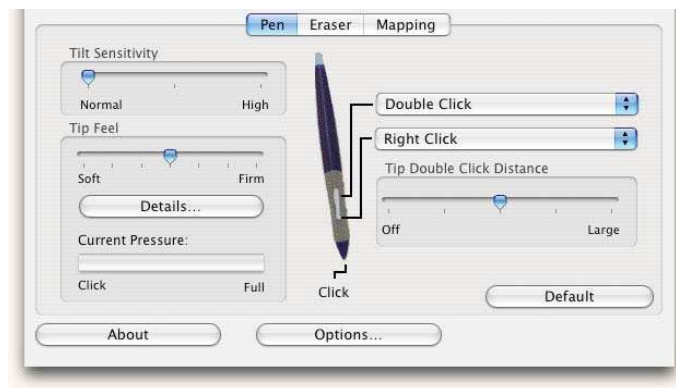
Doğrudan işaretleme özelliği ile Stylus kalemin ucunu tabletin yüzeyi üzerinde hareket ettiğinde imleç istenilen yere taşınabilmektedir. Kalemin ucunu yüzeye dokundurmaya gerek yoktur.

Grafik tablet üç düğmeli fare komutları ile kalem tableti, kalem ucunu ve iki düğmeyi farklı fonksiyonları kullanmak için ayarlanabilir.

Kalem kaydırma özelliği ile tablet çalışma alanındaki kalemin ortasında bulunan düğmeye basarak belgeleri ve web sayfaları kaydırmakta kullanılabilir.

Baskı duyarlılığı, çeşitli fırça ve kalemlere benzer görünümeler elde etmeye olanak sağlar. Kalemin ucuna biraz daha sert, yumuşak, hafif veya daha fazla bastırarak zarif çizgiler elde edilmektedir.

Grafik Tablet bilgisayarında kullanılabilmesi için gerekli donanım özellikleri de önemlidir. Bilgisayar işlemcisinin en az Pentium III veya ona eşdeğer de olması gerekir. Ayrıca, Microsoft Windows 2000, XP, Vista veya Macos işletim sistemlerinden biri bilgisayara kurulmuş olmalıdır.

Resim 71: Wacom Basica duyarlı kalem ayarları
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Üstteki ayar penceresinde grafik tabletin kalemine ait cliklere (tuşlama) görev ataması yapılarak fırça uçlarına kısa yoldan ulaşım sağlanabilmektedir. Basınç duyarlılığı önemli olan bu aracın basınç ayarları bu pencereden ayarlanır.

Grafik tableti kullanmak kolaydır. Çünkü tablet üzerine bırakılan her nokta ekran üzerinde bir noktaya karşılık gelmektedir. Tablet üzerinde kalemi hareket ettirildiğinde ekran üzerindeki imlecin de aynı doğrultuda hareket ettiği görülür. Kalem ile tablet üzerinde yapılan her hareket ekranda da aynı noktaya tekabül etmektedir. Her hangi bir ayarlama yapılması gerektiğinde ise bilgisayarın programlar bölümünden grafik tablet ayarları menüsüne girip istenilen şekilde değiştirmek mümkündür. Grafik tableti kullanırken aynı anda bilgisayara bağlı olan mouse da kullanılabilir. Diğer önemli bir nokta ise, grafik tabletin ekranla birebir uyumlu olduğundan emin olmak gerekmektedir. Çalışmaya başlamadan önce bu özellik test edilmelidir.

Resim 72: Wacom Basıca duyarlı kalem ve mouse ayarları
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Dijital Fotoğraf Makinesi:

Fotoğrafın bulunmasının, plastik (yoğrumsal) sanat alanlarına çok önemli iki etkisi söz konusu olmuştur. Fotoğraf, görünür gerçekliği birebir yansıtabilme özelliğiyle geleneksel olarak doğayı taklit etmeye yönelmiş olan sanatçıların yeni arayışlara girmek zorunda kalmalarına neden olmuştur.

Dijital fotoğraf makineleri son dönemde hızla gelişmektedir. Önceleri elle ayarlanan fotoğraf makineleri gelişen teknolojiyle yerini banyo, agrandizör ve karanlık oda gerektirmeyen dijitalle bırakmaktadır.

Bütün dijital fotoğraf kareleri hafıza kartında saklanmakta ve USB kablosu kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmaktadır. Piksel kalitesine göre değeri artan dijital fotoğraf makineleri iyi çözünürlükte çekildiği zaman iyi sonuçlar vermektedir. Dijital fotoğraf makineleri bütün ayarları çekim sırasında otomatik olarak yapmaktadır. Böylelikle kaliteli fotoğraf kareleri yakalamak kolaylaşmıştır.

Bilgisayara aktarılacak istenen eskiz çizimlerinin çekiminde dikkat edilecek nokta çözünürlük ayarlarının yüksek olması ve çekim sırasında Tripot (fotoğraf makinesi sehpa) kullanılmasıdır. Böylelikle çekim sırasındaki sarsıntılar yüzünden oluşacak görüntü bozuklukları ortadan kaldırılmış olur.

Tarayıcı (Scanner):

Scanner (girdi ünitesi), yazı, saydam veya opak fotoğraf, resim, illüstrasyon gibi görüntüleri, 0 ve 1 kodları ile sayısallaştırarak bilgisayar ortamına aktaran cihazdır.

El tarayıcıları, masaüstü tarayıcılar, flatbed tarayıcılar ve tamburlu tarayıcılar gibi çeşitleri vardır. Tamburlu tarayıcılar ve flatbed tarayıcılar, reproduksiyon atölyelerinde daha detaylı ve kaliteli tarama yapan cihazlardır. Diğerleri ise amatör tarama işlemlerinde kullanılırlar.

Tarayıcı bilgisayar üzerine kurulu özel programında ya da en çok bilinen şekliyle Photoshop yardımıyla çalışmaktadır. Kullanımı kolaydır. Fakat tarama özellikleri doğru girilmelidir. Özellikle tarama çözünürlüğü olabildiğince yüksek tutulmalıdır.

Dijital Baskı:

Dijital ortamda verilerin kağıda dökülmesi bölümüdür. Bu işlem sırasında resim dökümanının çözünürlüğü ve renk biti ayarları, renk skalası önemlidir.

Matbaa tekniğinde kullanılan film, kalıp gibi unsurların ortadan kaldırılmasıyla dijital olarak çekilmiş bir fotoğrafın yada taranmış bir resmin bilgisayar yardımı ile uygun programlarda metin, grafik, çizim v.b. gibi görselin hazırlandıktan sonra dijital baskı makineleri yardımıyla doğrudan baskı malzemeleri üzerine basılması işidir. Dijital Baskı çeşitleri A3 dijital baskı, iç mekan baskı ve dış mekan baskı olarak üç gruba ayrılmaktadır.

Dijital baskı, 32x48.8 cm, 32x45 cm, A3 ve A4 boyutlarında 60-105g hamur kağıda, 115-300g arası da mat ve parlak kuşe kağıtlara baskı yapabilmektedir. Baskı görüntü kalitesi yüksektir. 300 dpi çözünürlüğe kadar basabilir. CMYK renk skalasını kullanmaktadır. Baskı formatı bütün vektörel ve resim dosyaları, PC işletim sisteminde kullanılan bütün uzantılı dosyaların baskısı yapılmaktadır.

İç mekan dijital baskı, eni en az 60 cm ve en fazla 150 cm rulolar halindeki kağıtlara bu ölçüler içinde baskı yapabilmektedir. Görüntü kalitesi yüksektir. JPG, TIFF formatlarındaki belgeleri basabilir. Renk skalası hem RGB hem de CMYK 'dır. Kağıt çeşitliliği çoktur. Büyük boyutlarda fotoğraf kağıdına, iç mekan folyo (geniş ölçülerdeki yapışkanlı rulo kağıt tipi), bayrak bezi, iç mekan branda bezi, duratrans (yarı saydamdır ve ışıklı panolarda kullanılır.), tuval bezi gibi pek çok değişik malzemeye baskı yapılabilir. Bu baskının tek kötü tarafı ise boyalarının su bazlı olmasıdır. Bu nedenle baskı ıslak elle tutulduğunda boyası akabilmektedir. Adından da anlaşılacağı gibi iç mekanda kullanılması tavsiye edilmektedir.

Dış mekan dijital baskı, eni en fazla 5.5mt rulo malzemelere basabilen renkli dijital baskı tekniğidir. Açık hava reklamcılığında kullanılan; reklam, tanıtım amaçlı büyük yada küçük afişler, billboard, araç üstü giydirmeler v.b. gibi malzemelerin hazırlanmasında kullanılan baskı çeşididir. Kullanılan malzemenin kalitesi ve dijital baskı makinelerinde kullanılan boya kalitesine göre yoğun güneşte ve kötü hava koşullarında dayanıklılık gösterir.

3.4. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum

“Bilgisayar çocuk kitapları resimlerken hangi programlar kullanılmalıdır?”

Dijital illüstrasyon iki çeşit veri tabanı içermektedir. Bunlar piksel ve vektör veri tabanlarıdır. İllüstrasyon çalışmalarında dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri de, illüstrasyonun vektör veya piksel tabanlı olmasıdır. İllüstrasyonun kullanım alanına göre, bu seçim kolaylıkla yapılabilir.

İllüstrasyon çalışmalarında pek çok dijital araç kullanıldığı gibi piksel ve vektör veri tabanı içeren çok sayıda tasarım programı da bulunmaktadır. İllüstrasyonda kullanılan en çok bilinen piksel tabanlı programlar, Adobe Photoshop, Fractal Desing Painter, Corel Painter; vektör tabanlı olanlar ise Adobe Illustrator, Corel Draw, Freehand'dir. Bu programlarda hiç kalem kağıt kullanmadan çalışmalar yapmak mümkün olduğu gibi, eskizi elde hazırlayıp tarama (scanner) yoluyla bilgisayar üzerinde renklendirmekte mümkündür.

Vektörel Grafik Programlar (Adobe Illustrator, Corel Draw, Macromedia Freehand):

Adobe Illustrator (AI), Adobe firmasının geliştirdiği vektörel çizim yazılımıdır. Masaüstü yayıncılıkta kullanılan formatları ai, eps, pdf dir. Gelişmiş vektörel grafik çizim özellikleri ile öne çıkan bir yazılım olan Illustrator, vektörel çizimler, illüstrasyonlar, tek sayfalı basın ilanı ve logo tasarımları gibi grafik çalışmalarında kullanılabilir. AI programı diğer Adobe programları (Photoshop, Indesign, Bridge ve Acrobat) ile uyumlu olarak çalışma olanağı sağlar. Adobe içinde yer alan bu programlar kendi içinde farklı yapılara sahiptir. Bridge

Adobe programları arasında köprü görevi görürken, Acrobat ise renk senkronizasyonları ve baskı öncesi hazırlıkta kullanılır. Indesign ise çok sayfalı tasarımların (gazete, dergi, broşür v.b.) tasarımların yapılmasında büyük kolaylık sağlar. Photoshop ise düzlemsel resimler üzerinde ayarlamalar yapmayı sağlar.

Kitap illüstrasyonlarında çokça kullanılan AI programı pek çok özellik içermektedir. Bu özellikler illüstratörün çalışmasını kolaylaştırmakta ve kısa zamanda pek çok deneme yapmasına yardımcı olmaktadır. Yaratıcılığı artırıcı özellikleri sayesinde çalışmalarda hayal edilenin üstünde çalışmaların ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır.

İllüstratöre çalışma sırasında oluşabilecek sorunlara karşıda kolay geri dönüşümler sunmaktadır. Çizgi ve fırça efektleriyle doğal bir görünüm yaratan AI programı renklendirme seçenekleriyle de illüstratör için yardımcı bir kaynak oluşturmaktadır. İçerisinde yüzlerce renk skalası, hazır şekilleri bulunan program illüstratörün anlık düşüncelerini gerçekleştirebileceği fırsatları da sunmaktadır. Baskı sırasında da kaliteli sonuçlar veren AI programı keşfedilecek pek çok özelliği ile teknolojinin sınırsız olanaklarından faydalanma fırsatını sunar.

AI programının önemli özelliklerinden biri olan gradient mesh aracı, iki boyutlu çalışmalarda ışık gölge hareketleriyle üç boyutlu görüntü elde edilmesini sağlamaktadır. Adobe Illustrator ile hızlı ve akıcı bir şekilde çizimler yaratılmaktadır. Düzlemsel bir resmi AI programında vektörel çizim haline dönüştürmek mümkündür. Sürekli geliştirilen program gün geçtikçe daha fazla özellik kazanmaktadır.

AI programının, Mac (Machintosh) ve PC (Private Computer) işletim sistemleri için farklı sürümleri oluşturulmuştur. Grafik tabletler AI programında kolaylıkla kullanılabilir.

Aşağıdaki illüstrasyon taranmış iki ayrı fotoğraf üzerinden yola çıkarak AI programında çizilmiştir. AI programı kullanılarak çizilip renklendirildiği görülmektedir.

Fotoğraflar öncelikle tarayıcı yardımı ile taranıp bilgisayar ortamına aktarılır. AI programında Place özelliği sayesinde fotoğraflar çalışma sayfasına getirilir. Fotoğraflar, çizme sürecinde kaymaması için çalışma sayfası içinde kilitlenir. Fotoğraflar pen tool ile birbirine bağlı ve düzgün çizgilerle çizilir. Yüz hatlarına ait yüz çizgilerinin dış kontur çizgisinden daha ince olmasına dikkat edilmelidir. Fotoğraftaki görünümüne çizginin kalınlığı ayarlanır ve Brush Options'dan istenilen bir fırça çeşidi ile çizim tek düzelikten estetik görünüme geçmesi sağlanır. Çizimin gidiş yönüne göre fırça ucu seçeneklerinin; inceli kalınlı, kesikli yuvarlaklı uç özelliklerinden yararlanılabilir.

Resim 73: Yeliz Araz, Dijital illüstrasyon, 2006

Bazı çizgilerin yer yer transparanlık verilerek lavi veya suluboya havası verilebilir. Renklendirme yapılırken özellikle tonlamaya dikkat etmek gerekir. Bunu da swatches paletinden yararlanılarak yapmak mümkündür. Son olarak fotoğrafın kilidi çözülür ve sayfadan silinir ve arka fon oluşturulur. Bu tarz geleneksel lavi

teknikğine benzer ve illüstrasyon çizilirken de lavi tekniği dikkate alınarak brushlar kullanılmalıdır.

Corel Draw programı etkileyici ve güçlü araçlarıyla masaüstü yayıncılık kullanılan vektörel bir diğer programdır. Daha çok windows işletim sisteminde kullanmaya uygundur. Bunun yanı sıra dijital illüstrasyon yapmak amacıyla da kullanılmaktadır. AI programıyla benzerlikleri bulunan Corel Draw ancak kitap sayfası tasarımında kullanılmaya elverişlidir. Fırça paletleri AI programı ile benzerlik göstermektedir.

Macromedia Freehand yazılımı vektörel çizim üzerine geliştirilmiş bir masaüstü grafik yazılım programıdır. Freehand ile vektörel grafikler oluşturulabilir. İllüstrasyonlar büyütüldüğünde kalite kaybı görülmemektedir. Grafik çalışmaları ve dijital illüstrasyonlar yapmak için kullanılabilir. Macromedia Freehand ile ayrıca dijital illüstrasyonları Flash animasyonlar içine aktarmakta mümkündür.

Photo Editing Programlar (Adobe Photoshop, Corel Painter):

Grafik düzenleme yazılımları (Photo Editing Software), yeni bir resim oluşturmaktan daha çok var olan resimler üzerinde düzenlemeler yapmanıza yardımcı olan programlardır. Bundan dolayı içerdiği çizim araçları, kalem ve fırçadan çok, kesme kopyalama ve silme üzerine dayalıdır. Bu tip programlar iki resmin montajlanmasından var olan resim üzerinde değişiklik yapmaya, bozulmuş yıpranmış resimlerin tekrar oluşturulmasından yeni illüstrasyonlara kadar birçok alanda kullanılırlar. Son dönemlerde, dijital illüstrasyonların renklendirilmesinde, çizilmesinde ve dijital resim çalışmalarında da kullanılmaktadır.

Photoshop grafik tasarımları ve fotoğrafları kolayca şekillendirebilen bir resim editörüdür. Dijital ortamdaki herhangi bir sabit görüntüyle ilgili değişik düzenlemeler yapılabilen popüler bir programdır. Fotoğrafik materyalle ilgili satürasyon, kontrast, ışık gibi görüntüdeki renklerin tüm özelliklerini ayarlamaya yardımcı olur. Bu özellikler sayesinde kendi alanı içinde bir standart oluşturmuştur. Basım yayın organları başta olmak üzere renk ve resimlerle uğraşan her alandaki

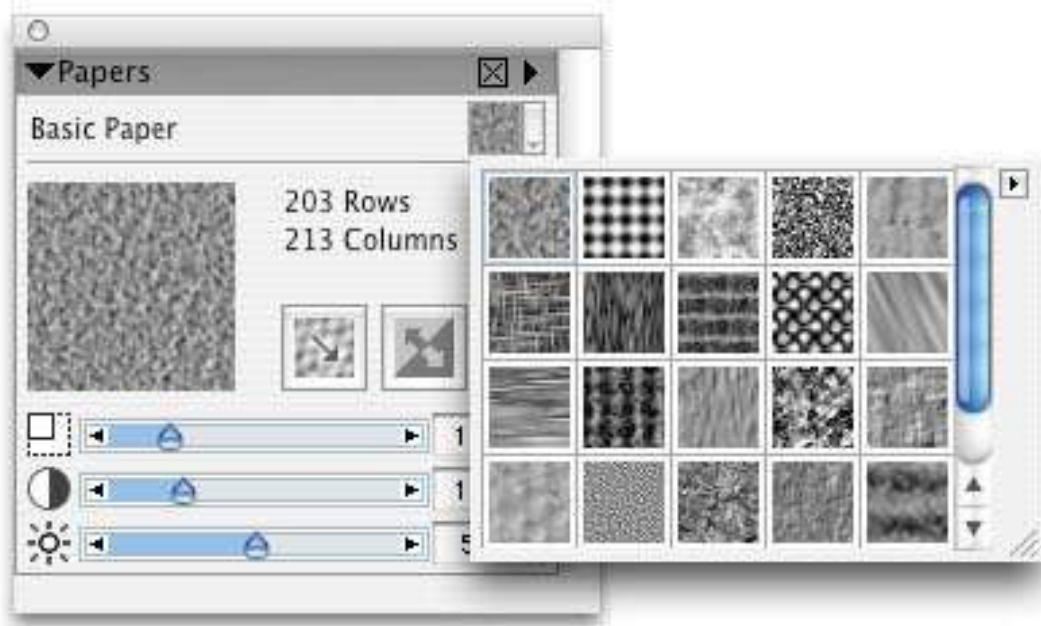
kuruluşların kullandığı Photoshop, alanında önde gelen programlardan birisidir. Özellikle, dijital illüstrasyonların renklendirilmesinde en çok kullanılan BMP programlarından biridir. Gelişmiş dijital illüstrasyon çalışmalarını yapabilmeyi sağlayan, başlangıç aşamasına en uygun programdır.

Photoshop fırça efektleri sayesinde her türlü geleneksel tarz tadı veren illüstrasyon çalışmalarına olanak sağlar. Pek çok özelliği sayesinde çalışma kolaylıkları ve yaratıcılığı güçlendirici seçenekleri bir arada sunan Photoshop, illüstrasyon içinde uygun özelliklere sahiptir. Define Brush özelliği en önemlilerinden biridir. Bu özellik sayesinde istenilen fırça şekli bir kere çizilip palete eklenebilmektedir. Böylelikle istenilen fırça darbeleri kolaylıkla illüstratör tarafından yaratılabilmektedir.

Renk skalası AI programındaki ile aynıdır. Geri alma özelliği ve layer sistemi ile çalışmaların kontrol altına alınmasına yardımcı olmaktadır. Katmanlardan (Layer) oluşan illüstrasyon çalışması gerektiği gibi yeniden düzeltme imkanı sağlamaktadır. Photoshop programının diğer önemli bir özelliği ise kağıt dokusuna sahip zeminler yaratabilmesidir. Çalışılan zemin dokulandırılarak illüstrasyonlara doğal bir görünüm verilebilmektedir. Efekt bölümünde ise pek çok seçenek bulunan program renklendirilmiş illüstrasyonda geleneksel boyama tekniklerini uygulama ve değiştirme özelliği sunmaktadır. Bu efektler sayesinde illüstratör her hangi bir çalışmaya karakaleminden yağlıboyaya kadar farklı şekillerde boyanmış izlenimi kazandırabilmektedir.

Corel Painter, dünyanın en güçlü Doğal-Medya boyama ve illüstrasyon yazılımıdır. Geleneksel resim sanatının görünümünü ve hissini sağlayan, benzersiz dijital fırçalar, resim materyalleri ve dokular sunar. Dijital boyama ve illüstrasyonun standartlarını belirleyen Corel Painter dijital sanat stüdyosu, yeni kompozisyon araçlarını, paralel olmayan performans ve geleneksel fırçaları daha önce hiç olmadığı kadar gerçekçi modelleyen yeni RealBristle boyama sistemini de içinde barındırmaktadır. Bu program sadece illüstratörler için değil her alandaki tasarımcıların çalışmasına kolaylık sağladığı için birçok ünlü illüstratör, otomotiv

konsept tasarımcısı, endüstriyel tasarımcı, mimar ve grafik tasarımcı Corel Painter kullanmaktadır. Corel Painter, tasarımcıların imgelemlerini yakalayarak gerçeğe dönüştürmelerini ve benzersiz tasarımlarını somut hale getirmelerini sağlar.

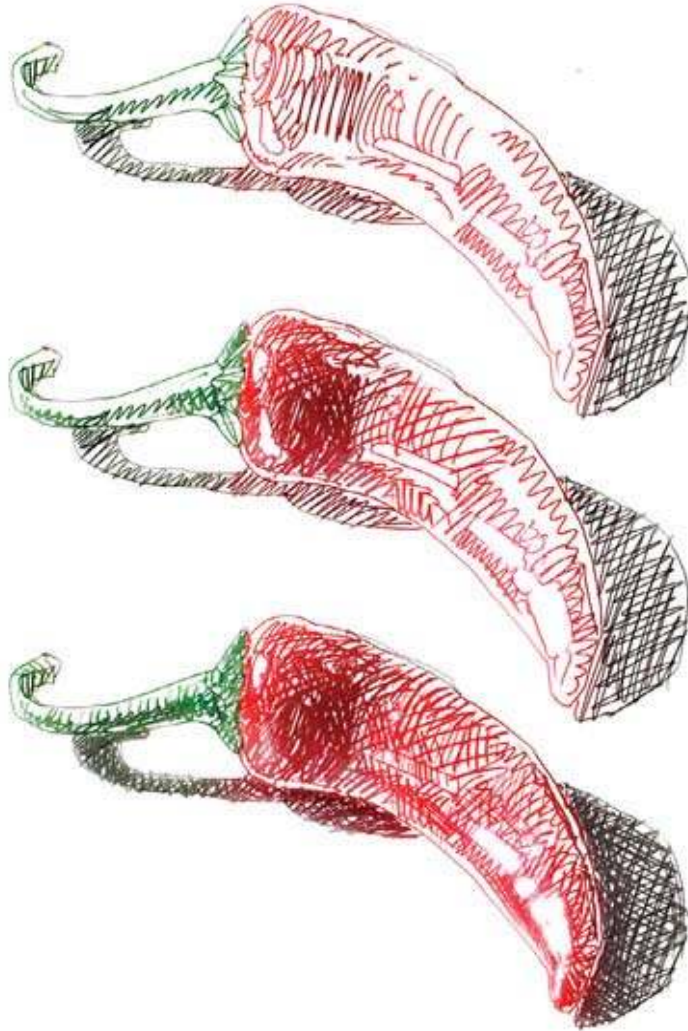
Resim 74: Kağıt dokusu paleti
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Yurtdışında film, çizgi roman ve video oyunlarının bir kısmı Corel Painter ile hazırlanmaktadır. Profesyonel medya sanatçıları Corel Painter kullanarak üretim süresini kısaltmışlar, doğal yeteneklerini ve tekniklerini geliştirerek göz alıcı sahneler, karakterler, araçlar ve dokular hazırlamışlardır. Corel Painter son yıllarda, fotoğrafçılar tarafından da kullanılmaktadır. Günümüzde Corel Painter programını kullanan ressam sayısı giderek artmaktadır. Corel Painter illüstratörün zaman ve para kaybını yaşamadan yeni teknikleri denemesini sağlayabilmektedir.

Corel Painter, dört yatay düzlem özelliği içermektedir. Fotoğraf ve boyama alanları ve Smart Stroke teknolojisi ile farklı sonuçlar ortaya koyan bir programdır. Dosya formatlarında sürekli güncellemeler yapılan ve her tür programa uyum sağlamasına çalışılan bu program fırça çizicisi, renk karıştırma paleti, tablet destekleri ve Magic Wand (Sihirli Değnek) aracı ile çalışmaların çeşitlilik göstermesini sağlamaktadır. Corel Painter'ın, "Smart Stroke Teknolojisi" akıllı fırça

darbeleri ve hazır boyama stilleri ile fotoğrafınızın magic wand ile seçilmiş olan bölümünü otomatik renklendirerek benzersiz sonuçlar elde etmenizi sağlamaktadır.

Aşağıda görülen biber çalışması Smart Stroke tekniği kullanılarak yapılmıştır. Kontur çizgileri oluşturulan illüstrasyonun içi Magic Wand ile seçimli hale getirilir ve istenilen fırça darbesi seçilerek uygulanır. Bu şekilde belirlenen alanları tekrar tekrar tarama yöntemi gibi zaman alan şekilde uğraşmaktan kurtarmaktadır. Çizgilerin düzgünlüğü ve estetik açıdan görünüşü illüstratörün belirlemelerine bağlıdır.

Resim 75: Red Pepper Dijital İllüstrasyonu, Corel Painter programında Smart Stroke özelliği kullanılarak yapılmış eskiz.

Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Çizim ve boyama özelliği olarak geliştirilen Brush Drawer ile örnek fırça darbeleri ve uygun fırça çeşidi kolaylıkla seçilebilmektedir. Karıştırma Paleti özelliği, (Color Mixer) renkleri karıştırarak istenilen rengi yakalamakta ve özgün renkleri yaratmaya yardımcı olmaktadır. Magic Wand aracı fotoğraf ve resimler üzerindeki seçili alan yaratmada önemli bir özelliktir. Kağıt seçici ile kağıt örneklerine ve geçerli renklerin görünümünü ulaşmakta kolaylık sağlamaktadır. 32 Undo (Geri Al) seviyesi ile çalışmaların önceki hallerine dönme imkanı sağlamaktadır. Yapılan hatalı boyamalar kolayca geri alınabilmektedir.

Resim 76: Corel Painter Scratchboard fırça denemeleri
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Fırça şekilleri incelendiğinde, bilgisayar programının sunduğu çeşitlik illüstratörün yaratıcı süreçte yaptığı çalışmalardan keyif almasını sağlar. Detay çalışması sırasında görüntünü yaklaşıp uzaklaştırılabilmesi ise çalışmaların ayrıntılarının gerçekçi olmasını sağlar.

80’li yıllardan beri bilgisayarda illüstrasyon yapan Maurie J. Manning (Röportaj, 2009) kullandığı araçlar sorulduğunda şöyle cevaplar; “Favori kalemim çizme tahtam, eskiz kalemim, suluboyam, kuru ve normal pastellerim... hepsi dijital. Ben tradigital olarak adlandırılan bir illüstratörüm. Illüstrasyonlarımı yaparken Corel’in Painter programını, grafik tabletim ve çizim/boyama için stylus kalemimi kullanırım. Stylus kalemimle istediği yöne hareket edebilir suluboyayı istediğim incelikte sürebilirim.”. Bu programın özellikleri illüstratör açısından büyük bir imkan olarak adlandırılabilir. Pek çok problemin çözülebildiği bu program her türlü yaratıcı edimi içinde barındırdığı görülür.

Resim 77: Yeliz Araz, Dijital illüstrasyon Suluboya, 2005

Yukarıdaki örnekte ise, eskiz elde çalışılmış, renklendirme ise Corel Painter programında yapılmıştır. Kağıt dokusu seçeneği kullanılmış olan çalışmada dokunun geçekten ayrılması güçtür. İllüstrasyon çalışmaları sürecin de kullanılan tool seçenekleri çok çeşitlilik içermektedir.

Gelişen teknoloji içinde gün geçtikçe artan özelliklere sahip olan programlar geleneksel tarzdaki illüstrasyon tekniklerini artık aratmamaktadır. Böylelikle pek çok fayda sağladığı gözlenen bu programlar illüstratörlerin kalemi ve kağıdı kadar önem taşımaktadır.

AI programın sağlamış olduğu imkanlar, CS4 versiyonu ile sonsuz çeşitliliğe kavuşmuştur. Son günlerin favori Retro akımlarının oluşum sürecinin en önemli sebebi Adobe Illustrator programının bu çeşitliliğidir. Bu programın sağladığı imkanları Adobe Photoshop programı ile desteklenince eğlenceli, enerjik ve kıpır kıpır illüstrasyonların oluşturulmasını kolaylaştırmıştır.

Photoshop'un illüstratörlerin çalışmalarında önemli bir yeri vardır. Photoshop ile tabletin en uyumlu çalıştığı versiyonlar Photoshop CS2 ve Photoshop 7.0 versiyonlarıdır. Adam Haynes'e (Bak Dergisi Sayı:14, 2009) göre "Photoshop bir araç, bir kaynak, bazen de bir destek." illüstratöre kolaylıklar yaratan özel bir programdır. Photoshop'ta kişiye özgü fırça paleti yaratabilir ve kağıt dokusu ayarlanabilir. Bunun dışında Photoshop CS2 fullscreen görüntü modunda resmi hareket ettirip çalışabilme özeliği çok işlevseldir. Smudge tool ise boyaların birbirine yedirilmesinde çok yardımcıdır. Marker kullanarak tonal denemeler ya da taramalar da yapılabilir. Photoshop'ta her şeyi değiştirebilme şansı olduğu için artık geleneksel süreçte eskisi kadar titiz olmak gerekmemektedir. Ama yine de resmin kağıt üzerindeki hali çok önemlidir.

Klipart, tasarımcının kesip çıkartmaları ve tasarımlarına yapıştırmaları için kağıda basılmış resimlemelerdir. Eski yıllarda letraset firmasının sattığı bu resimler günümüzde web ortamında veya CD arşivlerinde bol miktarda bulunabilmektedir.

Eski zamanlarda siyah beyaz olarak satılan klipartlar bugün dijital illüstrasyon ve fotoğraf arşivi olarak çeşitlenmiştir.

Son dönemde çoğunlukla vektörel programlarda çizilen, tematik veya figürel vektörel klipartlar kullanılmaktadır. Zaman zaman kompozisyonlara da rastlamak mümkündür.

Resim 78: Vektörel Klipart Çalışması örneği
www.fordesigner.com, 10.01.2010

Grafik tasarımda en çok kullanılan programlar Adobe illüstrator (AI), Corel Draw (CDR) ve Freehand (FH)'dir. AI ve FH daha çok Macos işletim sistemine

yönelik geliştirilmiş vektörel programlardır. CDR ise PC kullanıcılarına hitap etmektedir.

3.5. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum

“Dijital illüstrasyonda kullanılan programların sağladığı olanaklar nelerdir?”

İllüstratörlerin pek çoğu bilgisayarın kitap resimlemede sağladığı kolaylık ve özgürlük için dijital üretime geçmektedirler. İllüstratörler her dijital illüstrasyon çalışması sırasında programın farklı özellikleri ile karşılaşmaktadırlar. Bu da illüstrasyon yaparken araştırmacı ruhunun öne çıkmasını sağlamaktadır. Dijital İllüstrasyon programları sürekli güncellenen yapıya sahiptir. Bu tarz grafik programları kullanıldıkları ölçüde iyi bilinmektedirler ve kullanıldığı ölçüde de dijital illüstrasyonlarda gelişme hissedilmektedir. Sürekli bir gelişme içinde olan programlar versiyon numaraları ile adlandırılır, her yeni versiyonda programlara yeni özellikler eklenmektedir. Bu bağlamda programlarda güncelliği sağlayabilmek için illüstratörün versiyonları değiştirerek gelişmesine önem vermesi gerekmektedir. Böylece yeni özellikler dijital illüstrasyon çalışmalarında kullanılabilir.

Resim 79: İllüstratör: Maurie J. Manning

<http://randaclay.com/wp-content/uploads/2009/07/kitchendance.jpg>, 20.06.2009

Bu programların sağladığı özellikler geleneksel tarzdaki illüstrasyon çalışmalarından farklıdır. Bir seçenikle dijital illüstrasyon üzerinde çok şey yapılabilir, ona değişik görünüm verilebilir. Renklerin kullanımı ve renk geçiş (gradient) özelliği ile illüstrasyonda üç boyutlu görüntüsü elde edilebilir. İllüstratörde bu özelliklerin etkisini iyi kullanabildiği ölçüde üretici güce sahip olabilir.

İllüstrasyon yaparken renk denemeleriyle oynamak ve suluboyayı istenildiği gibi hareketlendirilebilir ve illüstrasyon üzerinde oluşan hatalar kolayca çözüme ulaştırılabilir. Birçok illüstratör elde yaptığı çalışmalarda başına gelebilecek talihsizliklerde, çalışmaları kurtarmaya uğraşırken kağıdın zarar görmesini engelleyememektedir. Bu programlar, eskiz aşamasında oluşan istenmeyen kalem izlerini yok etmekte de kullanılabilir.

Resim 80: İllüstratör: Maurie J. Manning
<http://randaclay.com/wp-content/uploads/2009/07/joycoloredsm.jpg>, 20.06.2009

Dijital teknolojiyi illüstrasyonun her aşamasında kullanmak mümkündür. Gerek eskiz aşamasında gerekse renklendirme aşamasında illüstratörün en büyük yardımcısı olabilir. Bir illüstrasyonun renklerini düzenlerken bu programları kullanmak, hem kolay hem de hızlı bir yoldur.

Bilgisayar programıyla dijital illüstrasyon üzerindeki olanaklardan bazıları şunlardır;

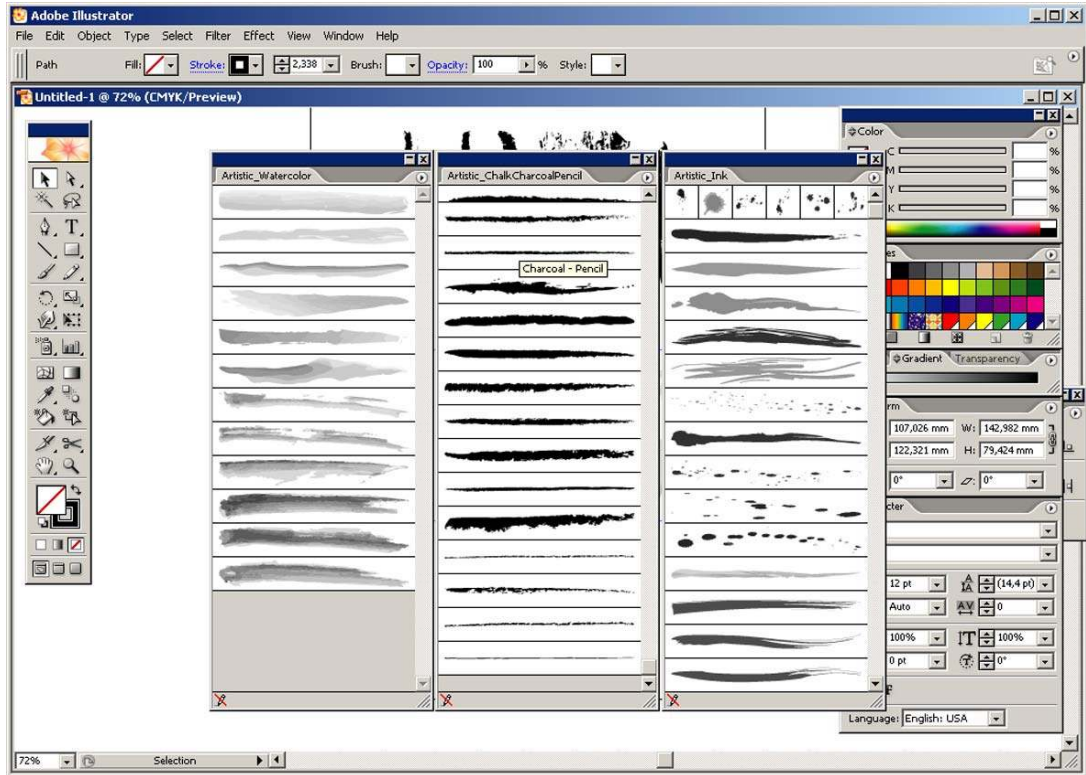
- Yanlış boyamalar silindiğinde kağıt yüzeyi hasar görmemektedir.
- Aydınlatma kağıdına ve ışıklı masaya olan ihtiyaç ortadan kalkmaktadır.
- Dijital illüstrasyonları istenilen formatlarda ve aynı çalışma farklı illüstrasyon teknikleri uygulanıp kaydedilebilir.
- Dijital illüstrasyonda kullanılan figürler farklı katmanlarda çalışıldığında boyutları, renkleri, yerleri, yönleri değiştirilebilir.
- Düzeltilmeler ise basit ve sorunsuz çözülebilir.
- Geleneksel teknikler ile aynı doğrallığı yakalamak mümkündür.
- Değişik fırçaları yaratmak, fırçalar darbelerini belirlemek, fırça numaralarını değiştirmek basit ve hızlı olarak ayarlanabilir.

Bu gibi pek çok özellik sayılabilir. Programdan programa değişen özellikler kendi içinde başka bir araştırma konusu olabilecek kadar geniş kapsamlı olduğu görülür.

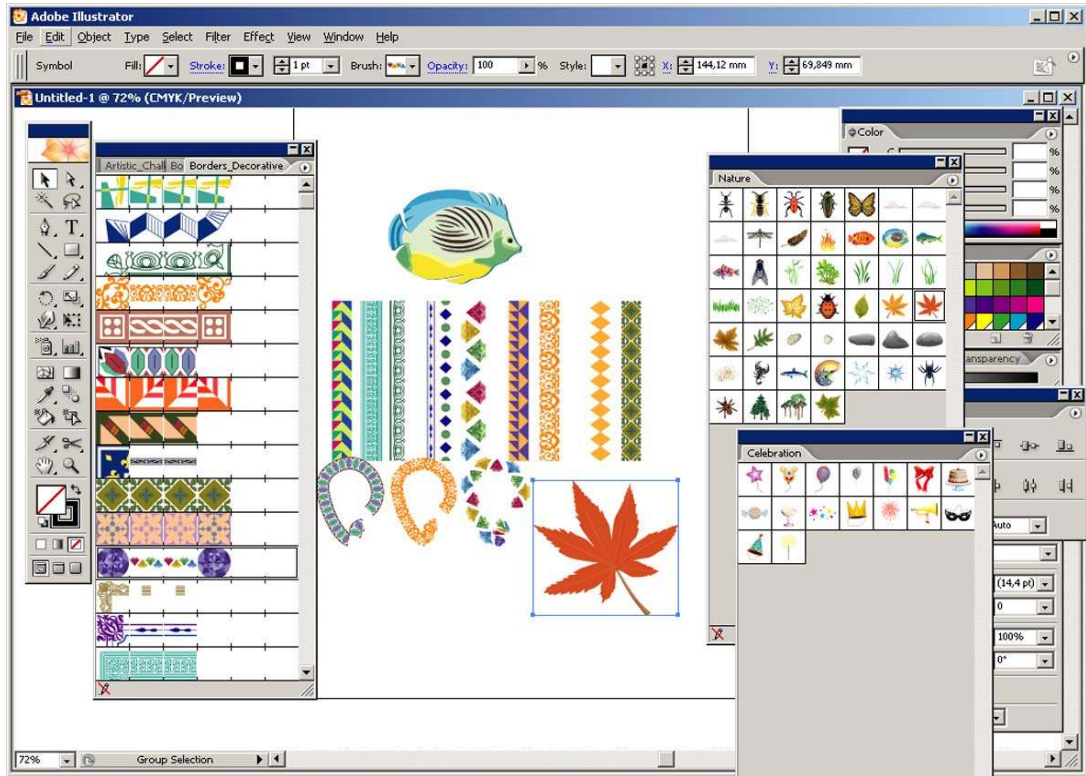
3.6. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum

“Grafik programlarındaki yaratıcılığı geliştiren yönler nelerdir?”

Vektörel programlarda illüstrasyon çalışmaları çizgi, renk ve şekil açısından yaratıcılığı güçlendiren elemanları kapsamaktadır. Ayrıca, AI ve CDR programları tracing bölümlerinden bmp formatlı resimleri vektörel hale getirebilme özelliklerine sahiptirler. Bu özellikte, çizimleri vektörel hale dönüştürmek için kullanılabilecek başka bir seçenektir. Bunun dışında fırça paletleri, gradient ve renk paletleri, hazır objeleri ile de illüstratörlerin yaratıcılıklarını güçlendiren özellikleridir.

Resim 81: Adobe Illustrator Brush Paletleri
Adobe Illustrator CS3 Programı

Resim 82: Adobe Illustrator Border ve Sembol paletleri
Corel Draw 11 Programı

3.7. Alt probleme İlişkin Bulgu ve Yorum

“Dijital illüstrasyonun hangi yöntemler kullanılır ve bu süreçte nasıl bir yol izlenmektedir?”

Dijital teknoloji kullanılarak yapılan illüstrasyonlar günümüzde artık dijital illüstrasyon veya dijital art adıyla anılmaktadır. Geleneksel illüstrasyon için boya ve kalem gerekli olduğu gibi, dijital illüstrasyon için de teknolojik araçlara gerek duyulmaktadır.

Bilgisayar, elde çalışılan eskizleri bilgisayar ortamına aktarabilmek için Tarayıcı (Scanner) veya dijital fotoğraf makinesi, çizim için grafik tablet ve illüstrasyon hazırlamak için sözü geçen grafik programlarından biri olması gereklidir. Genellikle illüstratör, kendine özgü değişik yöntemi kendi bulmaktadır.

Eskiz Aşaması:

Eskiz aşaması illüstrasyon da tasarımı oluşturma kısmıdır. Eskiz aşamasından önceden illüstratörün mutlaka hikaye metnini okuyup, konu üzerinde tasarım yapması gerekir. Ancak bu şekilde illüstratör, hikayeye uygun kompozisyonu oluşturabilir. İllüstratör tasarımı oluşturduktan sonraki süreçte kafasındaki taslakları hızlı bir şekilde eskizlere dönüştürmelidir. Eskiz, bilgisayar veya elde karalama şeklinde düşünülebilir. Bilgisayarda kurşun kalem veya marker kalem ile karalamalar yapmak elde yapmaya göre çok daha kolay ve hızlıdır. Bu şekilde daha fazla eskiz araştırması yapma olanağı bulunabilir.

Öncelikle çizim tekniğinden ve hızlı skeç yapabilmekten bahsetmek gerekir. İlk olarak Corel Painter kullanılabilir. Çeşitli fırça seçenekleri ile illüstrasyona yön verilebilir. Çalışma için öncelikle bir sayfa açmak gereklidir. Yeni bir sayfa yarattıktan sonra ilk açılışta sayfa ile ilgili özellikleri seçmek gerekir. Yüksekliği genişliği ve çözünürlüğüyle ilgili bu bilgiler program içerisinde ayarlanabilir.

Resim 83: Çalışma sayfasının boyut ve çözünürlüğünü ayarlama seçimi kutusu.
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Resim 84: Wacom Grafik Tablet yardımıyla fotoğraf üzerinden eskiz çizimi
Kaynak: Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

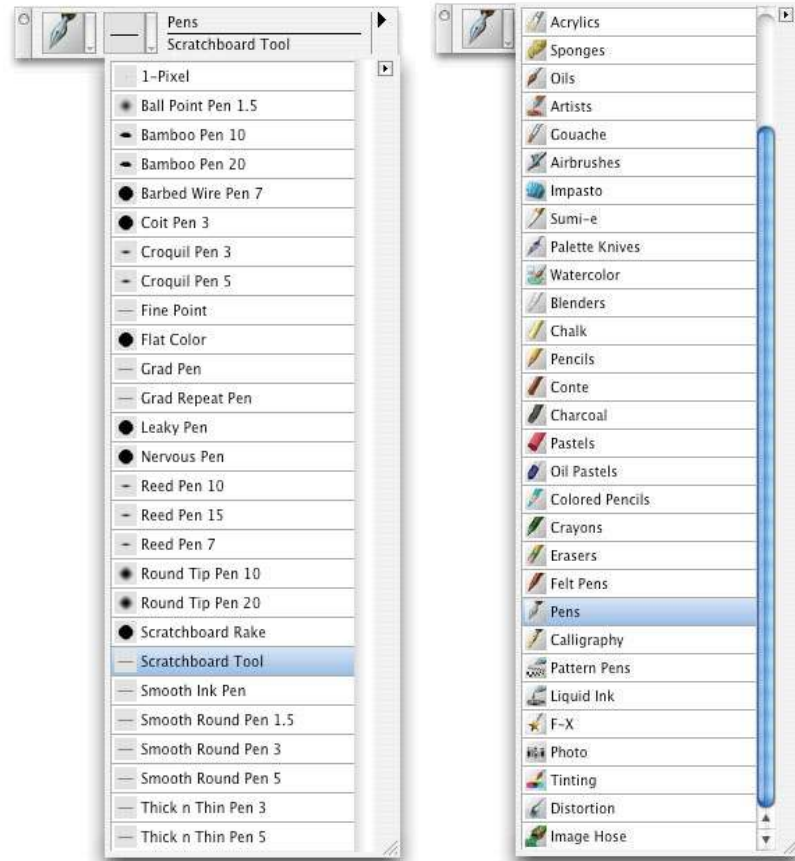
Dijital illüstrasyonda diğer bir teknik ise, eskizi tablet yardımıyla çizerek bilgisayara aktarmaktır. Elde çizilen eskiz grafik tabletin üzerindeki asetatin altına yerleştirilir. Stylus kalem, AI veya farklı vektör tabanlı bir programda, Corel Painter gibi piksel veri tabanlı bir programda çizilebilir. Bu şekilde çizgilerin doğallığı da korunmuş olmaktadır. Eskiz, renklendirme aşaması için seçilen programa uygun olarak kaydedilebilir.

Corel Painter özel fırçalar, çeşitli paletler ve illüstrasyon malzemesi içerir. Programa pek çok özel eklenti ve komut yükleyerek çalışmaları kolaylaştırmakta mümkündür. Bütün paletler Window menüsünde yer alır istenildiği gibi ayarlanabilmektedir. Program açıldığında ekranın solunda dikey olarak araç paleti görülür. Bu palette değişik işlemleri yapabilmek için ayrı ayrı düşünülmüş araçlar bulunmaktadır. Ekran üzerine grafik tablet ile bırakılan izler, geleneksel resimleme malzemeleriyle fazlasıyla benzerlik göstermektedir. Çizimlerde ve resimlemelerde kullanılan geleneksel araçlar kurşun kalem, mürekkepli kesik uç ve fırçaları içermektedir. Bu malzemeler kullanıldığında kağıtta bırakılan fırça darbeleri elle çizilmiş gibi görünmektedir. Corel Painter içindeki malzemeler arasında uygulanacak kağıt ve yüzey çeşitliliği de ayrı bir avantaj sağlamaktadır. İstenilen kağıt dokusunu seçebilir ve kullandığınız çizim malzemesine göre gerçeğe yakın dokunuşlarda izlenimler yakalanabilir. Bu palet ekranın sağ üst tarafındaki yerleşik menüde bulunur. İki tür seçenek içermektedir.

Resim 85: Fırça paletinden kesit, kategoriye ve çeşitliliği göstermektedir.
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Yukarıdaki şekilde, kalem çeşitlerini içeren paletten seçilmiş bir seçim kutusu bulunmaktadır. Bu kutudaki bilgiler kalem veya fırçalar hakkında bilgileri içermektedirler. Yukarıda Felt Pens keçeli kalem çeşidinin seçildiği, tasarım için uygun ve tek nokta vuruşunda 20 piksellik alan kapladığı bilgisi verilmiştir. Her kategori karakteristik ikonlarla ve çeşitli tiplerdeki çizgi anında bıraktığı lekeyi göstermektedir. Yukarıdaki şekilde bu kalemin dikdörtgen bir leke oluşturabileceği ifade edilmiştir.

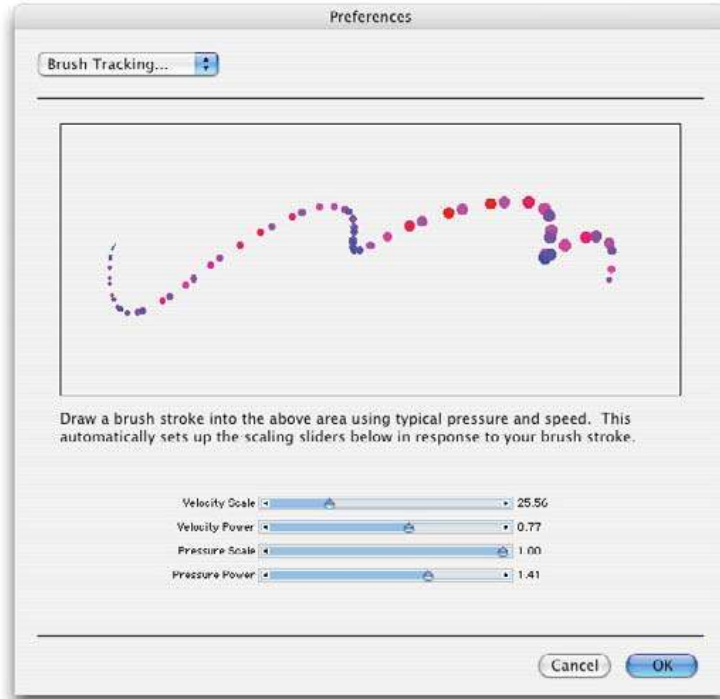

Resim 86: Corel Painter X, Fırça Paleti Listesi
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Fırça kategorisine ait fırça paletinin çok çeşitli olduğu görülür. Bu fırçalar kullanılarak çalışma alanı içinde basınca duyalı grafik kalemiyle ne kadar hızlı ve rahat çizgiler oluşturulabileceği görülmektedir. Boyaların oluşturduğu istenmeyen hataların hepsini kolayca bilgisayar üzerinde düzeltilebilmektedir.

Grafik kalemiyle gerekirse daha fazla basınçla konturu kalınlaştırıp, ince çizgiler hafif çizgiler içinde basıncı azaltmak yeterlidir. Değişik fırçalar ve kalemler kullanılarak çizim etkisini değiştirmek mümkündür. En önemlisi de çizgi çizerken aitlik hissi verilebilmesidir. Çizginin incelik kalınlaşması her zaman istenilen gelenekselliğe yakın çalışmaya olanak sağlar. Bu şekilde yapılan çalışmalar çok samimi görünebilir, bu şekilde dijital illüstrasyonlardaki donuk ifadelerden de kaçınmak mümkündür.

Corel Painter'ın diğer önemli özelliği ise fırça darbesinin izleyeceği yolun Fırça Yolu (Brush Tracking) seçenek penceresinden ayarlanabilmesidir. Fırça veya kalem ucunu çeşitli şekillerde değiştirebileceğini, nokta uzaklıklarının ve aralıklarının değiştirilebileceği görülmektedir. Sonuç olarak, çizginin nasıl bir yol izleyeceği de seçilebilmektedir.

Resim 87: Brush Tracking penceresinden fırça hızının ve basıncının isteye uygun ayarlanması

Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Mixer paletten alınan boya alanı alınan fırça şekline göre de değişiklik göstermektedir. Normal guaj fırçası ile boyandığında ortaya çıkan sonuç ile spatül kullanıldığında ortaya çıkan sonuç ile aynı olmamaktadır. Mixer'deki, boya karışımı palete benzediği için boyalar kirlenebilmektedir. Corel Painter renk seçicisi ise karışmış iki renkten birini seçerek ayırabilme özelliğine sahiptir. Böylece çalışma paleti istenildiği zaman temizlenebilmektedir.

İllüstratör elde skeç yolunu seçmiş ise bunu iki şekilde bilgisayara geçirebilir. Birincisi, eskizin scanner yardımıyla taranarak bilgisayara aktarılması, diğeri ise grafik tablet yardımıyla üzerinden geçilmesi şeklinde yapılmaktadır. Bunların dışında

biraz riskli bir yöntemde dijital fotoğraf makinesi yardımıyla eskizin fotoğrafının çekilip bilgisayar ortamına aktarılmasıdır. Ancak bu son belirtilen yöntemde fotoğraf objektifi eskizi 90 derecelik açıyla görmelidir. Çekimde perspektif oluşmamasına dikkat edilmelidir.

Bilgisayarda Çizim Aşaması:

Son yıllarda gelişen grafik programları eskizi bilgisayar çizebilme ve elde çizilmiş eskizi bilgisayar ortamında vektörel çevirme fırsatı sunmaktadır. Bu özelliği sayesinde elde çizilmiş eskizin çözünürlük problemleri ortadan kalkmaktadır.

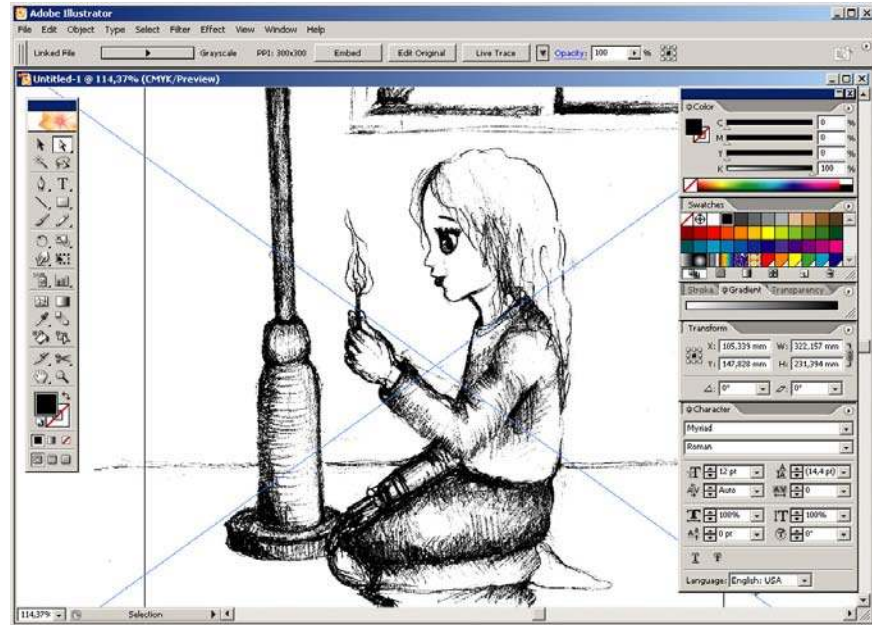
Resim 88: İllüstratör: Maurie J. Manning, Sepia eskiz, Painter 2009
<http://randaclay.com/wp-content/uploads/2009/07/mouse.jpg>, 20.06.2009

Bu özellik Corel Draw ve Adobe Illustrator programlarında bulunmaktadır. Çizim aşamasında eğer AI programını kullanılacaksa izlenecek yol basittir. Tracing özelliği sayesinde dijital düzlemsel fotoğrafları ve taranmış bmp formatlı eskizleri kısa sürede vektörel çizim haline getirmek mümkündür.

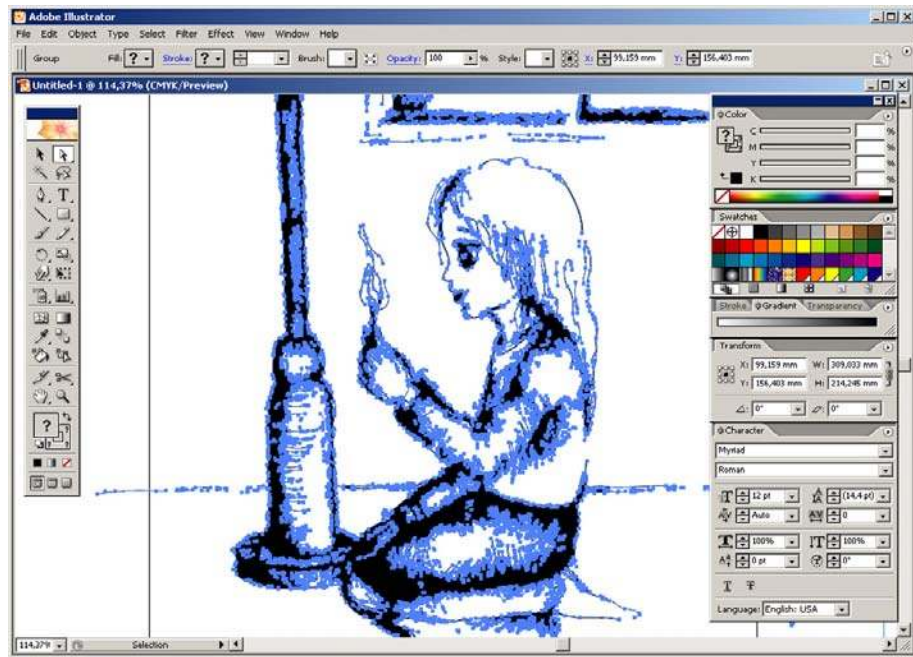

Resim 89: İllüstratör: Maurie J. Manning, Sepia eskiz, Painter 2009
<http://randaclay.com/wp-content/uploads/2009/07/mummu.jpg>, 20.06.2009

İlk olarak, eskizin bütün detaylarını vektörel yapabilmek için çalışmanın renk değerleri ve kontrastlığı Photoshop programında ayarlanmalıdır. Çalışma siyah leke olarak düşünülmelidir. Bunun için renk skalası Photoshop Mode menüsünde grayscale olarak değiştirilmelidir. Tarama, AI programındaki çalışma sayfasına place ile getirilmektedir.

Resim 90: Yeliz Araz, Adobe Illustator Programında Eskiz Aşaması, 2004

Resim 91: Yeliz Araz, Adobe Illustator Programında Eskiz Aşaması, 2004

Ekranın üst bölümündeki menü çubuğundaki live trace seçeneği ile çalışma istenilen fırça efektinde düzlemsel vektörel haline getirilebilir. Dijital illüstrasyon un dış çizgileri mürekkep lekesine veya pastelle çalışılmış gibi ayarlanabilir. Ancak taramadaki ton farklarına dikkat edilmelidir. Düzlemsel resimden vektörel e çevrilen çalışmanın değişken nokta kümesine dönüştürmek için son olarak expand

(dönüştürme) işlemi yapılmalıdır. Böylelikle, vektörel çizimin şeklinde değişiklikler yapılabilir. Renklendirme için vektör parçacıkları seçilebilir.

Ton farkı fazla olan taramalarda ise AI programında çizim yöntemi kullanılmalıdır. AI programı çalışma sayfasına getirilen tarama kilitleme özelliği ile çalışma sayfasında sabitlenmelidir. Böylelikle taranmış eskiz, çizim sırasında kaymalardan korunmuş olur. Pen tool yardımıyla çizilen eskiz, AI Brush seçenekleriyle illüstrasyon konturları tek düzelikten kurtulabilir.

Bu iki yöntem tarama aşamasında pikselleşen illüstrasyon eskizinin çözünürlük problemini ortadan kaldırmaktadır. Böylelikle baskı aşamasında baskı kalitesi ile ilgili sorunlar önceden önlenmiş olmaktadır.

Bu teknik Photoshop ve Painter (Photo Editing Program) için biraz daha farklıdır. Photoshop ve Painter programlarında resim vektörel hale getirilmeden üzerinden çalışmak mümkündür. Bu nedenle, açılan çalışma sayfasının çözünürlüğünün yüksek olması gerekir.

Photo Editing programlarında izlenen yol şöyledir; fotoğraf her hangi Photo Editing program içinde açılır. Çözünürlüğü uygun şekilde ayarlanır. Daha sonra layer penceresinde yeni bir layer yaratıp orijinal olan kilitlenir. Bütün yapılacak işlemin yeni ve boş layer içinde olduğundan emin olunması gerekmektedir. Brush paletinden en uygun olan fırça seçeneği ile çizgi şekli ayarlanır. Son olarak orijinalin üzerinde çizimleri grafik tablet kalem yardımıyla çizilmektedir. Çizim işlemi sona erdiğinde skeç temize çekilmiş halini almaktadır. Alttaki orijinal layer ise istendiğinde invisible mode durumuna alınıp görünmez yapılabilir. Son kayıta da çalışma layer (katman) halinde kalacak şekilde kayıt edilirse aynı fotoğrafın veya eskizin üzerinde daha sonra değişiklik yapılabilir.

Resim 92: Rhoda Grossman, Dijital İllüstrasyon eskiz aşaması.
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

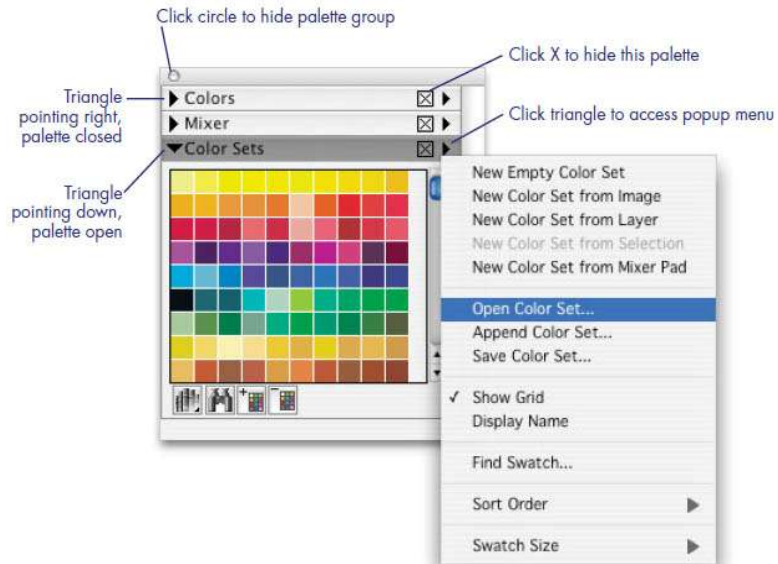
Resim 93: Rhoda Grossman, Dijital İllüstrasyon eskiz aşaması.
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Renklendirme Aşaması:

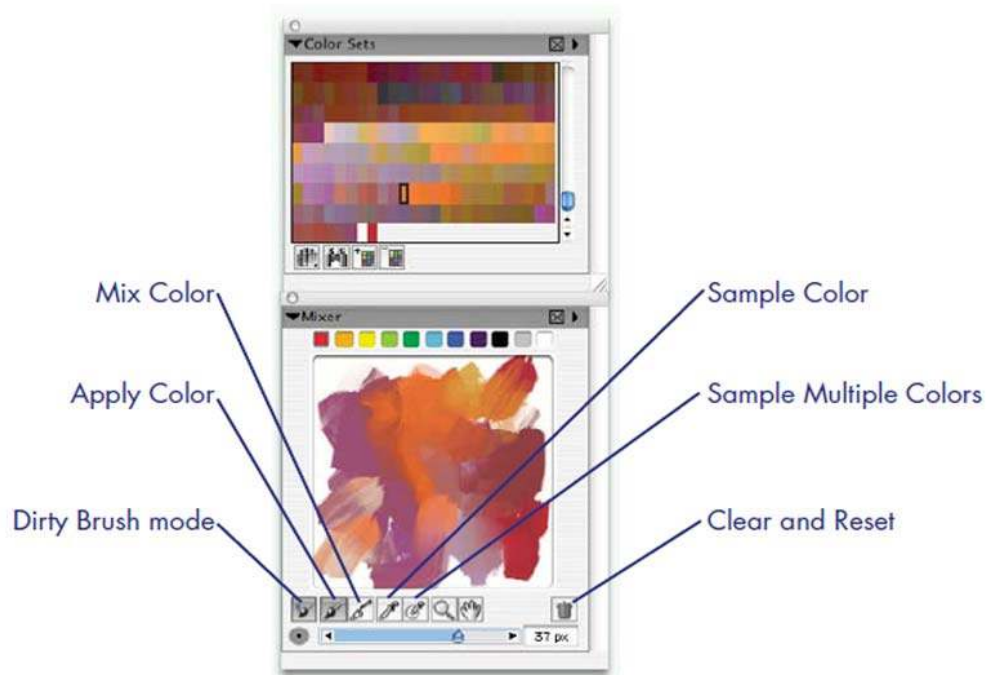
Dijital illüstrasyonları renklendirmek için en çok kullanılan programlar Adobe Photoshop, Corel Painter ve Fractal Design Painter programlarıdır. Bu programların birbirine benzer yönleri olduğu gibi farklı özellikleri de bulunmaktadır.

Resim 94: Grossman R., Dijital İllüstrasyon renklendirme aşaması.
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

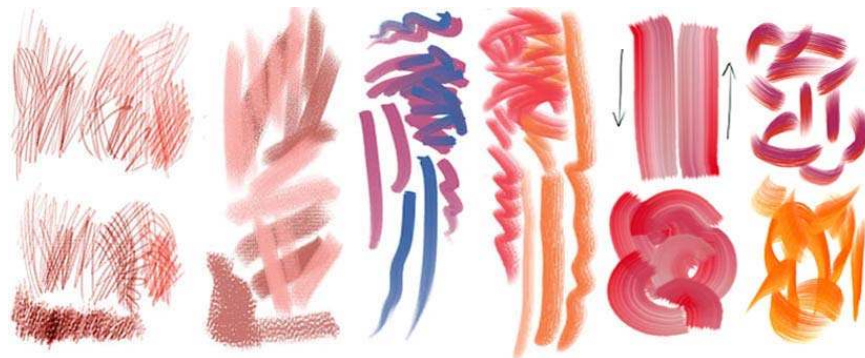

Resim 95 : Corel Painter X Renk Paleti.
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

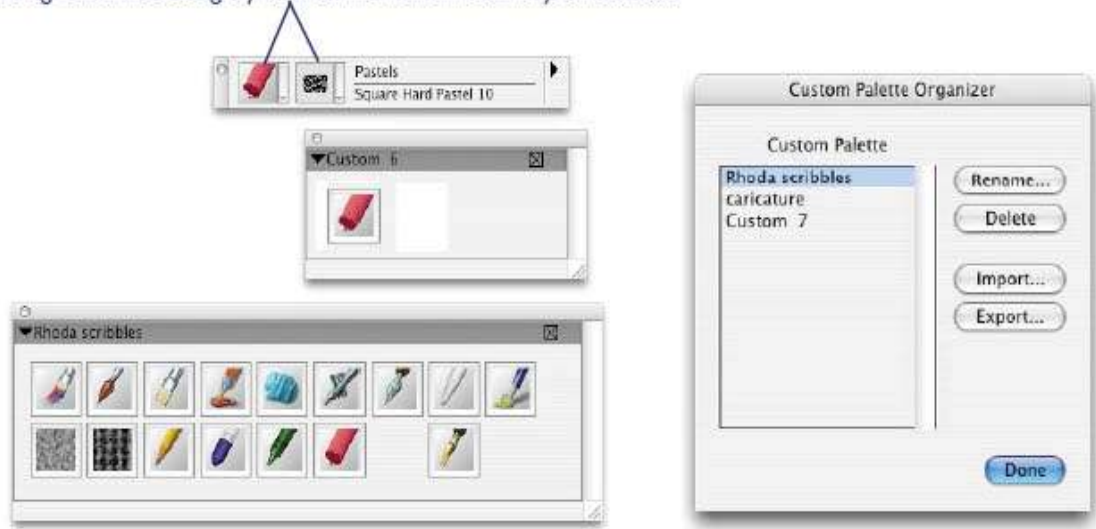
Resim 96: Corel Painter X, Mixer Paleti
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Geleneksel tekniklerde olduğu gibi farklı boya ları karıştırıp sürülmesi mümkündür. Aynı gerçek palet üzerindeki etkiyi sağlayan Corel Painter color set menüsünün altında açılan mixer özelliği sayesinde fırçaya birkaç farklı ton karışık, olarak paletten seçilip eklenebilmektedir. Aynı zamanda, bu renkler aynı fırça ile birbirine karıştırılabilmektedir. Bu programda fırçanın kirli veya temiz olması bile ayarlanabilmektedir. Aşağıda, renk karışımlarının farklı fırça seçenekleri seçildiğinde hangi özelliklere sahip olduğu görülmektedir.

Resim 97: Fırça ve renk karışımları denemeleri
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Drag either the category icon or the variant icon to your canvas.

Resim 98: Kişisel fırça paleti oluşturma ayar penceresi
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

Resim 99: Rhoda Grossman, Dijital İllüstrasyon renklendirmesi.
Grossman R., Dijital Painting Fundamental with Corel Painter X, 2008

BÖLÜM V.

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Çocuk, gelişim süreci içinde ihtiyaçları doğrultusunda isteklerde bulunmaktadır. Resimlerinden etkilendiği her kitap çocuğun gelişimine uygun olduğu anlamına gelmemektedir. Bu nedenle resimli kitabın belli kurallar çerçevesinde tasarlanması boyutlandırılması ve hatta puntoların ve kullanılan kelime dağarcığının bile bu kurallar çerçevesinde olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

İllüstrasyon çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasına etken olarak düşünüldüğünde Dr. Seuss'un the Cat in The Hat isimli eğitim ve öğretim açısından dönemi içerisinde başarılı bir kitap olduğu sonucuna varılabilir. Hem renkli hem akılda kalan kelimelere yer verilen kitapta çocuğu yeterli uyarıcıya sahip olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Resimli kitap olarak Türkiye tarihine bakıldığında çevirilerden oluşan bir kitap kalabalığı olduğu görülüyor, fakat bu kitaplardan çocuklar için uygun olanını seçmek gerekirse yeterli çalışmaya ulaşmak mümkün olmayabilir. Can Göknil tarafında yazılıp resimlenen Bir Kirpi Masalı adlı çocuk kitabı New York'ta basılmıştır. Türkiye'nin sosyal şartlar açısından yeni kurulan bir devlet olması ülkenin gelişimini arttırmıştır, fakat olanakların kısıtlı oluşunun gelişmeyi geciktirdiği gözlenebilir.

Resimli kitap yapabilmek için üç uzmanlık gerektiği görülür. Bunlar pedagog, illüstratör ve metin yazarıdır. Bu üç görevi tek bir kişinin başarabilmesi mümkün değildir.

Resimli çocuk kitabı bu araştırmadan çıkan bulgulara göre, kaliteli baskı ve uyarıcıya sahip illüstrasyon, sağlam ciltli kapak, kalın gramajlı sayfa, az yazılı ve bol

resimli değişik ebatlarda olmalıdır. Mesaj içerikli fabl hikayelerin çocuklar tarafından daha çok ilgi gördüğü sonucuna varılabilir.

İllüstrasyonun zorlu ve zahmetli süreci illüstratörün çok sayıda üretim yapabilmesine engel olmuştur. Bu nedenle, bilgisayar teknolojisinin 80’li yıllarda grafik tasarımda başlangıç yapması, dijital illüstrasyonu tetikleyen bir faktör olabilir. Bu araştırma sonucunda ulaşılan bilgiler ışığında, çocuk kitaplarındaki dijital illüstrasyonun, gelişen teknoloji ile uyumlu ilerlediği ve arttığı da görülür. Türkiye’de sektör haline gelen kitap illüstrasyonları, dijital ortamda daha yaratıcı ve kısa süreli olarak çalışılmaktadır. Dijital illüstrasyon alanı istenilen kalitenin kısa süreçler içerisinde yakalanmasına olanak sunabilir.

Giderek çoğalan grafik programları özelliklerini geliştirmeye ve tüketici ihtiyacına uygun özelliklerde yeni versiyonlar oluşturmaya devam etmektedir. Grafik programları her yeni versiyonda illüstratöre, grafik sanatçısına ve pek çok tasarımcıya kolaylıklar sağlamak amacıyla yeni sorunlara yeni çözümler bulmaya çalıştığı gözlenebilmektedir. Bu nedenle, dijital illüstrasyon, illüstratörün zamanını doğru işlevsel ve yaratıcı kullanmasını sağladığı söylenebilir.

Dijital teknoloji araçlarının sağladığı olanakların sadece illüstrasyon açısından değil baskı alanında da yenilikler kazandırdığı görülmektedir. CTP kalıp ile çözünürlük kayıpları en aza düşürülmüştür. Bu bağlamda, hem maliyeti düşük hem de kaliteli resimli çocuk kitaplarının ortaya çıktığı görülür.

Dijital illüstrasyonlarda popüler olan Photoshop ve Corel Painter programları içerdiği pek çok özellik sayesinde illüstratöre kolaylıklar sağlar. İllüstratörün yaratıcı süreç içinde renk denemelerine zaman ayırabilmesini sağlar. Yeni form ve şekiller sayesinde tasarımlara değişik bakış açısı yaratabilir. Dijital illüstrasyon detaylı çalışmaya uygun özellikler taşımaktadır. Photoshop ve Corel Painter programları dijital illüstrasyonların geleneksel malzemelerle yapıldığı izlenimi verebilir.

Grafik tablet, dijital illüstratörlerin fırçaları olarak görülür. Basınca duyarlı olması çalışmalarda başarılı sonuçlara ulaşılmasına yardımcı olduğu söylenebilir. Tarayıcı, diğer bir teknolojik araç olarak tanımlanmıştır ve bilgisayara aktarımın kolaylıkla bu araçla sağlandığı sonucuna varılır.

Teknolojik gelişmeler açısından bakıldığında Türkiye'de ilk renkli televizyon yayını ise 1976 yılında izlenebilmiştir. Şimdi ise kişisel bilgisayarlar, cep telefonları, taşınabilir aygıtlar, dokunmatik ekranlar, 3D telefonlar kullanılmaktadır. Teknolojinin varla yok arasında olduğu o dönem ile, hayatın her alanına girdiği bugünkü ortamı karşılaştırdığınızda ilk olarak aklınıza gelen şey zamanın teknoloji açısından hızlı ilerlediği ve teknoloji ile ilgili çalışanların bu hıza ayak uydurmaları gerekliliği gelmektedir. Çağı yakalamak için güncel olanı yakalamak ve sağladığı olanakları kullanmak gerekmektedir.

5.2 Öneri

İllüstratöre yönelik öneriler:

Dijital illüstrasyon çalışma öncesi hazırlık süreci oldukça önemlidir. Eskizin tasarımı çizimi bilgisayarda oluşturulması çalışmadan çalışmaya farklılık gösterebilir.

Dijital illüstrasyon için en uygun grafik tablet seçilmedir. Basınç duyarlılığı test edilmelidir. Tarayıcı kullanımında ve program içerisinde çalışma alanı açılırken çözünürlüğün yüksek olmasına dikkat edilmelidir. Baskı için doğru renk skalası seçilmeli ve çalışma baskıya bu özelliklere göre hazırlanmalıdır. İllüstratör çizim sırasında oluşacak problemleri önceden düşünmeli, çalışmayı farklı kaydederek yedeklemelidir. Bunun yanı sıra, katmanlı olarak çalışmalıdır. İllüstrasyonun çalışılacağı aşamalar önceden düşünülmeli ve hangi programda neler yapılmak istendiğine karar verirken araştırma içerisindeki bulgular göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda eğer iki program bir arada kullanılacaksa uyumlu olup olmadığına dikkat edilmelidir.

Çocuk kitapları resimleme çalışmaları için hikaye metni iyice anlaşılmalıdır. Hikaye metni ile ilgili olarak kaç illüstrasyon yapılacağı, yazı karakteri ve büyüklüğünü, sayfa düzenini çocuğun gelişim dönemine uygun olarak planlamalıdır. İllüstrasyonlarda detay ve renklerin kullanımına dikkat etmelidir. Canlı ve parlak renkler kullanılmalı, illüstrasyonların ayrıntıları üzerinde çalışılmalıdır. İllüstrasyonda oluşturulan karakterin her çalışmada aynı özelliklere sahip olması gerekir. Anatomik yapının doğru olması için illüstratör dijital fotoğraf makinesini kullanabilir.

Gelişen dünyanın çocuk kitaplarında “çocuğa görelilik”, birinci derecede etkindir. Kitaplarda estetik etkiyi yaratacak unsurlara özen gösterilmelidir. İllüstrasyonların doğru ve kolay algılanması sağlanmalıdır. Bu sonuca; çocukların düş güçlerini ve yaratıcı imgelemlerini zenginleştirici illüstrasyonlarla ulaşılabilir. Kitaplarda resim-metin ilişkisi bir bütünlük içinde düşünülmeli, metnin ve resmin bütünleşmesinden doğan görsel zenginlik çocukların dünyasına sunulmalıdır. Çocukların sık sık gördükleri alışılmış şablon anlatımlardan kaçınılmalıdır. Çünkü çocuklar kitaplarda gördükleri resimlemelerde farklı yaklaşımlarla kendilerini bulduklarında, dikkatleri o noktada uzun süre kalacak ve algılamaları daha kolay hale gelecektir. Çocuğun hatırlama gücünde gelişmeler kaydetmesi, ancak ona nitelikli imgelemler sunulduğu takdirde mümkün olabilir (Liman, 2007).

Bu alandaki araştırmacılara yönelik olarak;

Çocuk kitaplarını resimlemede dijital teknolojinin alt konuları araştırmaya açık görülür. Sınırsız olanakları içeren programların özellikleri kendi içinde araştırma konusu olabilir. Bu alanda araştırmaya yabancı kaynaklardan başlamak daha doğru olabilir. Grafik programların değişik versiyonları ve programlar arası uyum sorunları kendi içinde problem oluşturduğu görülür. Araştırmacıların, dijital illüstrasyon alanında kaynak ihtiyacına yönelik sorunları araştırmaları önerilir.

KAYNAKÇA

ALTUNIŞIK, R. ve Diğerleri. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Adapazarı: Sakarya Kitabevi.

ARSLAN, Ş. (2008). *İlköğretim 1. kademe Birinci Sınıf Matematik, Türkçe ve Hayat Bilgisi Ders Kitaplarındaki İllüstrasyonların Grafikselsel Açıdan İncelenmesi*. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniv. Sosyal Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi.

ASLIER, Mustafa. (1989). *Grafik Tasarımı*. İstanbul: Sandoz Bülteni.

BECER, E. (1999). *İletişim ve Grafik Tasarım*. (2.Basım). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

BECER, E. (2005). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

BLOOM, S. R. (2009). *Digital Painting in Photoshop*. UK: Focal Press.

BORGMAN, H. (1979). *Art and Illustration Techniques*. New York: Watson-Guption Publications.

BOZDAĞ, F. (2000). “Çocuk Kitaplarında Metin, Dil Ve Resimleme İlişkisi” *Çocuk Kitapları Sempozyumu*, Ankara: Tömer Yayınları.

ÇAKIR, K. (2001). *6-12 Yaş Çocukları İçin Yapılmış İllüstrasyonların Değerlendirilmesi ve Yeni İllüstrasyon Önerileri*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ÇAKMAK, H. (1994). *1974-1993 Yılları Arasında Türkçe Basılmış Resimli Öykü Kitaplarının Resimlendirilme ve Fiziksel Özellikleri Yönünden İncelenmesi*. Ankara: Hacettepe Üniv. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Programı Bilim Uzmanlığı Tezi.

CEYHAN, E. ve YİĞİT, B. (2004). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. (2.Basım). Ankara: Anı Yayıncılık.

ÇIKLA, S. (2005). *Tanzimat'tan Günümüze Çocuk Edebiyatı ve Bazı Öneriler*. Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Sayı: Ağustos- Eylül.

DOYRAN, E. Y. (1997). *İlköğretim Birinci Sınıf Ders Kitapları İllüstrasyonlarının, Çocuğun Eğitimine Katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ERKMEN, N. (1996). *Çocuk Kitabı Resimleri*. İstanbul: Art Decor Dergisi, Sayı: Nisan

ERKMEN, N. (2001). *İllüstrasyon Sanatı ve Tarihçesi*. İstanbul.

DİLİDÜZGÜN, S. (2004). *Çağdaş Çocuk Yazını*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

GEÇGEL, H. (2006). *Türkiye'de Çocuk Kitaplarının Gelişimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

GILL, R. W. (1984). *Rendering With Pen and Ink*. London.

GÖNENÇ, T. (1985). *Kitaplar ve Resimler 3 Abidin Dino*. Grafik Sanatı, Yıl 1 Sayı: 5 Eylül-Ekim s.61

GÖKAYDIN, N. (1996). *Temel Eğitimin Önemli Bir Parçasını Oluşturan Çocuk Yayınları'nın Yaşamsal Önemi Türkiye ve Almanya İlköğretim Ders Kitapları Sempozyumu*. Ankara: H.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü.

GMK Dergisi, (1987). *Grafik Tasarım Üzerine İkili Sohbet Shigeo Fukuda Masuteru Aoba*. İdea, Özel 200. Sayı Ocak, Çev. Cem Çetin.

GROSSMAN, R. (2008). *Dijital Painting Fundamentals with Corel PainterX*. Boston, MA: Thomson Course Technology PTR.

IŞITAN, S. (2005). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı Yüksek Lisans Tezi.

İÇMELİ, M. (1996). “*Türkiye’de İlköğretim Ders Kitaplarında Fiziksel Yapı, Tasarım ve İllüstrasyon Sorunları*” *Türkiye ve Almanya İlköğretim Ders Kitapları Sempozyumu*. Ankara: H.Ü Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü.

KARASAR, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

KAPTAN, A. Y. (1996). *Afişte İllüstrasyonun Yeri ve Önemi*. Samsun: Ondokuz Mayıs Ün. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

KAYA, İ. (2000). “*Çocuk Kitabı Resimlerinde Klişe Yaklaşımlar*” *Çocuk Kitapları Sempozyumu*, Ankara: Tömer Yayınları.

KEŞ, Y. (2001). *Görsel İletişimde İllüstrasyonun Kullanım Alanlarına Kuramsal Bir Yaklaşım*. Isparta: Süleyman Demirel Ün. Sosyal Bilimler Enst. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

KILIÇ, A. (2003). *İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Resimleme-İçerik İlişkisi Üzerine Bir İnceleme, İlköğretim İkinci Sınıf İçin Türkçe Kitabının Tasarım ve Resimlemesi*. Ankara: Hacettepe Ün., SBE., Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi.

KOÇAK, G. (1993). *Ülkemizde Cumhuriyet Döneminde Hikaye ve Romanlarda Resimleme Geleneği*. Eskişehir: Anadolu Ün. Sosyal Bilimler Ens. Yüksek Lisans Tezi.

LEWIS, D. (2006). *Reading Contemporary Picturebooks, Picturing Text*. NewYork: Routledge

LEA, D. (2007). *Creative Photoshop Digital Illustration and Art Techniques*. Burlington - USA: Covering Photoshop CS3, Elsevier Ltd.

LİMAN, S. (2007). *İlköğretim I. Kademe Ders Kitabı İllüstrasyonlarının Tasarım İlkelerine ve Öğrencilerin Algı Düzeyine Uygunluğu*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

MADEN, S. (1989). *Ülkemizde Grafik Sanatının Dünyü, Bugünü*. İstanbul: Grafikler Meslek Kuruluşu Türk Grafik Sanatçılar Kitabı.

MARDİ, H.Ö. (2006). *Çocuk Kitapları Resimlemede Karakter Yaratma*. D.E.Ü. İzmir: Eğitim Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi.

METAN, E. (2008). *Çocuk Kitabı Resimlemesinde Oyun Hamuru (Plastilin) Kullanımı ve Bir Uygulama*. Ankara: H. Ü. Sosyal Bilimler Yüksek Lisans Tezi.

NEYDİM, N. (1995). *Türkiye’de Çeviri Çocuk Edebiyatında Tarihsel Süreç İçerisinde Çizilen Çocuk Figürlerine Toplumsal Bakış Açısından Yüklenen İşlevler*. İstanbul: İstanbul Üniv. Sosyal Bilimler Ens. Yüksek Lisans Tezi.

OĞUZKAN, A.F. (2001). *Çocuk Edebiyatı*. (7. Baskı). Ankara: Anı Yayınları.

ÖNCÜ, M. (2007). *Baskı Teknolojisindeki Gelişmelerin Resimli Çocuk Kitaplarının Gelişimine Etkisi*. Ankara: H.Ü. Sos. Bil. Ens., Sanatta Yeterlik Tezi.

ÖNCÜL, N. (1989). *İllüstrasyon Yöntemleri Ve Çocuk Masal Kitaplarında Biçimsel Çözümler*. Ankara: Hacettepe Ün.,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ÖZCİVELEK, L. (1991). *Illustrated Children Books in Turkey*. Ankara: Bilkent Ün. Yüksek Lisans Tezi.

ÖZKOYUNCU, M. (1999). *Bilgisayar Ortamında İllüstrasyon*. Ankara: Hacettepe Ün. Yayınlanmamış Yük. Lis. Tezi.

ÖZÜNEL Ş. Ç. (2000). “*Kitaplarındaki Görsel Anlatımın Eğitimdeki Önemi*” *Çocuk Kitapları Sempozyumu*, Ankara Tömer Yayınları.

PEKMEZCİ, S. (2004). *Resimli Çocuk Kitaplarında Hayvan İmgesi*. Ankara: Hacettepe Ün. Yüksek Lisans Tezi.

RUSSELL, L., D. (2001). *Literature For Children, A Short Introduction*. 4. Basım, New York: Longman Incl., s. 3-20, 122-131, 148, 174, 234.

SAÇAN, A. K. (1998). *Başlangıcından Günümüze Türk İllüstrasyon Sanatı*. İstanbul: Marmara Ün.yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

SAN, İ. (1999). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

SARI, N. (2006). *Çocuk Kitapları İllüstrasyonları Üzerine Bir Araştırma Ve Bir Örneklem*. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

SEVER, S. (2003). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.

SÜRMELİ, K. (2004). *Türkiye’de 7-12 Yaş Seviyesi Masal Kitapları İllüstrasyonlarına Eleştirel Bir Bakış ve Öneriler*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

STEUER, S. (2004). *The Adobe Illustrator CS Wow Book*. Berkeley, CA.

ŞİRİN, M. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, s. 58-63,86-90, 204.

ŞEREF, G. (2008). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Masal Kitaplarındaki İllüstrasyonların İncelenmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniv. Eğitim Bil. Ens., Yüksek Lisans Tezi.

TANIR, N. (2001). *Grafik Tasarım Elemanlarının İllüstrasyondaki Yeri*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınlanmamış Tezi.

TARHANOĞLU, G. (2009). *Dil ve Edebiyat Dergisi*. Sayı: Aralık.

TEPECİK, A. (1999). *Grafik Sanatlar*. Ankara: Detay & Sistem Ofset

TÜR, G. ve TURLA, A. (1999). *Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap*. İstanbul: Ya-pa Yayın Pazarlama San. Tic. A.Ş.

TUNA, S. (1997). *İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde İllüstrasyon'dan Faydalanma*. Ankara: Gazi Ün. S.B.E. Yüksek Lisans Tezi.

YALÇIN, A. ve AYTAŞ, G. (2002). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları, s.1,12-15.

YAVUZER, H. (1992). *Resimleriyle Çocuğu Tanıma, Resimleriyle Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

YILMAZ, A. (2005). *İlköğretim Okulları İlk Kademedeki Okutulan Ders Kitaplarının Resimlemeleri Açısından Değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

İNTERNET KAYNAKÇASI

- http://en.wikipedia.org/wiki/Picture_book, 10.07.2009
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Küçük_Ayşegül, 05.07.2009
- <http://www.caft.gazi.edu.tr/CONGRESS/Abstract.pdf>, 05.07.2009
- http://ahmetatan.blogspot.com/2007_11_01_archive.html, 05.07.2009
- <http://www.ipl.org/div/farq/bestsellerFARQ.html>, 05.07.2009
- <http://www.nytimes.com/1981/06/01/books/books-of-the-times-139237.html>, 05.07.2009
- <http://www.pep-web.org/document.php?id=psc.063.0186a>, 10.07.2009
- <http://www.nytimes.com/1998/12/07/arts.html>, 10.07.2009
- <http://www.lib.usm.edu/~degrum/html/research/findaids/DG0878f.html>, 10.07.2009
- http://www.mercurynews.com/books/ci_13255382, 10.07.2009
- <http://www.slate.com/id/2091696/>. Retrieved 2009-10-13, 10.07.2009
- <http://www.imdb.com/title/tt0258155>, 10.07.2009
- <http://www.inflood.com/influence?id=30d4e353>, 10.07.2009
- <http://www.nytimes.com/2008/09/10/arts/design/10sendak.html>, 15.10.2009
- <http://www.guardian.co.uk/books/2003/dec/06/booksforchildrenandteenagers>, 15.10.2009
- <http://www.npr.org> , 15.10.2009
- http://www.thesyn.com/college/general7/fall_tracks.asp, 15.10.2009
- http://en.wikipedia.org/wiki/the_snowman, 15.10.2009
- <http://search.barnesandnoble.com/Everyone-Poops/Taro-Gomi/e/9780916291457>, 15.10.2009
- http://en.wikipedia.org/wiki/Choju_giga, 15.10.2009
- <http://www.benimblog.com/alisahin/6635/T%FCrkiye&%2339%3Bde+%C7ocuk+Kitaplar%FDn%FDn+Geli%FEimi+Hulusi+Ge%E7gel.html>, 11.05.2009
- <http://ebk.inonu.edu.tr/program.pdf>, 11.05.2009
- <http://www.karikaturculerdernegi.org/karikaturculer.asp?id=4050>, 11.05.2009

<http://www.gmk.org.tr/goster.php?neyiGoster=gsuy>, 13.05.2009
<http://illustratifodev.blogspot.com/2009/10/illustrasyonun-tanm-ve-cesitleri.html>, 13.05.2009
http://www.yapi.com.tr/Haberler/haber_Detay_22379.html, 13.05.2009
http://www.iffetaslan.gen.tr/dosyalar/24_3_1.pdf, 13.05.2009
<http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=523,0,0,1,0,0> , 13.05.2009
<http://www.cagatayyolda.net/forum/showthread.php?t=32629>, 13.05.2009
<http://www.gorselsanatlar.org/akrilik/akrilik-boya-teknigi/> ,13.05.2009
<http://www.aykutarts.com>, 13.05.2009
<http://cgfa.sunsite.dk/limbourg/pbfol30.htm>, 08.08.2009
http://tr.wikipedia.org/wiki/Dijital_ill%C3%BCstrasyon, 08.08.2009
<http://www.lewiscarroll.org/nfcarroll.html>, 08.08.2009
http://www.rmichelson.com/childrens_books_illustrations.html, 08.08.2009
<http://www.wlv.ac.uk/sad/subjects/illustrasyon/illustration.html>, 08.08.2009
<http://www.salon.com/16dec1995/features/kids3.html>, 08.08.2009
<http://www.geocities.com/turkresmi3/baskiteknikleri>, 08.08.2009
<http://www.npr.org> www.ihaphulusi.gen.tr, 08.08.2009
<http://www.npr.org> www.ozgurpencere.com, 28.09.2009
http://www.computerarts.co.uk/in_depth/features/digital_illustration, 28.09.2009
http://www.photoshopmagazin.com/dergi/2006/10/dijital_illustrasyonda_son_trendsinirsiz_du_sunce_sonsuz_yaraticilik_8039ler.html, 28.09.2009
<http://ozansari.wordpress.com/page/2/> , 28.09.2009
http://www.photoshopmagazin.com/dergi/2007/01/elif_varol_ergen.html, 28.09.2009
<http://atlas.cc.itu.edu.tr/~celikn/sevda/cbs/cbs.htm>, 28.09.2009
http://ahmetatan.blogspot.com/2007_11_01_archive.html, 29.10.2009
<http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=523,0,0,1,0,0> , 29.10.2009
<http://www.pegema.net/dosya/dokuman/365.pdf> , 29.10.2009
<http://www.bakdergisi.com/roportajlar>, 29.10.2009
<http://www.tekplatform.com/bilgisayar-bilgileri/377017-bitmap-nedir.html>, 29.10.2009
<http://www.afguven.com/dosyalar/grafik%20ve%20animasyon/grfik3.pdf>, 29.10.2009
<http://download.geniusnet.com/manual/tablet/MGP/MGP-Turkish.pdf>, 29.10.2009
http://www.sanatvetasarim.gazi.edu.tr/makaleler1_melda.pdf, 29.10.2009

britannica.com/eb/article-233005/Business-and-Industry-Review, 20.10.2007
<http://randaclay.com/inspiration/interview-childrens-book-illustrator-maurie-manning/>,
 29.10.2009
http://www.computerarts.co.uk/in_depth/features/childrens_book_illustration, 29.10.2009
http://www.photoshopmagazin.com/dergi/2007/01/elif_varol_ergen.html , 29.10.2009
<http://www.bengigencer.com/index.php/sikca-sorulan-sorular>, 29.10.2009
<http://www.erdemyayinlari.com/yazar/yazarlar.php?sf=96> , 20.11.2009
http://www.turkceciler.com/cocuk_edebiyati.html, 20.11.2009
http://www.turkceciler.com/cocuk_edebiyati.html, 11.03.2010
http://www.sakioglu.com/grafikerlik/harf_dizgi.php, 21/02/2010
http://www.sakioglu.com/grafikerlik/harf_dizgi.php, 21/02/2010
<http://tr.wikipedia.org/wiki/1869>,8.3.2010
<http://serapkaya.blogcu.com/cocuk-edebiyati/4636913>, 10.03.2010
<http://serapkaya.blogcu.com/cocuk-edebiyati/4636913>,10.03.2010
http://tr.wikipedia.org/wiki/Suat_Yalaz,11.03.2010
http://www.turkceciler.com/cocuk_edebiyati.html, 11.03.2010
http://www.turkceciler.com/cocuk_edebiyati.html, 11.03.2010
[http://www.havuz.de/_HAVUZ_DAKiLER/Y__Z/Yucel_Feyzioglu/
 Yasamoykusu_kisa/yasamoykusu_kisa.html](http://www.havuz.de/_HAVUZ_DAKiLER/Y__Z/Yucel_Feyzioglu/Yasamoykusu_kisa/yasamoykusu_kisa.html), 12.03.2010
<http://www.delioglu.com/biyo.html>, 11.03.2010
http://tr.wikipedia.org/wiki/Sel%C3%A7uk_Demirel, 11.03.2010
http://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eahin_Kara_ko%C3%A7, 11.03.2010
[http://www.kalem.biz/yazi.asp?islem=yazidetay&id=1488&db=
 3&konusu=Saadet%20CEYLAN](http://www.kalem.biz/yazi.asp?islem=yazidetay&id=1488&db=3&konusu=Saadet%20CEYLAN),11.03.2010
<http://ibrahimbagatur.com>, 20.12.2009
[http://www.photoshopmagazin.com/dergi/2006/07/dunya_capinda_bir_buyuk_sanatci_gurbu_
 dogan.html](http://www.photoshopmagazin.com/dergi/2006/07/dunya_capinda_bir_buyuk_sanatci_gurbu_dogan.html), 01.07.2006
http://www.photoshopmagazin.com/dergi/2006/08/erkal_yavi.html, 01.08.2006
<http://www.tulaycellek.com/tulay/eser.asp?id=268>, 8/6/2003
<http://www.encyclopedia.com>, 20.11.2009